کۆژان

نۆت و تێکستی چەند بەرهەمێک...

2004 _ 1974

کۆژان

نۆت و تێکستی چەند بەرهەمێک...

1974 ـ 2004

ئاراس ئیبراهیم

2022

- ناوی کتێب: کۆژان.. نۆت و تێکستی چەند بەرهەمێک / 1974 - 2004
- بابەت: هونەری
- نووسینی: ئاراس ئیبراهیم
- پێداچوونەوە: دلێر ئیبراهیم – شوان کەریم کابان
- دیزاین: شکار شێخ ناصح
- چاپ: یەکەم / سلێمانی – باشووری کوردستان، ئۆگەستی 2022
- چاپخانە: کارۆ
- تیراژ: 1000

لەبەڕێوەبەرایەتیی گشتیی کتێبخانە گشتییەکان،
ژمارەی سپاردنی (1668)ی ساڵی 2022ی پێدراوە

National Museum Amnasuraka

پێڕست

پێشەکی... دلێر ئیبراهیم 7
ڕوونکردنەوەیەک... ئاراس ئیبراهیم 9
1. ئەی ڕەقیب 11
2. دایە ماڵئاوا 15
3. شەهید شەهید 20
4. ئاسوودە بن 23
5. دەبا فاشییەکان بزانن 25
6. هۆ کاکی پێشمەرگە 27
7. کەڵکی قەیوان 29
8. سنوور 35
9. ئەی کوردینە 37
10. ڕێی خەبات 39
11. ئەی نیشتمانم 41
12. ئاسمان ئەڵێ 43
13. ئەمن ئەی نیشتمان هەر تۆم لەبیرە 45
14. مەتەرێزی شەرەف 47
15. نیشتمانم 49
16. ئەی وەتەن 52
17. بڵێن بەو بووکی تازەی یەک شەوەم 54
18. کۆراڵی داستانی هەڵەبجە 57
19. ئەگەر گوڵ بای 72
20. دایە دایە 75
21. مەڕۆ مەڕۆ 77
22. دایە تۆ منت بۆ پەروەردە کرد 79
23. لێرە ناڕۆم 81
24. هۆ دڵە ڕێگەت 83
25. بۆ جێم دێڵی 85
26. هۆ کچێ دەمەڕۆ 87
27. شانۆگەریی بەیتی ڕێزانکێ 89
a) بە نێوی خولای 89

b) هەی مەڕۆ 90
c) ڕێزانێ 90
d) چ بڵێم 93
e) لە کوێ بێنم 94
f) چەپکێ گوڵ 94
28. من تەنیام من کیژم 95
29. وام ئەزانی 98
30. من دوور و تۆ دوور 103
31. ئای تەنیایی 105
32. سنوور ئارامبە 107
33. سەرفرازی 109
34. بیرتان ئەکەم 111
35. لە دوورەوە 115
36. گوڵ 117
37. بەرخەکەم 120
38. ئەی تۆپەکە 122
39. لەیلی لەیلی 124
40. هۆ برا لە چەمۆ بێ و چیمەنە و چیمەن 127
41. ئەی دلێران 130
42. وا وەتەن 132
43. چەن شیرینە لام 135
44. ئێوارەی پاییز 137
45. هێدی هێدی 141
46. دەمێکە خەم 147
47. جەژنە جەژنی کوردستانە 150
48. من پێشمەرگەی کوردستانم 152
49. ئەی شەهیدان 154
50. ئۆپەرێتی ئاهەنگی شوان 155
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – دلێر ئیبراهیم 163
دەربارەی تیپی مۆسیقای منالان 173
تیپی میللی منالان 178
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – شوان کەریم کابان 180
سی ڤی ئاراس ئیبراهیم 182
ئەلبوومی وێنەکان 185

پێشەکی

دلێر ئیبراهیم

لە مۆسیقادا کۆمەڵێ مەیدانی جیاواز هەن، هەر یەکە و پێویستی بە پسپۆڕی خۆی هەیە، ژەنین بۆ خۆی مەیدانێکی سەربەخۆیە، هەزارەها ژەنیار بەناوبانگن تەنیا لەبەر ئەوەی زۆر سەرکەوتوون لە ژەنینی ئامێرەکانیاندا، هەروەها ئاوازدانانیش بە هەمان شێوەیە، من هەمیشە وای بۆدەچم کە نووسینەوەی نۆتەش بۆ خۆی زیرەکییەکی تایبەتی پێویستە و مەیدانێکی جیایە، هەرچەندە دەکرێت بڵێین وەک تەواوکەری مەیدانەکانی تر سەیرئەکرێت. ئێمە زۆربەمان کە لە مۆسیقادا کارمان کردووە، دەبوایە لە زۆری ئەو مەیدانانەدا بتوانین کاربکەین، ئاوازدانان، ژەنین، ئامادەکردن، ئەڕێنج و دابەشکردن... بۆیە ئەرکەکان تا دەهات لەسەر شانمان گرانتر دەبوون، تا ئێستاش ئەو دیاردەیە هەر ماوە، پسپۆڕیی لە یەک بواردا؛ زۆر باو نیە.

هەندێ کتێب دەربارەی مۆسیقا چاپکراون و جێی خۆیانیان گرتووە، بەڵام هەوڵی دەرکردنی کتێبێک کە نۆتەی ئاوازەکان لە خۆبگرێت زۆر دەگمەنترە، هەندێک هەوڵی جدی دراوە و هەندێکیش بەڕێوەیە، هەمووی مایەی خۆشحاڵیە.

ژەنینی ئەو ئاوازەی بە نۆتە نووسراوەتەوە بۆ خۆی توانای جیای دەوێت، هەیە هەر بە بینینی نۆتەکە ئامێرەکە دەگرێت بە دەستیەوە و یەکسەر بەرهەمەکە دەژەنێت و بەردەوام دەبێت تا کۆتاییەکەی، هی واش هەیە چەند جارێک هەڵوێستە دەکات تا دەتوانێت بە بێ هەڵە بیژەنێت، ئەمە کەوتۆتە سەر ئاستی ئاوازەکە و ئاستی ژەنیارەکە.

ئاراس یەکێک بوو لەو کەسانەی توانای لەم مەیدانەدا دیار بوو، هەر لە منداڵیەوە لەسەر نۆتە خۆی فێری مۆسیقا کردووە، زاکیرەیەکی پتەویشی هەبوو، هەرچی نۆتەیەک یەکجار بیژەنیایە ئیتر پێویستی بە نۆتەکە نەدەما و لەبیریدا چەسپ دەبوو، یەکا و یەک دەیتوانی لێی بداتەوە، لەوکاتەوە تواناکانی دیاربوون، ئەو لەگەڵ گۆرانی کوڕی برایمی خەیات هەمیشە وەک پێشبڕکێیەک لەو مەیدانەدا، پێش کاتی پرۆڤەکردن، دەگەیشتنە بارەگای تیپی مۆسیقای سلێمانی و هەر کات بەرهەمێکی نوێ بنووسرایە و دابنرایە بۆ پرۆڤەکردن، یەکسەر هەموو لاپەڕەکەیان دەژەنی، دیارە هەندێکی تریش ئەو توانایەیان هەبوو بەو خێراییە یان ڕەنگە باشترئەرکەکە ئەنجام

بدەن، بەڵام بۆ ئەوان؛ لاو بوون و تازە وەرگیرابوون لە تیپ، مایەی سەرنج بوو، دیارە هەشبوو ماوەیەکی درێژتری پێویست بوو تا لە نۆتەکە حاڵی بێ و بتوانێت بیخوێنێتەوە و بە بێ هەڵە بەرهەمەکە لێبدات، بەشێکیش هەر نۆتەی نەدەزانی، ئاراس و گۆران هەرزوو ئەگەر هەرکێشەیەک لە نووسینەوەکەدا هەبوایە درکیان پێدەکرد و دەبوایە پرۆڤە ڕابگرین و دوایبخەین بۆ ڕۆژی دوایی، چونکە نووسینەوەی نۆتە، کاتی زۆری دەویست، ئەوسا ئەو پرۆگرامانە بەردەست نەبوون تا مرۆڤ لە ڕێیانەوە بە کۆمپیوتەر نۆتەکە بنووسێتەوە و چاپی بکات، دەبوایە هەمووی بەدەست بنووسین و بۆ هەر ئامێرێک و ژەنیارێکیش یان چەن ژەنیارێک کە هەمان ئامێریان لێئەدا نوسخەیەک ئامادە بکرایە.

من هەمیشە یەخەی ئاراسم گرتووە بۆ نووسینەوەی نۆتە، چونکە پێم وایە ئەو لەوکارەدا لە من وردترە، جگە لەوانەی منیش داوام کردبوون خۆیشی هەندێک بەرهەمی بە نۆتە نووسیبوەوە، لە دوای ماوەیەک هەستمکرد کۆمەڵی بەرهەمی باش لای کۆبۆتەوە، بۆیە پێشنیارێکم کرد؛ بۆ هەوڵنادات ئەو سامانە بەنرخە، نۆتەکان و هۆنراوەکان کۆبکاتەوە و لە کتێبێکدا چاپی بکات؟! خۆشبەختانە وەک هەمیشە، گورج هاتە دەست و بەردەوام بوو، بە ماوەیەکی زۆر کەم کارەکەی گەڵاڵە کرد، کۆی ئەم بەرهەمانە ئەوانەن کە ڕۆژێک لەبەر هەر هۆیەک بووبێت بە پێویستمان زانیوە یان پێویستمان پێ بووە نۆتەکانیان بنووسینەوە، بۆیە کتێبەکە شتێک سنووردارە، بەڵام ئەوەی مایەی دڵخۆشیە ئەوەیە ئاراس هەوڵیداوە وردەکاری ناو زۆربەی بەرهەمە تۆمارکراوەکان بە دیقەت بنووسێتەوە و بە نۆتە بیخاتە ڕوو، ڕەنگە ئەوە بۆ خۆی یەکەم جار بێت کەسێک، لای ئێمە، بەو جۆرە کارەکە ئەنجام بدات، نەک تەنیا ئاوازە ڕووتەکە بەڵکو پێشەکی و کۆپلەی گۆرانیەکەش بنووسێتەوە. کاتێ تەواو بوو لەسەر داوای ئەو بە پێی توانای خۆم پێداچوونەوەیەکم بە نۆتە وهۆنراوەکاندا کرد و دوای منیش، شوانی کەریم کابان، بە تایبەتی، پێداچوونەوەی بە تێکستەکاندا کرد.

پاراستنی کەلەپووری مۆسیقا لە ڕێگەی نووسینەوەی نۆتەوە بەهەوڵێکی لەبار دەزانم لەم کاتەدا، بۆیە لەگەڵ دەستخۆشیم بۆ ئاراس، هیوادارم ئەم کارەی، ببێتە هۆی ئەوەی ئەم چەپکە ئاوازە بە زیندویی بمێننەوە و بکەوێتە بەر دەست و چاوی ئەوانەی عەودالی خۆفێرکردن و زانین و کەڵکی لێوەبگرن و بەرهەمەکانیش زیاتر پارێزراوبن.

ڕوونكردنەوەیەک

ئاراس ئیبراهیم

ئـەم كتێبـە بریتیـە لـە هەوڵێک بـۆ نووسـینەوەی نۆتـەی ئـەو بەرهەمانـەی كـە خـۆم تیایانـدا بەشـداربووم، تەنها چەنـد بەرهەمێکـی كەمیـان نەبێـت كـە بەشـداری ڕاسـتەخۆم نەبـوە تیایانـدا. نووسـینەوەی نۆتـە بـۆ ئەرشـیفكردن و مانەوەی بەرهەمەکان و دیراسـەکردنیان زۆر پێویسـتە، هەڵبەتـە تـا زۆر وردتـر بنووسـرێتەوە، باشـترە.

هەوڵمـداوە نۆتـەكان وەک خۆیـان بنووسـمەوە (بـەو شـێوەیەی كـە ژەنـراون یـان وتـراون و بـە پێـی سـەلیقەی خـۆم) لەگـەڵ هۆنراوەكانیانـدا و ئـاواز و نۆتەكانیـش لـە (CD) سـی دییەكدا لەگـەڵ كتێبەكـە هەبێـت بـۆ ئەوانـەی كـە ئارەزوومەنـدن یـان پێویسـتیان بـە نۆتـە و تێكسـت و ئاوازەكـە دەبێـت.

بۆ نووسینەوەی نۆتەکان بەرنامەی Sibelius, MuseScore م بەکارهێناوە.

هەنـدێ وێنـەم دانـاوە هـەم وەک مێـژوو هـەم بـۆ پڕكردنـەوەی ئـەو بۆشـاییانەی كـە دروسـت بـوون لـە كاتـی پێكەوەنانـی بەشـەكانی ئـەم كتێبـەدا بۆیـە ئەگـەر وێنـەی كەسـێک یـان كەسـانێکی تێدا نیـە كـە بەشـداربوون لـەو بەرهەمانـەدا هۆكارەكـەی ئەوەیـە كـە ئـەم كتێبـە وێنەیـی نیـە و لێـم ببـورن.

بـە پێویسـتی دەزانـم سوپاسـی هەمـوو ئـەو كەسـانە بكـەم كـە ڕۆژێـک لـە ڕۆژان، گـەر بـۆ تەنها جارێكیـش بووبێـت، دەسـتیان گرتـووم و هاوكاریـان كـردووم و خۆشـەویستیی خۆیـان بـۆ دەربڕیـوم، ئیتـر هـەر لـە مامۆسـتاكانمەوە تـا قوتابییەكانـم و هاوكارەكانـم.

هەمـوو كارێـک كاردانـەوەی خـۆی هەیـە و هیـوادارم كاردانـەوەی ئـەم كارەی منیـش ببێتـە سـەرچاوەی بەرەوپێشـچوونی هونـەری مۆسـیقای كـوردی و دڵنیاشـم بێ كـەم و كورتـی نیـە و تكام وایـە كـە هەوڵـی دوای مـن، ئـەو كەموكورتیانـە كەمتـر بكاتـەوە و بتوانیـن پێكـەوە خشـتێكی تـر بخەینـە سـەر باڵەخانـەی مۆسـیقای كـوردی.

سوپاس بۆ شۆڕش جوانڕۆیی کە وشەی (کۆژان)ی زیادکرد بۆ ناوی کتێبەکە.

(1) ئەی ڕەقیب

هۆنراوە: یونس ڕەووف - دڵدار
ئاواز: شێخ حوسێن بەرزنجی

ئەی ڕەقیب هەر ماوە قەومی کورد زمان
نایشکێنێ دانەیی تۆپی زەمان

کەس نەڵێ کورد مردووە، کورد زیندووە
زیندووە قەت نانەوێ ئاڵاکەمان

ئێمە ڕۆڵەی ڕەنگی سوور و شۆڕشین
سەیری کە خوێناوییە ڕابردوومان

لاوی کورد هەستایە سەر پێ وەک دلێر
تا بە خوێن نەخشی بکا تاجی ژیان

ئێمە ڕۆڵەی میدیا و کەیخوسرەوین
دینمان، ئایینمان هەر نیشتمان

لاوی کورد هەر حازر و ئامادەیە
گیان فیدایە، گیان فیدا، هەر گیان فیدا

لەم بەرهەمەدا ئاوازە ئەسڵیەکەی ئەی رەقیبم وەکو خۆی، بێ دەستکاری، لە بەشی یەکەمی بەرهەکەمەدا داناوە، هارمۆنی و بندیواری بۆکراوە بۆ پتەوکردنی، دێڕەکانی تر هەمووی ئاوازی تازەم بۆ داناوە، بەڵام بە کەڵک وەگرتن لە هەندەسەی ئاوازە بنچینەییەکە، لەگەڵ دانانی هارمۆنی و بندیواری پتەو بۆ ئاوازەکە.

دلێر ئیبراهیم

A ♩ = 160
نێ کێـ شـ نایـ ن ما ز دکوری مـ و قه وه ما هەر قیب ڕه ئەی
نێ کێـ شـ نایـ مان ز دکوری مـ و قه وه ما هەر قیب ڕه ئەی
7
ه ز پی تۆ یی نه دا نێ کێـ شـ نایـ مان ه ز پی تۆ یی نه دا
زه پی تۆ یی نه دا نێ کێـ شـ نایـ مان زه پی تۆ یی نه دا
13
B
دو زینـ د کور ه دو ر مـ کورد لێ نه کەس ه دو ر مـ کورد لێ نه کەس مان
دو زینـ کورد ه دو مر کورد لێ نه کەس ه دو مر کورد لێ نه کەس مان
19
قەت ه دو زینـ مان که ا لـ ئا ێ و نه نا قەت ه دو زینـ ه
قەت ه دو زینـ مان که لا ئا وێ نه نا قەت ه دو زینـ ه
25
C
سەر یه تا هەسـ کورد می قەو مان که ا لـ ئا ێ و نه نا
ر سه یه تا هەسـ کورد می قەو کورد می قەو مان که لا ئا وێ نه نا

31
سەر یە تا هەسـ کورد می قەو لێر د وەک پێ
پێ سەر یە تا هەسـ کورد می قەو کورد می قەو لێر د وەک دلێر وەک پێ
36
کا بـ شی نەخـ خوێن بە تا کا بـ شی نەخـ خوێن بە تا لێر د وەک پێ
کا بـ شی نەخـ خوێن بە تا کا بـ شی نەخـ خوێن بە تا لێر د وەک لێر د وەک
42
ان ژیـ جی ا تـ کا بـ شی نەخـ خوێن بە تا ان ژیـ جی تا ان ژیـ جی تا
ان ژیـ جی ا تـ کا بـ شی نەخـ خوێن بە تا ان ژیـ جی تا ان ژیـ جی تا
50
B
رو سوو گی ڕەنـ ڵەی ڕۆ مە ئێـ شین ڕ شۆ رو سوو گی ڕەنـ ڵەی ڕۆ مە ئێـ
رو سوو گی ڕەنـ ڵەی ڕۆ مە ئێـ شین ڕ شۆ رو سوو گی ڕەنـ ڵەی ڕۆ مە ئێـ
58
ڵەی ڕۆ مە ئێـ شین ڕ شۆ رو سوو گی ڕەنـ ڵەی ڕۆ مە ئێـ شین ڕ شۆ
ڵەی ڕۆ مە ئێـ شین ڕ شۆ رو سوو گی ڕەنـ ڵەی ڕۆ مە ئێـ شین ڕ شۆ
64
ە ویـ نا خوێـ کە ریـ سەیـ ە ویـ نا خوێـ کە ریـ سەیـ شین ڕ شۆ رو سوو گی ڕەنـ
ە ویـ نا خوێـ کە ریـ سەیـ ە ویـ نا خوێـ کە ریـ سەیـ شین ڕ شۆ رو سوو گی ڕەنـ

71
3
دو بور ڕا مان دو بور ڕا ە ویـ نا خوێـ کە ریـ سەیـ ە ویـ نا خوێـ کە ریـ سەیـ
دو بور ڕا مان دو بور ڕا ە ویـ نا خوێـ کە ریـ سەیـ ە ویـ نا خوێـ کە ریـ سەیـ
78
ڵەی ڕۆ مە ئێـ وین رە خوسـ کەیـ او دیـ میـ ڵەی ڕۆ مە ئێـ مان
B
ڵەی ڕۆ مە ئێـ وین رە خوسـ کەیـ او دیـ میـ ڵەی ڕۆ مە ئێـ مان
86
ئا مان نـ دیـ وین رە خوسـ کەیـ او دیـ میـ ڵەی ڕۆ مە ئێـ وین رە خوسـ کەیـ او دیـ میـ
ئا مان نـ دیـ وین رە خوسـ کەیـ او دیـ میـ ڵەی ڕۆ مە ئێـ وین رە خوسـ کەیـ او دیـ میـ
92
ئا مان نـ دیـ مان نـ ییـ ئا مان نـ دیـ مان نـ ییـ ئا مان نـ دیـ مان نـ ییـ
ئا مان نـ دیـ مان نـ ییـ ئا مان نـ دیـ مان ن ییـ ئا مان نـ دیـ مان نـ ییـ
98
تان دسـ کور ر هە ن ما نـ ییـ ئا مان نـ دیـ مان نـ ییـ
BDB
تان دسـ کور ر هە ن ما نـ ییـ ئا مان نـ دیـ مان نـ ییـ

(2) دایە ماڵئاوا

هۆنراوە و ئاواز و ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم 1974
وتن: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان 1985

دایە ماڵئاوا

دایە ماڵئاوا بەرەو تێکۆشان
کە دوژمن هەمو گەل بخنکێنێ
دایە ماڵئاوا....
ئەو هەژارانەی لەماڵ دەرکران
چاوەڕێی منن هەقیان بسێنم
دایە ماڵئاوا....
کە شەهید کرام بۆم نەگریت دایە
تاوەکو دوژمن خوێنمان برژێنێ
پێم خۆشە لات بم کاتی ئازادی
بەڵام دایە گیان! گەر من نەهاتم
دایە ماڵئاوا....

ئەڕۆم بە خاکم پێشکەش ئەکەم گیان
زۆر نەنگە تەنیا ڕۆڵەت بمێنێ

ئەو دڵسۆزانەی بە پەت خنکێنران
خەم مەخۆ دایە شادیت بۆ دێنم

ئۆباڵی وەتەن لە ئەستۆمایە
گوڵاڵە و نێرگز زۆر سەر دەردێنێ
تاکو دەروونت پڕ کەم لە شادی
تێر ماچ کە چاوی هاوڕێی خەباتم

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – سەقز - 1990

Allegro ♩ = 120
A
B
C
D Song
دا یه ماڵ ئا وا
به ره و تیـ کۆ شا ن

21
1.
2.
ئه ڕۆ م به خا کـ م
پێشـ که ش ئه که م گیان
پێشـ که ش ئه که م گیان
24
موو هه من دوژ که
نێ کێـ خنـ بـ گەڵ
26
1.
2.
یا تەـ گە نەـ زۆر
نێ مێـ بـ ت لە ڕۆ
نێ مێـ بـ ت لە ڕۆ
29
E
Music
وا ئا ماڵـ یه دا
31
33

36
Song
1.
3 times
نەی را ژا هەئەو
ان کر دەر ڵ ما له
نەی زا سۆ دڵـ ئەو
ران کێنـ خنـ ت پە به
39
2.
ن نـ مـ ڕێی وه چا
41
م ن ێـ بسـ ن یا هەڤـ
یه دا خۆ مه خەم
43
1.
2.
نم دێـ بۆ دیت شا
نم دێـ بۆ دیت شا
45
وا ئا ماڵـ یه دا
48

51
Song
رام کـ د هیـ شه که
یه دا ریت نهگـ بۆم
54
ن ته وه لّی با ئۆ
یه ما تۆ ئهسـ له
57
من ژ دو کو وه تا
59
ێ نـ ژێـ بڕ مان ێنـ خو
گز ر نێـ لّەو لا گو
61
1.
نێ دێـ ر ده سەر ر زۆ
2.
نێ دێـ ر ده سەر ر زۆ
63
D Song
وا ئا ماڵـ یه دا

(3) شەهید شەهید

هۆنراوە: شێرکۆ بێکەس
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1986
وتن: کۆرس
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

شەهید نەمرە وەکو شاخ
وەکو بەفر، وەکو درەخت
وەکو بەهار و گوڵەباخ
شەهید ئاوە
تینوێتی زەوی ئەشکێنێ
پەنجە و دەستە
ئازاری خاک ڕائەژەنێ
سۆمای چاوە
کام دوارۆژ دوورە ئەیبینێ
شەهید باڵای بە قەد باڵای کوردستانە
دڵی ئازادی و بەیداخی
لووتکەی هەڵوێستی ئینسانە!

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – بەرگەڵو - 1983

A
♩ = 180
B
7
12
C
18
1.
2.
ABC
به کو وه شاخ کو وه ره نەمـ هید شه هید شه
28
D
ئا هید شه باخ لە گو رو ها به کو وه رەخت د کو وه فر

2
34
نێ کێـ ئەشـ وی زە تی وێـ تینـ وە
تە دەسـ جەو پەنـ
وە چا مای سۆ
40
1.
2.
نێ ژە ئە ڕا خاک ری زا ئا
ڕۆژ دوا کام
نێ بیـ ئەیـ رە دوو
46
C
لای با هید شە
نە تا دسـ کور لای با قەد بە
52
لای با هید شە
نە تا دسـ کور لای با قەد بە
ئا لێ د
58
خی دا بەیـ دیو زا
نە سا ئینـ تی وێسـ هەڵـ کەی لوتـ
63
نە سا ئینـ تی وێسـ هەڵـ کەی لوتـ
نە سا ئینـ تی وێسـ هەڵـ کەی لوتـ

(4) ئاسودە بن

هۆنراوە: حەمەساڵح دیلان
ئاواز: دلێر ئیبراهیم - 1984
ئامادەکردن: ئاراس ئیبراهیم
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

ئاسودە بن
زەبری زیندان
هەڵواسین و پەت و خنکان
تەوژمی خەبات لەق ناکا
هێزی تێکۆشان شەق ناکا
ئاسودە بن
نە بە لێدان نە بە کوشتن
نە بە ڕاونان و دەرکردن
{بە تەعریب و تەبعیس کردن}*
ڕیشەی کورد قەت نایە لە بن

حەمە ساڵح دیلان

* ئەم دێڕە دلێر ئیبراهیم بۆی زیادکردوە

تیپی مۆسیقای شه‌هید کارزان – سورداش - 1984

(5) دەبا فاشیەکان بزانن

هۆنراوە: هەڤاڵ کوێستانی
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1983
وتن: ئازاد خانەقینی – دەنگی دووەم: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

دەبا فاشیەکان
بزانن وا ئێستاکە
لە کوردستانی ئاراما
لە کوردستانی قەتماغە و کێڵگەی زاما
هەر دەوەنە و بن تاشە بەردی چیایە
سەنگەرێکە و
قوتابخانەی دروستبوونی
ئارامێکی تری تیایە

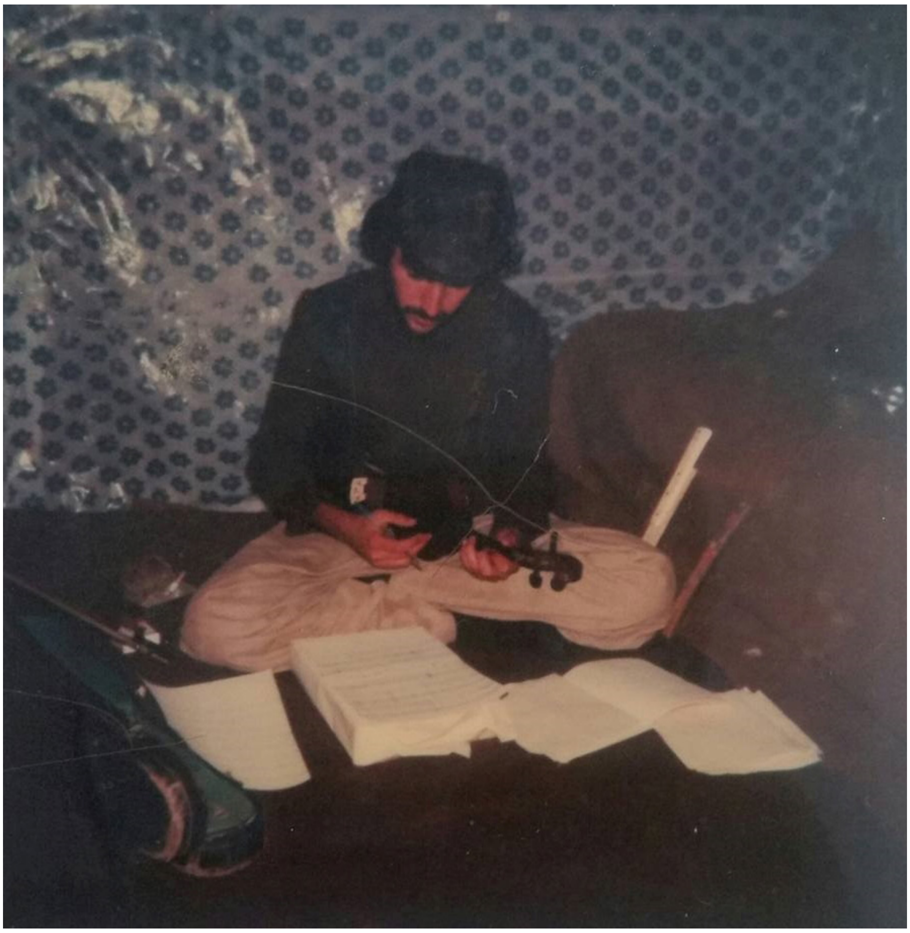

ئاراس ئیبراهیم – زەڵێ - 1981

ئازاد خانەقینی

شوان کەریم کابان

(6) هۆ کاکی پێشمەرگە

هۆنراوە و ئاواز: حەمەجەزا - 1985
ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

هۆ کاکی پێشمەرگە شۆڕشگێڕی قارەمان
ناوی پیرۆزی تۆیە بۆتە ویردی سەر زمان
لە ناو گیان و دەروونی چەوساوەکانا دەژی
هەمیشە هاوڕێی چەک و بڕوا و سەنگەر و کەژی
برسێتی و ڕەنجکێشانت بۆتە پیشەی چەند ساڵە
ئەبێ هەڵکەی خەباتکەی دژی ئەم ژینە تاڵە
ژینی کۆشک و تەلارت بن بەرد و ناو چیایە
هەرچی ناوی سامانە شک نابەی لەم دنیایە
بیر و بڕوا و تفەنگت مایەی خۆڕاگرتنە
بەردەوامیت لە خەبات نیشانەی سەرکەوتنە

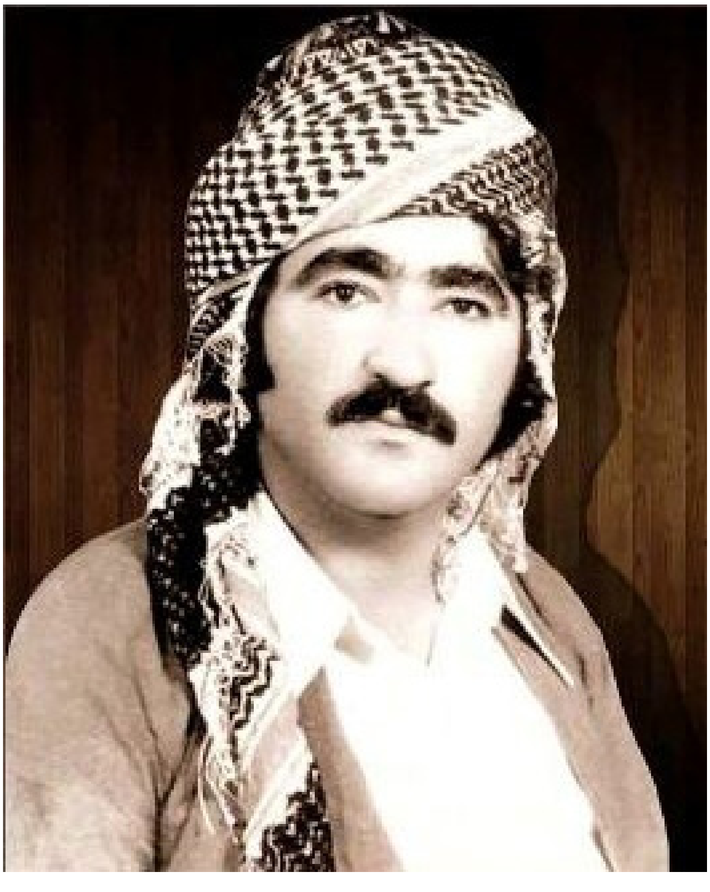

حەمە جەزا

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – سەقز - 1990

(7) کەڵکی قەیوان

هۆنراوە و ئاواز: دلێر ئیبراهیم - 1983
وتن: ئازاد خانەقینی
فیکە: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

کەڵکی قەیوان ئازیز و یار
بۆیە هەردەم لەجیاتی ژوان
سێبەرەکەم و یانزەی تر
یەک لە دوای یەک زۆر بێدەنگە

ئێمەش پابەندی عەشقی ئەو
ئەبڕین هەوراز بۆ لای بە شەو
بەو تریفەی مانگە شەوە
تابلۆیەکی مات و مەنگە

لەڕێی شارا هەست وەردەگرین
خەیاڵ وتی دەمرین؟ دەژین؟!
توند تفەنگم کردە باوەش
تەنیا* قوربانی پێبدرێ
بە جامانە ئەنجام بەستم
هاتین دیسان بەرەو قەیوان

بۆیە هێواش بۆی دامەزراین
بڵێی لەم بۆسەیەش دەرچین؟!
وتم ئەوەی لەم کاتانە
شەرەف نیە بەڵکو گیانە
برینی مەچەکی ڕاستم

دلێر ئیبراهیم

* وشەی (تەنیا) لە دێڕی تەنیا قوربانی پێبدرێ دا گۆڕاوە، وشەکە (دەبێ) قوربانی پێبدرێ بوو هەندێ بیروڕای جیاوازی لەسەربوو بۆیە ئەو گۆڕانکاریە کرا.

لەدایکبوونی کەڵکی قەیوان

کاتێک لەسەرکردایەتی دڵم شکا، گەڕامەوە بۆ ناوچەی تیپی 47ی پیرەمەگرون، لە کەرتی سێ وەرگیرام، هەر ئەو ڕۆژە لە خەمزە بوین، باسیان لەوە دەکرد، ئەمشەو بڕیاریانداوە مەفرەزە بکەن بۆ شار، منیش لەگەڵ کاک عەبدولقادر حەسەندا بووم، ئەو لەو کاتەدا وەکو مەفرەزەی مەکتەبی عەسکەری لەو ناوە بوو، پێمگوت قادر گیان، منیش لەگەڵیاندا دەڕۆم ئەویش وتی زۆر باشە، منیش تا قەیوان دێم لەگەڵتان، ئەوەبوو سواری تراکتۆر بووین و بەرەو دێی قەیوان بەڕێ کەوتین، هەر لەو کاتانەدا خەیاڵێک هات بە مێشکمدا، بۆ گۆرانیەک لەسەر مەفرەزەکردن دانەنێم؟! ئەمە ژیانی ڕۆژانەی پێشمەرگەیە، ئەوەی پێشمەرگە نەبووبێ، زەحمەتە هەست بەو جۆرە ژیانە بکات و لەو بارودۆخە دەروونیە تێبگات، کە گەیشتینە ناو قەیوان پرسیارمکرد، بە کوێدا دەڕۆین؟ گوتیان ئا ئەو کەڵکە دەبینی؟ ئەوە کەڵکی قەیوانە، بەوێدا سەرئەکەوین و شۆڕدەبینەوە بۆ شار، ئەو کوڕەی ئەمەی وت زۆر بە شانازیەوە ناوی ئەو کەڵکەی هێنا، وەکو شتێکی زۆر پیرۆز، دانی پیادەنا، لەڕاستیشدا ئەو کەرتە چەند جارێکی تر هەر لەوێوە مەفرەزەیان کردبوو بۆ شار و ئەوە وەکو شتێکی زۆر ئاسایی وابوو بۆیان، یەکێک لە کوڕەکان بە منی گوت: مامۆستا خۆشترین کاتی ژیانمان ئەو کاتەیە کە بە مەفرەزە دەچینە ناو شار، هەست بە سەربەرزیەکی زۆر دەکەین، لەوێ شانازی بە خۆمانەوە دەکەین، خەڵکیش زۆر ڕێزمان لێ دەگرن، هەر کە دەگەیتە سەرئەوکەڵکە، شار هەموی لەبەرچاوتایە، قەت مرۆڤ لەو دیمەنە تێر نابێت. بیهێنە بەرچاوی خۆت کۆمەڵێ گەنج دەستبەرداری هەمووحەزو ئاواتێکیان بوون، لەسەنگەری پێشمەرگایەتیدا تێدەکۆشن، ئەبێ چی لەناو دڵی هەریەکێکیاندا بێت؟! دوور لە دایک، باوک، خوشک، برا، یار و یاوەر لەو کێوانە بەرەو مەرگ پلان دادەڕێژن.

دوای ئەوەی لەناو دێ دابەشبووین، لەماڵێک مرەبای هەنجیریان بۆ هێناین بە نانی تیرییەوە، لەو ناوچەیە هەنجیرەکە بە ساغی دەکەنە مرەبا و ڕەنگەکەشی سوورێکی زۆر تۆخی مەیلەو ڕەش دەنوێنێ، تەنیا لەودەقەرەدا ئەوەم دیوە، نانمان خوارد و لەناو دێوە کەوتینە ڕێ بەرەو کەڵکی قەیوان، هەورازێکی درێژ بوو، کە هاتینە سەر کەڵکەکە، هەموو بەیەکجار وتیان: ئا ئەوە شارە، چەند جوانە، بەڕاستی دیمەنەکە زۆر سادە و جوان بوو، هەموومان جۆرێک هەستمان لە ناخدا بو، وا بیرمان دەکردەوە کە ئەوە موڵکی ئێمەیە و لێمان قەدەغەکراوە بچینە ناوی، دیارە هەموو قەدەغەکراوێکیش شیرینترە، بەڵام ئەوەتا ئێستا بە کوێرایی چاوی دوژمنان دەچینە ناوی، ئەو هەستەی لەوێدا هەمان بوو بە نووسین باس ناکرێت، چونکە هەرکەسە و حەزو ئارەزوویەکی تایبەتی لە دڵدا بوو لەو چوونە ناو شارە، یەکێک دەیخواست دڵخوازەکەی ببینێ، یەکێک دەیخواست دڵخوازێک بدۆزێتەوە، یەکێک هەر بینینی خەڵکی گەڕەکەکەی لا زۆر بوو، هەندێک هەر تەحەداکردنەکەی لا مەبەست بوو، جگە لەوەی ئەنجامدانی چالاکی خۆی لەخۆیدا

لەزەتێکی سەیری تیا بوو، بە تایبەتی لە پێش دەسپێکردندا و لەو کاتەی کە بیری لێ دەکرایەوە و مرۆڤ خۆی بۆ ئامادە دەکرد، من زۆر جار بیرم دەکردەوە، تۆ بڵێی ئەوە بێنێ بچین چەن رۆحێک بکەین بە قوربانی؟! یان چەن پێشمەرگەیەک بە گرت بدرێت یان بەبریندار بیانهێنینەوە؟! بەڵام ئەمە تەنیا لە دڵی خۆمدا ئەمهێنا و ئەمبرد، چونکە هیچی تر مومکین نەبوو بتوانرێت باس بکرێت، ئەگینا باسەکە دەچووە خانەی دوودڵی و لە هەندێک جاریشدا ترسنۆکیەوە، بۆیە کەس نەیدەوێرا ئەو هەستانە دەرببڕێت.

کاتێ هاتینە خوارێ و بەرەو شار بەڕێکەوتین، کوڕێکمان لەگەڵدا بوو، زیاتر لە ئێمە مەفرەزەی کردبوو، چووە ناوەڕاستی ڕێگاکەو گوێی نا بە ئەرزەکەوە، لەو پێشمەرگەیەی لەپێشمەوە دەڕۆیشت پرسیارم کرد، ئەوە بۆ وا دەکات؟ چی دەکات؟ ئەویش وتی ئەوە هەست وەردەگرێ، بزانێ لەسەر ڕێگاکە گوێی لە خەڵک یان وڵاخ یان سەیارە دەبێت، تا ئەگەر هەبێت ئیحتیاتی خۆمان وەربگرین و نەکەوینە بۆسەی دوژمنانەوە، منیش ئەوە یەکەم جار بوو لەگەڵیاندا چوبووم، قەت شتی وام نەدیبوو، بۆیە زۆرلام سەیر بوو، هەر لەڕێگادا بەرەو شار یەک یەک بەدوای یەکتردا ئەڕۆیشتین، مەسافەی مەترێک پانی زیاتر لەبەینماندا هەبوو، جار بە جارێک بە هێواشی قسەمان لەگەڵ یەکتر دەکرد، هەر کەسەو سیلاحەکە و کۆمەڵێک مەخزەن، هەشبوو ڕومانەو دەمانچەشی پێبوو، یەکێکیش (ئاڕ بی جی)یەکی پێبوو، لەگەڵ چەند گوللەیەک، ئەبوایە یەکێک لە پێشمەرگەکانی تر بە کلاشینکۆف و چەند گوللەیەکی یەدەکەوە، هەمیشە نزیک ئەو بوایە بۆ پاراستنی لەکاتی پێویستدا، من هەر لەو ڕێگایەدا بەرەو شار مێشکم جەنجاڵی ئەو بەرهەمە بوو، کەمتر لە هەموویان قسەم دەکرد، چونکە سەرقاڵی دانانی هۆنراوە و ئاوازەکە بووم، ئەوەی جێی سەرنجە لەپێش هەموو شتێکدا کۆپلەی پێشەکی گۆرانیەکە هات بە خەیاڵمدا، وام ئەدی خاوەنی ئەم گۆرانیە پێشمەرگەیە و هیچ ئامێرێکی مۆسیقای لا نیە، بۆیە تەنیا بەدەنگی خۆی ئەو کۆپلەیەش دەڵێ، واتە هەر بە (لای لە لە لە لە)، وێنەکە ئاوا لە مێشکمدا دروست بوو، دوانزە کەسین، وەکو دوانزە سوارەی مەریوان، ئەمە لایەنێکی کەلتوری خۆمانە، ئێمە پێشمەرگەین و ئاواتمانە بچین مەفرەزەبکەین، هەموو جارێکیش بەو کەڵکەدا تێ ئەپەڕین، کەواتە کەڵکی قەیوان ئازیز و یار و ئێمەش پابەندی عەشقی ئەو، لەجیاتی ژوان هەمیشە ئەو هەورازە دەبڕین بۆ لای بەشەو، ئاخر بەڕاستیش ئێمە پێویستمان بە ئازیز و یار بوو، پێویستمان بە ژوان بوو، لە هەمووی بێ بەش کرابووین، زۆربەی جار ئێواران مەفرەزە بۆ شارئەکرا، ئەگەر بهاتایە و مانگەشەو بوایە، سێبەرەکانمان بەو مەسافەیەی وەرمانگرتبوو لەسەر زەویەکە دەنەخشا، ئێمە دوانزە کەس بوین، سێبەرەکەم و یانزەی تر، بەو تریفەی مانگەشەوە، یەک لەدوای یەک، زۆر بێدەنگە، تابلۆیەکی مات و مەنگە، بۆ ماتە، چونکە هیچ یەکێک چارەنووسی خۆی نازانێ، ناشزانرێ چی ڕوو ئەدات؟ کێ دەگەڕێتەوە؟ کێ شەهید دەبێت؟ کێ بریندار؟ ئەمانە هەمووی لێکدانەوەیە و کەس ناتوانێ بە تەواوی پێشبینی بکات، پێموایە هەموو یەکێکمان، لەو ڕێیەدا، خورپەیەک دای ئەگرتین، ئەگەرچی بچوکیش بوایە، بەڵام بە ئەندازەی جیا جیا خۆمان لە ناخماندا خەفەمان ئەکرد.

وەک باسمکرد لەڕێی شاردا هەستمان وەرگرت و لەپڕ وا هات بە خەیاڵمدا گوایە واتێگەیشتین کە ڕەنگە بۆسەیەک لەسەر ڕێمان هەبێت، بۆیە ئێمەش هێواش بۆ ئەو بۆسەیە خۆمان دامەزران و ساز و ئامادەبووین بۆ بەرگریکردن، ئا لەو ساتانەدا هەزار و یەک خەیاڵ بە مێشکدا تێپەڕی، چونکە ڕووداوی داهاتووش نادیارە، ئەوەندەیتر خەیاڵەکان ڕەنگاوڕەنگ و ئاڵۆزتردەبن، من بیرم دەکردەوە تۆ بڵێی بمرین؟! بڵێی بمێنین؟! بڵێی شەڕێکی سەرکەوتوانە بکەین و لەم بۆسەیە دەربازبین؟! ئەی دوای ئێمە لای خەڵک چۆن باس دەکرێ؟! زۆرم بیرکردەوە ئەم پێشمەرگە بەشداربووە لەم مەفرەزەیە چی بەسەر بێت باش و مەنتیقیە؟ جارێ وام بە باش زانی ئەگەر ئەم پێشمەرگەیە بیەوێ قوربانیەک بدات، ئەبێ ئەو شتە گیانی بێت، بۆیە تفەنگەکەی بگرێتە باوەش و بڕیار بدات گیانی خۆی بەخت بکات نەک ئابڕووی خۆی بەرێت، تەسلیمبونەوە و ترس پیشاندان و شەڕنەکردن کارێکی خراپە و نابێ بکرێ، لە لایەکی تریش، ئاخر ئەم پێشمەرگە سادەیە ئەمە یەکەم جارە مەفرەزە دەکات، پێشمەرگەیەکی ئاساییە، خۆ ناکرێ لەپڕێ دەبابەیەک بگرێ ئەوە دەبێ بە موبالەغە، ئەگەر ئەوەشی کرد ئەوا دەبێتە پاڵەوان و لەو سادەییە دەردەچێ کەمن لەبیرمدایە و بەیەکجار هەموو شتەکان هەڵدەگەڕێنەوە، جگە لەوەی ئەو پاڵەوانانەی کاری گەورە دەکەن نەمر دەبن و پێویستیان بەوە نیە تەنیا بە هۆنراوەیەک باس بکرێن بەڵکو دەبن بە ویردی سەر زمان، لەو کورە نەبەردانە زۆرن، بەڵام پێشمەرگەی ئاسایی وەک ئێمە زۆر شەهید دەبن و لەبەر ئەوەی ناوی گەورە نین کەمتر دێنە سەر زمانی خەڵک، تەنیا لەشەڕە گەورەکاندا مرۆڤ شەهید نەبووە، تەنانەت لە جوڵەکردنێکی ئاساییشدا، شتی وا ڕووی داوە و قوربانی لێکەوتۆتەوە. بیرم نایە کێ لە هاوڕێ پێشمەرگەکان بوو هەمیشە دەیگوت (وابزانم کاک شوان کابان بوو)» پێشمەرگە ئەو بستە ئەرزەی لەسەری وەستاوە دوژمنێتی ئەبێ ئاگای لەخۆی بێ» مەبەستی ئەوەبوو کە هەمیشە ژیانی لە خەتەردایە، ئەگەر لە چاوی هۆنەرمەندێکەوە بڕوانین، مرۆڤ هەر مرۆڤە لە نەبەردیدا شەهید بێت، مینێکی پیا بتەقێتەوە، لەژێر ئەشکەنجەدا شەهید بێت، بە نەخۆشی بمرێت، ونبوونەکە هەرچۆنێک بێت، لەسەرمایەی مرۆڤایەتی کەم دەبێتەوە، ئەمە جگە لەوەی هەموو مەفرەزەیەکی شاریش گەورە نەبووە، چونکە دەبوایە بچێتە ناو ئاگرەوە و بەسەلامەتی بگەڕێتەوە، هیچیشیان چارەنووسساز نەبوون لەو ململانێ گەورەیەی بەینی میللەتی کورد و دوژمنانیدا، بۆیە بڕیارمدا ئەم چالاکیە زۆر سادەبێ و هەر لەو بۆسەیەدا ئەو پێشمەرگە تازە، کەم ئەزموونە، دەستی ڕاستی بریندار ببێت و لەبەر نەبوونی دوکتۆر و خەستەخانە و برینپێچ، بە جامانەکەی سەری خۆی، دەستی ببەستێت و مەفرەزەکە بگەڕێنەوە بۆ ناو قەیوان.

ئەو هەستانەی لەلای مرۆڤ درووست ئەبن لەو چرکە ساتانەدا، ماوەیەکی کورتە، بەڵام فلیمەکان ئەوەندە درێژن، کاتێ دەتەوێت باسیان لێوە بکەیت، دوورنییە خوێنەر یان گوێگر هەندێ بە موبالەغەی بزانێت، فلیمەکانیش ئەوەندە ئەملاو ئەولایان لێ دەبێتەوە، مرۆڤ خۆیشی سەری لێ تێک دەچێت، چۆن و لەکوێوە دەست پێ بکات، چونکە لەیەک چرکەساتدا، تۆ خۆت ئەبینی بریندارێت و کەوتویتە دەست ئەو زاڵمانە، یان خۆت شاردۆتەوە لێیان، لەولاوە تەرمەکەت

دەبینی و لەپڕ دەبینی ڕزگارتان بووە و لەو ناوە دەرچوون، یان شەڕەکە قورس بووە و هاتون بەدەنگتانەوە و فریاتان کەوتون، یان ئەو کەمینە هەر هیچ نییە و هیچ ڕوونادا و ئەنجامەکەی هەموو سەلامەت دەبن......هەزارەها لەم جۆرە بیرکردنەوانە بە مێشکا دێ لەیەک کاتدا و بە ماوەیەکی کورت، گوزەر دەکات، بۆیە ئەو چەند ساتە کەمە، ژیانێکی زۆر سەختە و، زۆر پڕ ڕووداوترە لە چەند مانگێکی ئاسایی، لەلای منیش ئەوە گرنگ بوو، کە مرۆڤێکی ئاسایی ئەکەوێتە ئەو حاڵەتەوە، چی بەناخیدا تێدەپەڕێت؟! ئیتر گرنگ نەبوو پاڵەوانە؟ گەورەیە؟ بەرپرسە؟ ئازایە؟ ترسنۆکە؟ چی لە ناخیدا ڕووئەداو چی ڕوونادات؟ وەک وتم ئەوەی گرنگ بوو، ئەوچەند ساتە لەژیانی پێشمەرگەیەکی سادە باسبکرێت، پێشمەرگەکەش زۆر شتی گەورەی ئەنجام نەداوە، بەڵام ئەو قوربانیی بە حەز و ئارەزوەکانی خۆی داوە و هاتوتە ڕیزی خەباتکردن، بۆ خۆی ئەوەندە گەورەیە کە لە هەزار کتێبدا جێی نابێتەوە.

وەکو دەزانین هەمیشە لە زۆربەی شەڕو پێکدادانەکاندا، قوربانیەکان خەڵکە سادەکانن، بۆیە لەم هۆنراوەیەشدا هەوڵمدا هەرچی ڕوو ئەدات، بەسەر ئەو پێشمەرگە سادەیەدا بێت و ئەو بێت ئەو قوربانیەی لەم ڕوداوەدا بەردەکەوێت، بەڵام هەرچیم کرد دڵم نەدەهات شەهیدی بکەم، چونکە نایشارمەوە تۆزێک خۆمم تیا دەبینیەوە، ئاواتم بوو بە زیندوویی بمێنێ و بە ناو هاوڕێکانیدا بگەڕێ و برینداریەکەی پیشان بدات وەکو هێمایەک بۆ بەشداربوونی لە مەفرەزەی شاردا، ئەوەش بۆ خۆی جۆرێک بوو لە سەربەرزی، نازانم بۆ پێم باشبوو ئاوا بێت، سەربەرزی چی؟ کام؟ بۆ ئەم مرۆڤە وەک ئەوەی خۆی دەیەوێ نەژی؟! خۆ ئەم پێشمەرگەیە تەنیا و تەنیا لەخەیاڵی مندا بوونی هەیە، بۆ پێم باشە سەربەرزبێ؟! تەنانەت لە خەیاڵەکانیشدا ڕێ بەوە نادەین مرۆڤ مرۆڤ بێت، دەبێت وا بێت کە ئێمە دەمانەوێت، ئاخۆ ئەگەر ئەو مرۆڤە پێشمەرگەیە خۆی کۆتایی چیرۆکەکەی هەڵبژاردایە هەر وای هەڵدەبژارد کەمن بۆم دیاریکردووە؟ باوەڕ ناکەم! ناشزانم! کێ دەزانێ چۆن دەبوو؟! هیچ کەسێ بەبێ کۆمەڵ ناژی و کۆمەڵیش هەمیشە پێوەندەکان لەژیانیدا دروستدەکات! تۆ بڵێی ئەوە شتێک لە ناخی منیشی تێکەڵ نەبووبێ؟! یان هەندێک لەو ئاواتە شاراوانە، یان ئەو بەها ڕەوشتیانەی لەدەروونی مندا هەبووە سەریان نەکردبێ و سەرەتاتکێی خۆدەرخستنیان نەکردبێت؟! خۆزگەم دەکرا و دەمتوانی خۆم تێبگەم تا بمتوانیایە بۆ ئێوەشم باسبکردایە.

من، هەر لەو هاتنە خوارەوەیەدا، هۆنراوە و ئاواز و کۆپلەم تەواو کرد، دوای چەند کاتژمێرێک ئەوسا گەیشتینە ناو شار و ئەرکەکەمان بە شێوەکی زۆر جیاوازتر لەوەی لەناو بەرهەمەکەدایە ئەنجامدا. ئەوەی لە بەرهەمەکەدا تۆمارکراوە، تەنیا ڕۆمانسیەتی هونەریانەی ناو ناخی خۆم بوو، ئەوەی بەڕاستی ڕوویدا زۆر جیاوازتر بوو، بەڵام لە ئەنجامدا خۆشبەختانە هەموو بە سەلامەتی گەڕاینەوە بۆ دێیەکی بچوک لای کانی بەردینەوە، ئەگەر بیرم خیانەتم لێنەکات ناوی دێکە فەیاڵ بوو، حەراسەت دەرکراو تا دوو سێ کاتژمێر ئیسراحەتمان کرد، ئەوسا گەڕاینەوە ناوچەکەی خۆمان، دوورتر و شتێ پارێزراو تر لە دوژمن.

دلێر ئیبراهیم

کەڵکی قەیوان

سنوور (8)

هۆنراوە: هێمن موکریانی
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1983
وتن: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

ئەی ئەو کەسەی دەتپەرستم و لێم ونی
تۆ خودا نی، تۆ خۆشەویستی منی
لە ئاسمان نی تا وێت* ڕانەگا دەستم
لە قاف نی کاڵەی ئاسنت بۆ هەڵبەستم
تۆی لە من ون کرد و منی لە تۆ دوور
ئەو بستۆکەی دوژمن ناوی نا سنوور

شوان کەریم کابان

*وێت لە گۆرانیەکەدا کراوە بە پێت

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – سورداش - 1984

ئەی کوردینە (9)

هۆنراوە: زێوەر
ئاواز: عەزیز عەلی
وتن: ئازاد خانەقینی
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان - 1985

ئەی کوردینە! ئەی مەردینە!
با دەست لە ناو دەستکەین هەموو
بۆ بەرزێتی خاکی وەتەن
بۆ یەکێتی بچین هەموو
کوردین هەموو، کوردین هەموو
کوردین هەموو. بژین هەموو
ئەژدادمان شێری زەمان
حورِبوون بە سەربەستیی ژیان
تا کورد لە عالەم دەرکەوێ
ناوی ئەبێ هەر سەرکەوێ
بۆ بەرزێتی قەت نانەوێ
بۆ یەکێتی بچین.....
ئەی نەتەوەی نەڕەشێران
یەکێتیی ئەوێ نیشتمان (یەکێتیی ئەوێ کوردستان)
تا جوان ئەبێت و دێتە بەر
بۆ هەموومان ئەکا سێبەر
بەو سێبەرە ئەچینە سەر
بۆ یەکێتی بچین...

♩. = 120
Song
موو هە کەین دەست ناو لە دەست با نە دیـ مەر ئەی نە دیـ کور ئەی
هە دین کور موو هە ن چیـ بـ تی کێـ یە بۆ تەن وە کی خا تی زێـ بەر بۆ
د دا ئەژ موو هە ن ژیـ بـ موو هە دین کور موو هە دین کور موو
حوڕ ان ژیـ تی بەسـ سەر بە بوون حوڕ مان زە ری شێـ مان
لە کورد تا د دا ئەژ ان ژیـ تی بەسـ سەر بە بوون
وێ نە نا قەت تی زێـ بەر بۆ وێ کە سەر هەر بێ ئە وی نا وێ کە دەر لەم عە
هە دین کور موو هە چین بـ تی کێـ یە بۆ
موو هە ن ژیـ بـ موو هە دین کور موو

(10) ڕێی خەبات

هۆنراوە: شەهید ئارام
ئاواز: کاتیۆشا لە دانانی ماتڤێی بلانتێر - ڕووسی
ئامادەکردن: ئاراس ئیبراهیم - 1983
ئەم ئاوازە بۆ یەکەمجار لەلایەن سالار عەزیزەوە وتراوە
دووبارە وتنەوەی: ئازاد خانەقینی
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

ڕێی خەباتمان چەندە سەخت و دوور بێ
با چواردەورمان کڵپەی ئاگر بێ
لەم ڕێیە پیرۆزە هەرگیز لا نادەین
ئێمەین بۆ مردنیش ئامادەین
بۆ دنیایەکی نوێ بۆ هەژاران
بۆ دانانی کۆمەڵگای یەکسان
ڕەگی زۆرداری لە ڕیشە دەردێنین
تۆوی ئازادی گەلمان ئەچێنین
بە ڕابەری چینی کرێکاران
ئەڕۆین ئەبڕین ڕێگای تێکۆشان
ئاڵای سووری شۆڕشمان هەڵئەکەین
هەر بە ڕۆژی سەرکەوتن ئەگەین

کاتیۆشا: (لە ئینسایکلۆپیدیای ئازادی ویکیپیدیاوە)
کاتیۆشا بە ڕووسی *Катюша* لە سروودەکانی یەکێتیی سۆڤیەتە. ئەم سروودە ساڵی 1938 لە لایەن ماتڤێی بلانتێر دانرا لە تێکستی میکایل ئیساکۆڤیچ و لە جەنگی جیهانیی دووەمدا وەکو سروودێکی نیشتمانی ناوبانگی دەرکرد و لە هاندانی گەل لە بەرگریکردن لە وڵاتەکەیان، ڕۆلی گێڕا. لە ڕووسیا هەتا ئێستاش ئەم سروودە باوە. ناوی کاتیۆشا یان کاتووشا لە زمانی ڕووسی، سووکەناوی کچانەی ئێکاترینایە کە لە ڕووسی بە کاترین یان کاتیا دەڵێن. هەروەها ناوی موشەکهاوێژی کاتیۆشا کە ئەرتەشی سوور لە جەنگی جیهانیی دووەمدا لە مۆدێلەکانی BM-8،BM-13 و BM-31 کەڵکی وەردەگرت، لە ناوی ئەم سروودە وەرگیراوە.

ئازاد خانەقینی

(11) ئەی نیشتمانم

هۆنراوە: لەتیف هەڵمەت
ئاواز: دلێر ئیبراهیم - 1977
تیپی مۆسیقای مناڵان سەر بە چالاکی قوتابخانەکان
وتن: ئاڵا عومەر و ئەسعەد قەرەداخی
تۆمارکردن لە ستۆدیۆی تیپی مۆسیقای سلێمانی

ئەی نیشتیمانم ئەی نیشتیمانم
ئەی شوێن و جێگەی باووباپیرانم
ئەی نیشتمانم شارو شاخ ودێم
هەتا هەتایە هەر تۆی شوێن و جێم
لە چیاکانت هەرگیز ناتۆرێم
هەر گۆرانی خۆش بۆ دارو بەردو لوتکەی تۆ دەڵێم
ئەی نیشتیمانم ئەی نیشتیمانم
ئەی شوێن و جێگەی باووباپیرانم
(ڕۆژێ لە رۆژان بەچکە ماسییەک تۆرا لە سیروان
لە لم و چەوی لێوارەکەیدا
گرەی تینوێتی هەڵی پروکان
مرد نیگای گەشی هەڵوەری هەردوو گلێنەی ڕەشی
شارە مێرووولە بەربوونە لەشی)
ئەی نیشتیمانم ئەی نیشتیمانم
ئەی شوێن و جێگەی باووباپیرانم
ئەی نیشتیمانم ئەی نیشتیمانم
منیش گەرتاوێ لە تۆبترازێم
لە ناخی گڕی ئاوارەییما هەڵدەکڕوزێم
لە ناخی گڕی ئاوارەییما دەسوتێ گیانم
دەمرێ گۆرانی خۆشی زمانم
ئەی نیشتیمانم ئەی نیشتیمانم
ئەی نیشتیمانم ئەی نیشتیمانم
من ڕۆڵەی تۆم و هەرتۆی شوێن و جێم
ئەی نیشتیمانم ئەی نیشتیمانم
جێت ناهێڵم و جیا نابیەوە لێم

ئەی نیشتیمانم

ئەسعەد قەرەداخی   ئالا عومەر

(12) ئاسمان ئەڵێ

هۆنراوە: شێرکۆ بێکەس
ئاواز: دلێر ئیبراهیم - 1986
وتن: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

ئاسمان ئەڵێ
ئەستێرەیەکم کوێر ئەکەن
لە قوببەما دەی تر هەڵدێن
زەمین ئەڵێ
درەختێکم ئەبڕنەوە
لە بێشەمدا دەی تر ئەڕوێن
تۆش سەرچاوە
کانیەکت لێ وشک ئەکەن
لە بنارتا دەیانی تر
هەڵئەقوڵێن

هەتا برین قوڵبێتەوە
مەرگی چەقۆ نزیکترە
تا بەخشینی گیان کەمتر بێ
ڕێگای خۆرەتاو دوورترە
ئەوەی هەتاوی ناسیوە
وڵاتی تاریکی دیوە

♩ = 160
pizz.
arco
pizz.
arco
Song
کەن ئە کوێر کم یە رە تێـ ئەسـ لێ ئە مان ئاسـ
وە نە بڕ ئە کم تێ رەخ د لێ ئە مین
music
ما بیە قو لە دێن هەڵـ ر ت دەی ما بیە قو لە
دا شەم بێ لە وێن ئەڕ ر ت دەی دا شەم بێـ لە
دێن هەڵـ ر ت دەی دێن هەڵـ ر ت دەی وە چا سەر تۆش
وێن ئەڕ ر ت دەی وێن ئەڕ ر ت دەی
کەن ە ئـ ک وشـ یٚ لـ کت ە نیـ کا
تر نی یا دە تر نی یا دە تا نار بـ لە
لێن قو ئە لـ هە لێن قو ئە لـ هە

(13) ئەمن ئەی نیشتمان هەر تۆم لەبیرە

هۆنراوە: هێمن موکریانی
ئاواز: دلێر ئیبراهیم - 1985
وتن: سەلام ئەحمەد فارس
ئامادەکردن: ئاراس ئیبراهیم
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

لە شاییدا لە کاتی هەڵپەڕینا
لە خۆشیدا لە کاتی پێکەنینا
لە کۆڕی ماتەم و گریان و شینا

ئەمن ئەی نیشتمان هەر تۆم لە بیرە

لە کوێستانێ دەمی ڕاو و شکارێ
لە مەزرایە کە خۆم هەڵکرد لە کارێ
لە جێژوانێ دەبینم خەندەی* یارێ

ئەمن ئەی نیشتمان هەر تۆم لە بیرە

دەکەم تەرخان لەڕێی تۆدا ژیانم
لە سەنگەردا بەرەو ڕووی دوژمنانم
بۆ خاکی تۆ دەمی ئاویلکەدانم

ئەمن ئەی نیشتمان هەر تۆم لە بیرە

• لە راستیدا ئەم نیودێڕە لە بنەڕەتدا وایە: لەجێژوانێ کە دەگوشم مەمکی یارێ

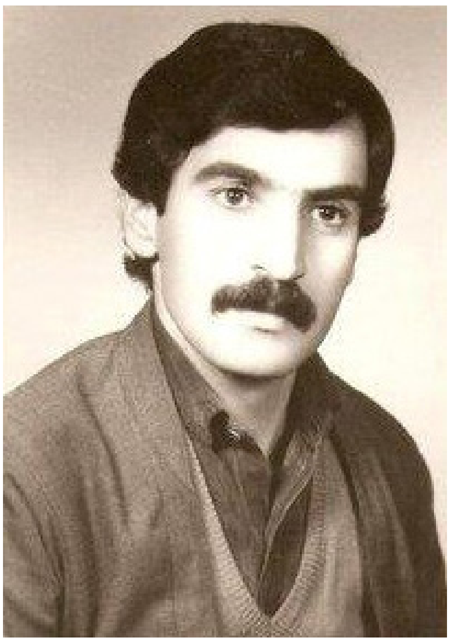

سەلام ئەحمەد فارس

(14) مەتەرێزی شەرەف

هۆنراوە: هێمن موکریانی
ئاواز و وتن: حەمەجەزا - 1986
ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

لێرەش لە نێو ئەو لێڕ و شاخ و بەردە
لێرەش لەگەڵ ئەو هەموو داخ و دەردە
لێرەش لە نێو شۆڕشی خوێناویدا
لێرەش لە سەرکەوتن و تەنگاویدا
لێرەش لە نێو زەبر و زەنگی زاڵمدا
لە نێو ساچمە و دوکەڵی ناپاڵمدا
خۆشەویستم لە بیرم ناچی تاوێ
دەمفڕێنێ باڵی خەیاڵم تاوێ

لێرەش لە نێو شەپۆلی خوێن و کەفدا
لێرەش لە نێو مەتەرێزی شەرەفدا
هەرچەند دوورم بەڵام خۆش بێ خەیاڵم
ئاوارە نیم وا دەزانم لە ماڵم

لێرەش لە نێو گڕ و ئاگر و ئاسندا
لە بەرامبەر تانک و تۆپی دوژمندا
لێرەش لە نێو دەریای ڕقی بێبەستێن
لێرەش لە نێو کوڕانی تۆڵە ئەستێن
هەر بینا دیت ڕمی کۆشکی زۆرداری
گەیشتینە لوتکەی چیای ڕزگاری

نەترەی نەما دوژمن لەبەر پێشمەرگە
لە گشت لاوە هەڵات و نەیگرت بەرگە
گەڕانەوە ئاوارە بۆ جێی ژوانان
گیرانەوە لە خەنە پەنجەی جوانان
جا ئەو کاتە بە هەتوانی ئازادی
ساڕێژ دەبێ برینی نامورادی

♩ = 120
رەش‌لێـ   نێو لە   نێو لە   ئە و لـ یـ   ڕ و شـ ا   خ و بە ر   دە   لـ یـ   لەگەڵ رەش
ئەو ھە   مو د ا   خ و دە ر   دە   رەش‌لێـ   دە   رەش‌لێـ   لە نێو
لە نێو
شۆ ڕ   شی خوێـ   ا یـو   د ا   رەش‌لێـ   خۆ شە   سـیو مت   لە یا
گـ و ڕ   ئاگ و ر   نـ ا سـ   د ا
دم نا   چی تا   و یٚ   دەمـ   یـ ڕف یٚن   با یٚل   خە یـ ا   لـ م تـ ا   یٚو

(15) نیشتمانم

هۆنراوە: شێرکۆ بێکەس
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1983
وتن: ئازاد خانەقینی – دەنگی دووەم: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

ئەگەر دەستی ڕاستیان بڕیم
چەپ فێر ئەکەم
بۆ ئەوەی ناوت بنووسێ
چەپیان بڕیم
ئەوا پەنجەی قاچەکانم ڕادەهێنم
بۆ ئەوەی ناوت بنوسێ
دوای چوارپەلی بڕاویشم
بە هاوار ناوت ئەنووسم
کە هاوار مرد
من سەرنجم فێرکردوە
کە چۆن ناوت لە ناو چاوی بیم و ترسی
جەللادەکانی ژوور سەرما
هەڵبکەنێ
نیشتمانم

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – ناوزەنگ - 1981

♩ = 180
1.
2.
Song
نم ما تـ نیشـ
نم ما تـ نیشـ نم ما تـ نیشـ
نم ما تـ نیشـ ئە گەر دەسـ
وو نـ بـ ت ناو وەی ئە بۆ کەم ئە فێر چەپ یم بر تیان ڕاسـ تی
کا چە قا جەی پەنـ وا ئە یم بر یان چەپ نم ما ت نیشـ سێ

35
وەی ئه بۆ نم هێـ ئه ڕا نم
39
سێ وو نـ بـ ت ناو
42
Song
ویـ ڕا بڕ لی په چوار دوای
46
مرد وار که ها سم نوو ئه ت ناو وار ها به شم
51
چا ناو له وت نا چۆن که ه دو کر فێر جم رنـ سه من
55
که بـ هەڵـ ما سەر ژوور نی کا ده للا جه سی تر مو بیـ وی
59
ما تـ نیشـ نم ما تـ نیشـ نم ما تـ نیشـ نێ
63
نم ما تـ نیشـ نم ما تـ نیشـ نم ما تـ نیشـ نم

(16) ئەی وەتەن

هۆنراوە: بێکەس
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1986
وتن: کۆرس
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

ئەی وەتەن من هەر بەیادی تۆوە شەوگاران ئەنووم
(کل صبح بهواک أستفيق و أقوم)
خۆزگە سەد خۆزگە خودایە ئێستە من تەیرێ ئەبووم
(بجناحي أطير، فی صحاريک أحوم)
(تارة فوق الجبال، تارة بين الكروم)

ئەی وەتەن زۆر ئارەزووی دیداری خاکی تۆ ئەکەم
(إن مرآک یزیل من فؤادي ذا الألم)
غەیری تۆ گیانە بەچیی تر ئەم دڵەی خۆم خۆش بکەم
(أنت تشفی ما بقلبي من هيام أوسقم)
(أنت دائي و دوائي و سروري والنعم)

ئەی وەتەن دڵگیرە خاکت، باسەفایە و پڕ سروور
(کل ما فيک جميل یملأ القلب حبور)
دەشتی تۆ فەسڵی بەهاران پڕ گوڵ و غیلمان و حوور
(أينما كنت سمعت صوت تغريد الطيور)
(منشدا یا ناس بشری قد أتی فصل الزهور)

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان، فیستیڤالی نەورۆز و هەڵەبجە – سەقز - 1990

(17) بلێن بەو بووکی تازەی یەک شەوەم

هۆنراوە: گۆران
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1985
وتن: ئازاد خانەقینی
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

بلێن بەو بووکی تازەی یەکشەوەم گەر هاتە سەر نەعشم
نەڵێ خۆی بۆ وەتەن کوشت و لەڕێی عەشقی منا نەژیا
وەزیفەم بوو لە پێناوی وڵاتێکا سەرم بەخشم
کە تۆی پەروەردە کرد بۆ من لە دامێنی چیا و کەژیا
ئەگەر خوای گەورە پێی بەخشیت هەتیوێ پێی بڵێ ڕۆڵە
لە من فرمێسکی ویست باوکت لە تۆش داوا ئەکا تۆڵە

ئازاد خانەقینی دلێر ئیبراهیم

♩ = 130
تا ی کـ بوو بەو لێن بـ
ن تە وە بۆ خۆی
لێ نە شم عـ نە سەر تە ها گەر وەم ە شـ یەکـ زەی
یا ژ نە نا مـ قی عەشـ ڕێی ە لـ شتو کو
م ر سە ا کـ تێـ لا و ی و نا پێـ لە بوو فەم زیـ وە
یاو چـ نی مێـ دا لە ن مـ بۆ کرد دە ر وە پەر تۆی کە م شـ بەخـ
یا ژ کە
ی پێـ وێ یـ تـ هە شیت خـ بە ی ێ پـ خوا گەر ئە

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – سەقز - 1990

(18) کۆراڵی داستانی هەڵەبجە

هۆنراوە: مەولەوی، ڕێژەن، جەوهەر کرمانج، بێریڤان، ڕەفیق سابیر، گۆران، هۆنراوەی هەڵەبشیما، سابیر سنەیی

ئاواز و دابەشکردن: دلێر ئیبراهیم - 1990

وتن: گۆرانیبێژ و کۆرس - تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

گۆرانیبێژەکان: سەلام ئەحمەد فارس – ئاکۆ ڕەش – سیار بامەڕنی – حەمەجەزا – عەتا حاجی عەلی

ئامان هەی ئازیز بینایی چاوان
تاسەی تۆم کەردەن خەیلێ فراوان
جەوساوە ئازیز لێم نادیارەن
سەیر کائینات نە دیدەم تارەن
چەمەن هەم قامەت کەیفم خەمبارەن
زەردی نە ڕووی دڵ زەوقم دیارەن

ئیمساڵ نەووەهار چون جاران نییەن
خەڵاتش شادی پەی یاران نییەن
باز چێش بۆ یاران دەروون پڕ داخەن
ئەغیاران دەماغ دڵ وە پەرداخەن
زاهیرەن دڵم هەم کۆستش کەفتەن
داخۆم جە دۆسان هەم کێ دوور کەفتەن
ئیمساڵ نەووەهار چون جاران نییەن
خەڵاتش شادی پەی یاران نییەن

پەی چێش چەمەڕای نەووەهارەنی
بێخەوەر جە کۆس تازەی یارەنی
مەر جە دووی دۆزەخ نەداری خەوەر
سارای شارەزوور یەکسەر گرتەن وەر
بینایی دیدەم تۆ وەسڵامەت
دیدەنی دیدار کەوتە قیامەت
هەر چەنێ ئەیکەم خەیاڵاتی تۆ
گەرمە شینمە دووبارە لە نۆ

+++

بەیانی بوو...هێشتا پەرچەمی کیژۆڵان
دەس لە ملانی باڵای شانە و
ئاوی کارێزو کانی بوو
بەیانی بوو...
هێشتا دایک کۆرپەی برسی لەئامێز بوو
بەیانی بوو...
ئاسمان شینی مەیلەو سپی زیو ئامێز بوو
برژانگ هێشتا، ئاوێزانی چاوی خومار..
سەوزە چیمەن تک تک ئاونگی لە گۆنا
دەهاتە خوار لێوی تەڕ بوو..
بەیانی بوو...

+++

لەگەڵ هاڕژنی فڕۆکەی بەر ئاسمانا بوو بە شەو و
هەڵەبجە هەردوو گوێی کەڕبوو چاوی کوێر بوو
خوێنی ڕژا بەسەر سەردەرەو هەیوانا
کپ بوو.... مات بوو....

هەڵەبجە برین گەلەک کویرە خەملانە ل مە ئیدی نەما
بوونە زیمار لاوک و هورە ل وارێ مە بوهار نەما
زارو کولیلک ڤەبراندن جیهان هەوار نەهات چما
بێدەنگییە
نوقمی زیرەو سەدای گریەو هاتە هات بوو
کپ بوو.. مات بوو...

+++

هەی ڕۆ هەی ڕۆ هەی ڕۆ هەی ڕۆ
تاعون ئەبارێ دێی شێواو هەی ڕۆ
سۆز و هاواری لە ناکاو هەی ڕۆ
مەستی بێ شەراب، هەرزەکار هەی ڕۆ
پیری داربەدەس، کەفتەکار هەی ڕۆ
زاوای بەردەرگای چاوەڕوان هەی ڕۆ
بوکی ڕازاوەی پێوپاوان هەی ڕۆ
نقێم بێ ورشە و هەیاسە سوورە
سەرەتای تاعون لە شارەزوورە
هەی ڕۆ هەی ڕۆ هەی ڕۆ

+++

لە نێوان گەل و هەر ستەمکارێ
ئەگەر پردێ ما بەردی لێ بارێ
لە هەڵەبجەوە ئیتر لەمەودوا
ئەڕوانینە خەڵک ئەڕوانینە خوا

+++

کە هەڵەبجە شەهید کرا
کوردستانی گەورە گریا
کە هەڵەبجە دە هەزار چاو
دە هەزار مەچەک و بازووی
بوو بە ئەڵقە و داگیرکەر کردیانە پەنجە
ئەشکی چاوان بوون بە دەریا
زەوی گریا
ئاسمان گریا
دیوانی مەولەوی گریا
زەوی گریا ئاسمان گریا

+++

هەڵەبجە ژانی سەردەمە
هەڵەبجە هەرێمی تەمە
هەڵەبجە مەرگی زیندانە
هەڵەبجە ئایندەمانە
هەڵەبجە ئاوێنەی گیانە*
هەڵەبجە وڵاتی بێ وڵاتانە

---

* وشەی ڕۆح گۆڕاوە بە گیان

هەڵەبجە سنووری ژانە   هەڵەبجە ئایندەمانە
با هەڵەبجە   دوا سەمفۆنیای ئەم شەوە بێ
با هەڵەبجە   پەیامی سووری نەوە بێ
با هەڵەبجە تا هەتایە   هەڵەبجە بێ هەڵەبجە بێ هەڵەبجە بێ

فیستیڤاڵی نەورۆز و هەڵەبجە

تاوانی گەورەی ئەنفال و کیمیابارانی هەڵەبجە و بارودۆخی پاش ئەو دوو کارەساتە گەورەیەی بەسەر گەلەکەماندا هاتبوو، نائومێدییەکی گەورە لە ناخی خەڵکدا چەکەرەی کردبوو بە تایبەتیش ئەوانەی پێشمەرگەو ئاوارەی وڵاتانی دەوروبەر بوون. ئەوکاتەو سەرەتای ساڵی 1990، بەشێکی زۆری ئەندامانی یەکێتی هونەرمەندانی کوردستان – کۆمیتەی شاخ و تیپی مۆسیقای شەهید کارزان و هونەرمەندی ترو ژمارەیەکی زۆر خانەوادەو خەڵکی ئاوارە، لە شاری سەقز جێگیربوون، جگە لەوەی چەند هەزار پێشمەرگەیەکیش لە بارەگاکانی سەرسنور جێگیر بووبوون و هەندێ پارتیزانیش لە ناوچە جیاجیاکانی کوردستان بوون. لەوکاتەدا دلێر ئیبراهیم وەک تەحەدایەک بۆ کارەسات و نائومێدییەکان و بۆ سەلماندنی ئەوەی کورد هەمیشە وەک سیمورخ پاش سوتان، هەڵدەستێتەوە، بیرۆکەی فێستڤاڵێکی هونەری هەمەلایەنی لا گەلاڵە ئەبێ و لای هاوڕێکانی لە یەکێتی هونەرمەندان باسی دەکات و هەموویان لایان پەسەند دەبێ و بڕیار دەدرێ فێستڤاڵەکە، مۆسیقا، شێوەکاری، شانۆ بێت و ناوبنرێ فیستیڤاڵی نەورۆز و هەڵەبجە، نەورۆزەکە وەک نوێبونەوە و هەستانەوە هەڵەبجەش، بۆ ڕێزلێنان لە قوربانییەکان و شارەکە، دەست دەکرێ بە ئامادەسازی.

پێویستە بگوترێ، پرۆڤەی بەشی مۆسیقای فێستڤاڵەکە لە ماڵی نزاری گومرگ و عەلی کەمال دەکرا، بەتایبەت پرۆڤەی کۆراڵی هەڵەبجە کە ئاوازی دلێر ئیبراهیم بوو وەک گوتن؛ هونەرمەندان: حەمە جەزا حاجی عەلی، سەلام ئەحمەد فارس، ئاکۆ ڕەش، سیار بامەرنی بەشداربوون، وەک مۆسیقاش: هونەرمەندان؛ ئاراس ئیبراهیم، سۆران جەلال عەزیز، دلۆڤان، عەتا حاجی عەلی، شوان کەریم کابان، بەشداربوون و ژمارەیەک کچ و ژنیش وەک کۆرس بەشداربوون. هەر لەبەشی موزیکدا چەند هونەرمەندێک سروود و گۆرانییان پێشکەشکرد؛ مامۆستا جەلال عەزیز، حەمە جەزا حاجی عەلی، عەتا حاجی عەلی، شوان کەریم کابان. ئەم کۆنسێرتە ماوەی چوار ڕۆژ لە سینەمای ئازادی سەقز پێشکەشکراو بڕیاربوو ماوەکەی زیاتر بێ، بەڵام لەبەر ئەوەی زیان بە خەڵک و بەبینای سینەماکەش نەگات، کارەکە ڕاگیرا، چونکە ڕۆژی سێیەم لەبەر قەرەباڵغی و هێرشی خەڵک بۆ جێگا گرتن، دەرگای ئاسن و جامخانەی سینەماکە تێکوپێک شکێنران. شایانی گوتنە پێشکەشکاری کۆنسێرتەکە بێژەری ناسراوی ئێزگەی دەنگی گەلی کوردستان، فەرهاد سەنگاوی بوو، هەروەها ئاکۆ حەسەن، کاری تۆمارکرنی دەنگی دەکرد و تۆماری ڤیدیۆییش عەباس عبدولرەزاق – عەباسی ڤیدیۆ – دەیکرد. ئەوەی پێویستیشە بگوترێ تێچوی فێستڤاڵەکە خاتوو هێرۆ ئیبراهیم ئەحمەد گرتییە ئەستۆ. ئەم کۆنسێرتەو فێستڤاڵەکەش دەنگدانەوەیەکی گەورەی هەبوو لە کوردستانی ئێراندا و گروپێک هونەرمەندی شاری سنە تیپی مۆسیقای شەهید کارزانیان داوەتکرد بۆ شاری سنە، بەڵام لەبەر چەند هۆکارێک، سەفەرەکە نەکرا.

شوان کەریم کابان

داستانی کۆراڵی هەڵەبجە

18-1

کۆراڵی داستانی هەڵەبجە
بەیانی بوو 18-2

فیستیڤاڵی نەورۆز و هەڵەبجە، تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – سەقز - 1990

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – سەقز - 1990

103
ما ئاسـ بەر کەی ڕۆ فـ هاڕژنی گەڵ لە
106
چاوی بوو ڕ کە گوێی دوو هەر جە ڵەبـ هە وو شە بە بوو نا
110
ژا ڕ نی خوێـ ژا ڕ نی خوێ بوو کوێر وی چا بوو کوێر
114
بوو مات بوو کپ نا نا یوا هە رەو دە سەر سەر بو
1.
2.
118
بوو هات تە ها یەو گر دای سە ڕەو زیـ می نوق بوو مات بوو کپ
122
ڕۆ ی هە ڕۆ ی هە ڕۆ هەی بوو مات بوو کپ بوو مات بوو کپ
127
3 times
J
K
ڕێ با ئە عون تا ڕۆ ی هە ڕۆ ی هە ڕۆ ی هە ڕۆ هەی ڕۆ ی هە
ری وا ها زو سۆ
134
L
ڕاب شە بێ تی سـ مە ڕۆ ی هە ڕۆ ی هە واو شێـ ی دێـ ڕۆ ی هە واو شێـ ی دێـ
گای دەر بەر وای ا ز ڕۆ ی هە کاو نا ە لـ ڕۆ ی هە کاو نا ە لـ
137
کار تە کەفـ ڕۆ ی هە کار تە کەفـ دەس بە دار ری یـ پـ ڕۆ ی هە کار زە هەر
وان پا پێو ڕۆ ی هە وان پا پێو گای دەر بەر کی وو بـ ڕۆ ی هە وان وەڕ چا
144
2
JKJ
رە وو سـ سە یا ە هـ شەو ر و بێ قیم نـ ڕۆ ی هە
152
ڕۆ ی هە
1.
2.
KJ
رە وو ز رە وو ز رە شا ە لـ عون ا تـ تای رە ە سـ

157
♪=300
2
ری کاستەمـ ر هە لو گەوان نێـ لە
168
وە جە ڵەبـ هەلە ری بالێ دی بەر ما دێ پر گەر ئە
180
خوا ە نـ نیـ وائەڕ ک ڵـ خە ە نـ نیـ وائەڕ دوا مەولە ترئیـ
193
وائەڕ ک ڵـ خە نەنیـ وائەڕ دوا مەولە ترئیـ وە جە ڵەبـ هەلە
206
1.
خوا نەنیـ وائەڕ ڵک خە نەنیـ وائەڕ خوا ە نـ نیـ
♩=100
217
2.
HI
خوا
بوو نی یا بە بوو ڕ تە وی لێ
221
3
M
226
Voice
ها ها ها ها ها ها ها ها ها هە ها ها ها ها
230
ها ها ها هە ها هە جە ڵەبـ هە جە ڵەبـ جە ڵەبـ هە جە ڵەبـ ژا نی سەر مەدە هە جە ڵەبـ هە

258
وه شه ئه یای فۆنـسه‌مـ دوا بێ وه شه ئه‌م یای فۆنـسه‌مـ دوا جه لّه‌بـ هه با
261
وه نه ری سوو می یا په بێ وه نه ری سوو می یا په جه هه‌ڵه‌بـ با بێ
264
265
وه شه ئه یای فۆنـسه‌مـ دوا بێ وه شه ئه‌م یای فۆنـسه‌مـ دوا جه لّه‌بـ هه با
267
وه نه ری سوو می یا په بێ وه نه ری سوو می یا په جه هه‌ڵه‌بـ با بێ
270
بێ جه لّه‌بـ هه بێ جه لّه‌بـ هه بێ جه لّه‌بـ هه جه لّه‌بـ هه با
274
بێ جه لّه‌بـ هه بێ جه لّه‌بـ هه بێ جه لّه‌بـ هه بێ جه لّه‌بـ هه

هەندێک لە بەشداربووانی فیستیڤاڵی نەورۆز و هەڵەبجە – سەقز - 1990

ئەم نۆتەیە ساڵی ١٩٩٠ نووسیومەتەوە و وەک خۆی دامناوەتەوە (نووسەر):

H
Pizz
Pizz
Pizz
8va

Pizz.
I
J
K
L

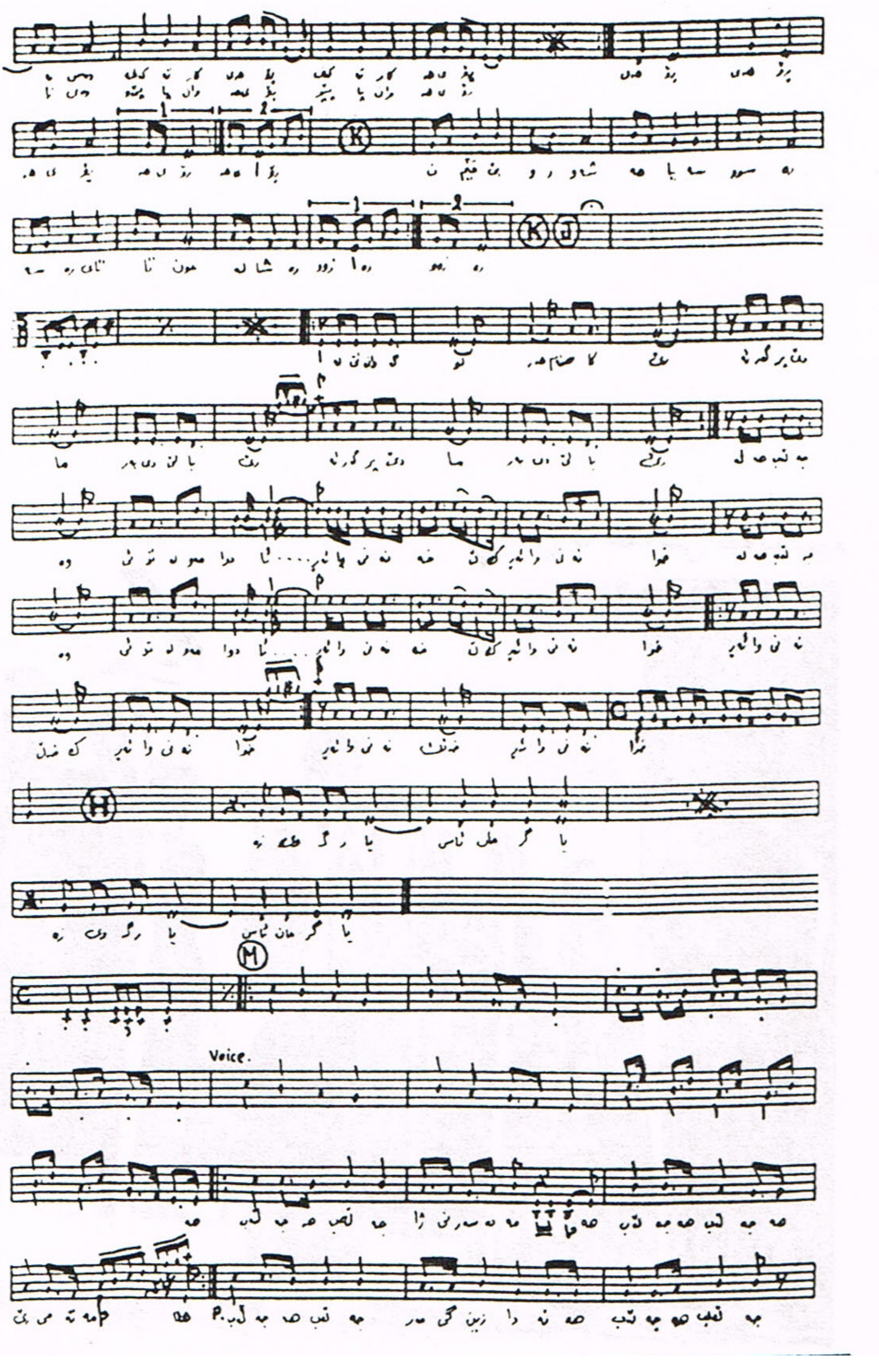
K
K J
H
M
Voice.

FIN
rall.

(19) ئەگەر گوڵ بای

هۆنراوە: هەڤاڵ کوێستانی
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1983
وتن: ئازاد خانەقینی – دەنگی دووەم: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

ئەگەر گوڵ بای
ڕەنگە بەسەر قژی کچێکی شۆخەوە بای
تا سیس دەبووی
چەند جارێ بۆنی دەکردی
لە دواییدا
فڕێی دەدای
یان ئەوەتا
هەر بەسەر لاسکە سەوزەکەی خۆتەوە
دەمایتەوە
بۆ چەند ڕۆژێ وەک ئەستێرە دادەگیرسای
لە دواییدا بەسەر گەڵا و ڕەگەکانتا هەڵدەپڕوکای
بەڵام هاوڕێ!
خۆ تۆ گوڵ نیت
تۆ شەهیدی
نە سیس دەبی
نە دەشوەری
تۆ وەک خوێن و خۆشەویستی و ئازادی وای
لە ناو دڵی پڕ لە زامی هەمووماندای

ئاسۆ کاکەیی

هەڤاڵ کوێستانی

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان – ناوزەنگ - 1981

(20) دایه دایه

هۆنراوە: شوان کەریم کابان
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1983
وتن: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

دایە دایە
بۆ پرسیاری فرمێسکی ئەو دوو چاوانەت
هەزار وەڵام لە دڵمایە
دایە دایە
بۆ سپێتی قژی ڕەشت
هەزار فرمێسکی قەتیسماو
لە چاومایە

دایە دایە
بەسە گریان بۆ دووری من
بۆ نازانی ئەو ڕێگایەی
ئێمەی کوڕتی پێدا ئەڕۆین
سەرفرازی
بۆ گشت چەوساوە تێدایە؟!

دورکەوتنەوە لە کەسوکار و دۆست و خۆشەویستان، کارێکی قورس و کارلێکی دژواری دەبێ لەسەر بارودۆخی دەروونی مرۆڤ، چجای ئەو دورکەوتنەوەیە لە نێو کەشوهەوای سەخت و دژواری پێشمەرگایەتیدا بێ، ئەوا ئەزیەتی زیاتری ناخی مرۆڤ دەدات. ماوەیەکی زۆر بوو وەک ئەندامەکانی تری خێزانەکەم دایکم نەدیبوو، دوو ساڵ بوو پێشمەرگە بووم. لەهەڵەدن لە بارەگای کۆمیتەی ڕێکخستنی دوکانی سەر بەرێکخراوی دووی کۆمەڵە بووم، هاوین بوو، دایکم و ئەوان هاتن، زۆر خۆشحاڵبوم کە ئەمجارەش بەدیداریان شادبومەوە. دوای چاک و چۆنی و هەواڵ پرسین سەرنجمدا دایکم لە بەرچاوم زۆر گۆڕابوو، پاش لێ وردبونەوە بینیم بەشێکی زۆری قژی سەری سپی بوە. بەڕاستی هەم گریانەکەی لەکاتی دەست لەملانەکەماندا و هەم ئەو سەرە سپییەی زۆر کاری تێکردم و پاش دوو ڕۆژ بوە هەوێنی لەدایک بونی شیعری دایە دایە. پاش ڕۆیشتنەوەی دایکم و ئەوان، عەسرێکی درەنگ، لەگەڵ ئاراس ئیبراهیم لە ژێر خێمەکەدا دانیشتبوین، وتم: شیعرێکم لەو بابەتە نوسیوە، گوتی بۆم بخوێنەوە، کە بۆم خوێندەوە زۆر سەرنجی ڕاکێشا، چونکە ئاراس زۆر هۆگری دایکی بوو زۆریشی خۆش ئەویست، بڕیاری دا ئاوازی بۆ دابنێ و دواتر لەیەکەم بەرهەمی تیپدا تۆمارکرا.

شوان کەریم کابان

♩ = 160
A
B
C
Song
کی مێسـ فر ری سیا پر بۆ یە دا یە دا
یە ما دڵـ لە لام وە زار هە نەت وا چا دوو ئەو
ڕە ژی قـ تی سپێـ پر بۆ یە دا یە دا
ما لە چاو ماو تیسـ قە کی مێسـ فر زار هە شت
ABC
گر سە بە یە دا یە دا یە
یەی گا ڕێـ ئەو نی زا نا بۆ من ری دوو بۆ یان
ڕۆین ئە دا پیا تی
1.
2.
4 times
زی فرا سەر زی فرا سەر زا نا بۆ
کوڕ مەی ئێـ
یە دا تێـ وە سا چەو گشت بۆ
یە یە دا یە دا زی فرا سەر

(21) مەڕۆ مەڕۆ

هۆنراوە و ئاواز: حەمە جەزا – 1990
هۆنراوەی مەقام: هێمن موکریانی
وتن: حەمەجەزا و کۆرس
ئامادەکردن: ئاراس ئیبراهیم
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

کۆرس:

مەڕۆ مەڕۆ بابە مەڕۆ بۆ جێمان دێڵی   تا کەی ژیان بەرینەسەر هەروا بە وێڵی
تاکەی غەمی ئەم میللەتە بکەینە باوەش   تاکەی لە سۆزی باوکێتی ئەمانکەی بێبەش

گۆرانیبێژ:

ئەڕۆم ئەڕۆم زویر مەبن وردیلەکانم   تا سەربەستی وەدەست دێنم بۆ کوردستانم
تاکو نەخشەی ئەم وڵاتە نەگۆڕینەوە   دڵنیابن ڕۆڵەکانم ناگەڕێمەوە

گۆرانیبێژ:

ئەڕۆم ئەڕۆم بێناز مەبن وردیلەکانم   لەم کاروانە بەجێماوم لە هاوڕێکانم
ئێوەش چاک بن بۆ نەتەوە و خاک و وڵاتتان   لە دواڕۆژا بە سەربەستی دێمەوە ناوتان(لاتان)

کۆرس:

مەڕۆ مەڕۆ بابە مەڕۆ ئێمەش ڕێدەگرین   مەتارەی ئاو چارۆکەی نانتان بۆ هەڵدەگرین
ژیانی شار، مانەوەمان ئەم ماڵ ئەو ماڵە   ڕاکردنە، ئەشکەنجەیە، ژەهرێکی تاڵە

گۆرانیبێژ: مەقام

نابێ نابێ قەت ناڵەی جودایی بێ ئەسەر   جا چ نەی بیکا چ پیاوی دەربەدەر
بۆیە ناڵەم تێکەڵی نەی کردوە   شیوەنێکم پێیە نەی نەیکردوە
شیوەنی من شیوەنی ئینسانیە   بانگی ئازادی و گڕوی یەکسانیە
شیوەنی من شینی کوردی بێبەشە   ئەو گەلەی حاشائەکەن لێی و هەشە
پارچە گۆشتێکە دڵی من ڕوو نیە   ناڵە ناڵی من درەنگە زوو نیە

کۆرس:

ئەڕۆین ئەڕۆین گشت پێکەوە بۆ ئەم شۆڕشە   بۆ خەباتی سەخت و دژوار تێش و کۆششە
یا هەموومان لەم ڕێگەیە خوێنمان دەڕژێنین   یاخو چرای ئازادی کورد دائەگیرسێنین

♩ = 160
سی ڕوبعە
6
11
17
Song
ن ژیاکەیتا لّی یّـ د مان جیّـ بۆ ۆ ڕمە بە با ڕۆمەڕۆمە
22
1.
2.
می غەکەیتا لّی لّی یّـ و ە بـ ا و هەر ر ە سـ نە یـ ر بە
27
ی تـ یّـ کـ و با ی ز سۆ لەکەیتا وەش ا بـ ە نـ یـ ر بگـ ە تـ ە لـ میلـ ئەم
32
1.
2.
بەش بیّـ ی ە کـ نـ ئەما ی ئا ی ئا ی ئا بەش بیّـ ی ە کـ نـ ئەما

دایه تۆ منت بۆ پەروەردە کرد (22)

هۆنراوە: کامەران موکری
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1985
وتن: ئازاد خانەقینی
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

دایە تۆ منت بۆ پەروەردە کرد
بۆ خۆشی خۆت بوو یا نەتەوەی کورد
وا من بۆ گەلم خۆم ئەدەم بە کوشت
خوای ئەکرد دەریای فرمێسکت ئەڕشت
نرکەی ڕاپەڕین دڵی بزوانم
گڕی ئازادی جەرگی سوتانم
هەر بەو دەنگەوە ملی ڕێ دەگرم
یان ئازاد ئەبم یا لە ڕێ ئەمرم

ئازاد خانەقینی

سالار ئەحمەد - سالاری گیتار

♩ = 180
5
9
Song
ت نـ مـ تۆ یە دا
13
بوو ت خۆ شی خۆ بۆ كرد ده وەر پەر بۆ
17
1.
2.
گە بۆ من وا كورد وەی تە نە یا
21
گە بۆ من وا كوشت بە دەم ئە خۆم لم
25
دەر كرد ئە خواى كوشت بە دەم ئە خۆم لم
29
ڕشت ئە كت مێسـ فر یاى

(23) لێرە نارۆم

هۆنراوە: ع.ح.ب
ئاواز: دلێر ئیبراهیم - 1985
ئامادەکردن: خالد سەرکار(ئامانج)
وتن: شوان کەریم کابان – کۆرس
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

لێرە نارۆم
من لێرە نارۆم
تەوقی ئاسن بکەنە ئەستۆم
لێرە نارۆم
باو و باپیرم کە کوردن
لێرە ژیان لێرە مردن
ئەگەر هەرچیم هەیە بیبەن
یا نە با ڕیشەکێشم کەن
لێرە نارۆم
من لێرە نارۆم
من کۆچ ناکەم قەت لێرە نارۆم
من لێرە نارۆم

= 200
A
1.
2
B
1
2
C
1
2 D
Song
ڕۆم نا رەلێـ
E
ئا قی‌تەو ڕۆم نا رەلێـ ڕۆم نا رەلێـ ڕۆم نا رەلێـ ڕۆم نا رەلێـ من
کەن
F
ڕۆم نا رەلێـ ڕۆم نا رەلێـ ڕۆم نا رە لێـ ئەستۆم نەکەبـ نەکەبـ سن
BC
G
م شـکێـشە ڕیـ با نە یا بەن بیـ ە یـ هە چیم هەرگەرئە
بەن بی‌یە هە چیم هەرگەرئە
بەن یـ بـ یە هە چیم هەگەرئە کەن
بی ە یـ هە چیم هەرگەرئە کەن شمکێـشە ڕیـ با نە یا
EF
ڕۆم نا رەلێـ کەن م شـکێـشە ڕیـ با نە یا
م شـکێـشە ڕیـ با نە یا بەن
ڕۆم نا رەلێـ من ڕۆم نا رەلێـ قەت کەم نا کۆچ من ڕۆم نا رەلێـ من

(24) هۆ دڵە ڕێگەت

هۆنراوە: مەولەوی

ئاواز: دلێر ئیبراهیم - 2004

وتن: گۆران خورشید و ئەمەل سەعید کوردە و

کۆرسی پەیمانگای هونەرە جوانەکانی سلێمانی

لە بەیتی ئەنفال ساڵی 2004 پێشکەشکراوە

هۆ دڵە ڕێگەت خەیلێ تاریکە
پردەکە سەختە و خەیلێ باریکە
سارای هیدایەت تاریک ئەبینم
ڕێی نەجات یەگجار باریک ئەبینم
بانگی ڕیسواییم لە عالەم بەرزە
زیندەگیم زیادە و مردنم فەرزە

ئەمەل سەعید کوردە

گۆران خورشید

♪ = 200
Song
سەخـ کە دە پر کە ریـ تا لێ خەیـ گەت ڕێـ ڵە د هۆ
ت یە دا هیـ رای سا کە ریـ با لێ خەیـ تەو
نم بیـ ئە ریک تا
نم بیـ ئە ریک تا نم بیـ ئە ریک تا نم بیـ ئە ریک تا نم بیـ ئە ریک تا
وا ڕیسـ گی بانـ نم بیـ ئە ریک تا ر جا یەگـ جات نە ی ڕێـ
دەو زیا گیم دە زینـ زە بەر لەم عا لە م بیـ
زە فەر نم د مر

(25) بۆ جێم دێڵی

هۆنراوە: شوان کەریم کابان
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم – شوان کەریم کابان - 1986
وتن: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

بۆ جێم دێڵی؟
خۆ من شەو نیم تاریکی بم ڕێت لێ ون کەم
خۆ دڕک نیم بچم بە دڵی حەزتدا
هەستی ناسکت بریندارکەم
نە هەوری ڕەشی زستانم
باران بەسەر تۆدا داکەم
خۆ ئاگریش نیم بتسوتێنم

بۆ جێم دێڵی
بۆ جێم دێڵی لە کاتێکا کە من تەنیام
بۆ جێم دێڵی لە کاتێکا کە من شەیدام
بۆ جێم دێڵی کە هێشتا دیار نیە ئەنجام

♩ = 140
A
B
Solo Violin
C
Song
کەم ونـ لێ ت ڕێـ بم کی ریـ ا تـ نیم شەو من خۆ
دا زتـ حەی لـ د بە م چـ بـ نیم ڕک د خۆ
D
CAB
کەم دار ینـ ر بـ کەم دار رینـ بـ کت ناسـ تی هەسـ
E
کا تێـ ا کـ لە لێی دێـ جێم بۆ لێی دێـ م جێ بۆ لێی دێـ جێم بۆ
کا تێـ ا کـ لە لێی دێـ
دیار تا شـ هێـ کە لێی دێـ جێم بۆ جێم بۆ یام تەنـ ن مـ کە
دام شەیـ ن مـ کە
نیم شەو من خۆ جام ئەنـ ە یـ نـ
کەم ون ێ لـ ڕێت بم کی یـ ر تا
ABEC

(26) هۆ کچێ دەمەڕۆ

هۆنراوە و ئاواز و دابەشکردن: دلێر ئیبراهیم - 1976
وتن: عەبدولقادر حەسەن
تیپی مۆسیقای سلێمانی

هۆ کچێ دە مەڕۆ هۆ کچێ دەمەڕۆ
خۆ من شێتی تۆم مەڕەنجێ مەڕۆ
ڕیشەی جەرگمی کێشا نیگای تۆ
من بە عەشقت ڕازیم مەڕەنجێ مەڕۆ

وابوو بەڵێنمان وابوو بەڵێنمان
هەتاکو مابین نەڕەنجێ کەسمان
من خۆشمویستی بە دڵ و بە گیان
کوانێ وەفاکەت کوا شەرت و پەیمان

وەفا نەماوە وەفا نەماوە
لە ناو دڵداران بێ شەرتی باوە
بگەنە فریام یارانی ئازیز
دڵبەندی کردووم بەو زوڵفە خاوە

تێبینی:

دەربارەی مۆرکی مۆسیقای کوردی زۆر دەدواین و هەمیشە دەمان وت حەسەن زیرەک و محەمەدی ماملێ مۆرکیان کوردیە، بۆیە منیش بیرم کردەوە ئەگەر ئەم دوو هونەرمەندە کوردیانە گۆرانی بڵێن، خۆ دەبێت ئێمەش بتوانین ئاوازێک دابنێین لە ڕۆحیەتی ئەمان بێت، بۆیە ئاوازی گۆرانی هۆ کچێ دەمەڕۆم بۆ عەبدولقادر حەسەن و ئاوازی ئەمن ئەی نیشتیمان هەر تۆم لەبیرە بۆ گۆرانیبێژ سەلام ئەحمەد فارس و گۆرانی ئێوارەی پاییزم بۆ عدنان کەریم دانا، لەو بۆچوونەوە کە ئەو برایانە هەریەکێکیان دەنگیان لە یەکێک لەو دوو گۆرانە بێژەوە نزیک بوو کە باسکران، ئەمەش تەنیا وەکو تاقی کردنەوەیەک و دەستپێکردنی ئەزموونێک بوو بۆ من تا بزانم تا چەند دەتوانم ئەو کارە ئەنجام بدەم.

دلێر ئیبراهیم

= 100
=160
A
tr
B
1.
2.
4 times
Song
C
مه ده کچێ هۆ ره وه ڕۆ مه ده کچێ هۆ
مه جێ ڕەن مه ره وه تۆم تی شێ من خۆ
6 times
قت عەشـ به من تۆ ی گا نیـ ا ش کێـ می گ جەر شەی ڕیـ ڕۆ
ڕۆ
ڕۆ ڕۆ مه جێ ڕەنـ مه زیم ا ڕ
مان ن لێـ به بوو وا
بین ا مـ کو تا هه
وا بوو به لێن مان تی ویسـ شم خۆ من به د ل و به گیـ ان
مان کەسـ جێ ڕەنـ نه
کوا نێ وه فا که ت کوا عەهـ د و پەیـ مان مان

©

(27) شانۆگەری بەیتی ڕێزانکێ

نووسین: سمکۆ ناکام

دەرهێنان: عوسمان چێوار

ئاواز: دلێر ئیبراهیم - 1977

بە بەشداری قوتابیانی چەند قوتابخانەیەک لە سلێمانی

ئەم شانۆگەرییە پلەی یەکەمی بەدەست هێناوە لە سەرتاسەری عێراقدا.

a) بە نێوی خوڵای

بەنێوی خوڵای میهرەبانێ
بە پێغەمبەری ئاخر زەمانێ
بە دوعای خێرو پڕ بەرەکەت
بۆ وڵاتی ئاوەدانێ
بە خواستنی سەلامەتی و
ساخی بۆ گشت حازرانێ
وا داستانی ئەو شەوتان بۆ دەگێڕێتەوە ورد ورد
شایەرەکەی خۆشخوانێ

b) هەی مەڕۆ

هەی مەڕۆ ڕۆڵە مەڕۆ بابان ویرانم مەکە
کیژەکەی نەفامەکەی چاو بەڵەکە
کیژ بێ نازە داک و بابی چ کیژەکە
ئەو پیاڵەیەی تۆ پێی مەستی هەر خەونەکە
هەر خەونەکە هەرخەونەکە ریزانکێ هەر خەونەکە

c) ڕێزانێ

هەموو دەنگی سی تەبیعە
هەموو دەنگی می روبعە
لە باری 22 ەوە خێراتر ئەبێت

ڕێزانێ ڕێی گەنجی سلێمانێ پێ نازانێ
بڵند نافڕێ وەدەستیخا حوکمی سوڵتانێ
ڕەبی بمرم لەو جحێڵە بێهۆش و نەزانێ
کەنگێ داوێ بە سانی هاتۆتە پسانێ

Moderato
♩ = 240
Song
نێ زا ڕێـ
نێ زا ڕێـ
نێ ما سڵێـ جی گەنـ ڕێی نێ زا ڕێـ نێ زا ڕێـ
نێ سوڵ جی گەن خا تی دەس وە نافڕێ ند بڵ نێ زا ڕێـ
له حێـ جه لەو رم بمـ بی ره نێ زا رێـ نێ زا رێـ نێ زا نا پێ
نێ زا رێـ نێ زا رێـ
Allegro
♩ = 180
نی سا به وێ دا گێ کەنـ نێ زا نێ زا نه شو هۆ بێـ
6 times
نێ سا پـ ته تۆ ها زان رێـ زان رێـ نێ زا رێـ زان رێـ زان رێـ
Adagio
نێ زا رێـ زان رێـ زان رێـ نێ زا رێـ زان رێـ زان رێـ نێ زا رێـ

ئەم وێنەیە لە ساڵی 1977 گیراوە، شانۆگەریی بەیتی ڕێزانکێ، لە نووسینی سمکۆ ناکام و دەرهێنانی عوسمان چێوار و ئاوازدانانی دلێر ئیبراهیم
لای ڕاستی وێنەکە لە ڕیزی یەکەم؛ ژەنیاری سەنتوور و گۆرانیبێژ یادگار فوئاد .. ژەنیاری کەمان و گۆرانیبێژ کارزان عومەر
ڕیزی دووەم؛ تەپڵ بەختیار ئیبراهیم ..دەف سەباح قادر
ڕۆڵی شایەریان ئەبینی لەو شانۆگەرییەدا، کە پلەی یەکەمی لەسەر ئاستی عێراق بەدەستهێنا.

کۆرسی بەیتی ڕێزانکێ

کۆرسی بەیتی ڕێزانکێ

d) چ بڵێم

چ بڵێم چۆن باسکەم ئەو نەقڵ و حاڵە
لێی مەگرن ڕێزان هێشتا منداڵە
دەنا لێزانیی شاتووی چەن ساڵە
زێڕو زەمبەرە، گەنجخانە، ماڵە

e) لە کوێ بێنم

لەکوێ بێنم جحێڵێ بڵند بفڕێ
بەغیرەت بێ، چاونەترس، مەتاڵ بدڕێ
خێری مسکێنانی بوێ، لە مێندەرێ، لە وێندەرێ
گەنجخانی سلێمان بەرێ، مەزن بێ هەتا دەمرێ

f) چەپکێ گوڵ

چەپکێ گوڵ وچەپکێ نێرگز
مەرگتان نەبینین هەرگیز

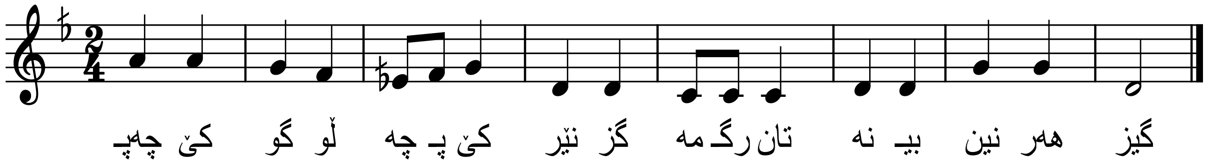

(28) من تەنیام من کیژم

هۆنراوە و ئاواز و پێشەکی: دلێر ئیبراهیم
وتن: ئەمەل سەعید کوردە
مۆسیقالێدان و تۆمارکردن: ئەنوەر قەرەداخی

من تەنیا و ئاوارەم لەم شەوە زەنگە
من کیژم، من کوردم، من دڵم تەنگە
قەت نابێ هیچ کاتێ من خۆم بڕیار بەم
دڵشکاو، گریاو و داماوم هەردەم
تاوێ مانگ تاوێ خۆر فریشتەم تاوێ
تاوێ ژان یا عەورەت کەس منی ناوێ
دوو دیوم بەردەمم عەشق و ئەوینە
پشتەوەم خەنجەری پڕ ڕقوقینە
نازانم چاکترە بژیم یا بمرم
ئەترسم من بەرگەی ئەمانە نەگرم
ژیانم زۆر سەختە و قورسە و دژوارە
چون کۆیلەم ژیانم وەک ژەهری مارە
من تەنیام من تەنیام من تەنیام من تەنیام

ئەمەل سەعید کوردە

♩ = 100
A
4
7
10
B
Song
زەنـ وه شه م ه لـ رەم ا و ا ئـ ياو نـ ته ن مـ
13
م د ر كو ن مـ ژم يـ كـ ن مـ گه
16
تەنـ م لـ د ن مـ گه تەنـ م لـ د ن مـ
19
C
تێ كا هيچ بێ نا قەت گه
بێ نا بۆ بێ نا بۆ
22
D
كاو شـ لـ د بەم ر يا برِ خۆم ن مـ
بۆ بۆ بۆ
25
دەم ر هه وم ا مـ ا د و و يا ر گـ
28
خۆر وێ تا مانگ وێ تا خۆر وێ تا مانگ وێ تا خۆر وێ تا مانگ وێ تا
31
خۆر ێ و ا تـ مانگ ێ و ا تـ
مانگ وێ تا خۆر وێ تا

2
34
E
ژا وێ ا تـ وێ ا تـ تەم يشـ ر فـ
37
وێ ا ن نی مـ س كه ت ره عەو ا يـ ن
40
يـ و ئه شقو ه عـ مم ده ر ه بـ وم يـ د وو د
43
ی ر جه خەنـ م ه و ته پشـ نه
46
يـ قـ و ق ڕ ر پـ نه يـ قـ و ق ڕ ر پ
49
BCE
F
يام نـ ته ن مـ نه
52
يام نـ ته ن مـ
55
يام نـ ته ن مـ

(29) وام ئەزانی

ئاواز و هۆنراوە و ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم - 1978
وتن: ئەسعەد قەرەداخی و ڤیان
تیپی مۆسیقای سلێمانی

وام ئەزانی
شەماڵی دەمە و بەیانی
قژی خاوت ئەلاوێنێ
وام ئەزانی
بەهاری پڕ خۆشی و جوانی
خونچەی لێوت ئەخەملێنێ
وام ئەزانی
کزە باکە هێدی هێدی
بەگوێی خەڵکا ئەچرپێنێ
تاکو مژدەی گەڕانەوە و سەربەرزیتان
بە هەموو گەل بگەیەنێ
نەم ئەزانی
شەماڵ ئەمساڵ ڕەشەبایە
لەناو دروشمی ماتەما
هەواڵی مەرگم بۆ دێنێ
بەزەیی بە تۆدا نایە، ئەتوەرێنێ

..
لەناو دڵا
پەرستگای یادی تۆی تیایە
لە دەنگی کەو و بولبولا
لە ڕەنگی خونچەی سەرچڵا
بەسەرهاتی پڕ ئەشکەنجەی لەناوایە
..
هەیرۆ هەیرۆ هەیرۆیە
کازە و فەرمانم ڕۆیە
هەیرۆ هەیرۆ هەیرۆیە
ئازە و ڕێبوارم ڕۆیە
هەر ڕۆژێ دێ کزەباکە هێدی هێدی
خونچەی تازە بکاتەوە و بیخەملێنێ
تاکو مژدەی بە یەکجاری سەرفرازی
بە هەموو گەل بگەیەنێ

ئەسعەد قەرەداخی

♩=70
2
A
B Song
ده لّی ما شه نی زا ئه وام
که با زه کـ نی زا ئه وام
4 times
نێ وێـ ا لـ ئه نێ وێـ لا ئه وت خا ژی قـ نی ا یـ به مەو
نێ لێـ مـ خه ئه نێ لێـ خەمـ ئه وت لێـ چەی خونـ دی هێـ دی هێـ
C
1.
2.
D
یه با شه ڕه یه با شه ڕه ساڵ ئەمـ ڵ ما شه نی زا ئه نەم
نێ دێـ بۆ گم مەر لّی وا هه تەما ما ما ته ما شمی درو ناو له
4 times
E
نێ دێـ بۆ گم مەر لّی وا هه ما ته ما می شمی درو ناو له

ئاراس ئیبراهیم

ساڵی 1978 ئەم نۆتەیە بە 5 لەسەر 8 نوسراوەتەوە منیش جارێکی تر نووسیومەتەوە بەڵام بە ڕای من دەبێت 5 لەسەر 16 بێت بۆیە بەو ڕیتمەش نووسیومەتەوە (لەگەڵ میترۆنۆمدا تەواوتر دێتەوە وەک لە 10 لەسەر 16). ئاراس ئیبراهیم

♩=70
A
10
22
34
46
56
B
Song
وت خا ژی قـ نی ا یـ بە مەو دە ڵی ما شە نی زا ئە وام
وت لێـ چەی خونـ دی هێـ دی هێـ کە با زە کـ نی زا ئە وام
67
4 times
C
نێ وێـ ا لـ ئە نێ وێـ لا ئە
نێ لێـ مـ خە ئە نێ لێـ خەمـ ئە
78
1.
2.
91
D
یە با شە ڕە یە با شە ڕە ساڵ ئەمـ ڵ ما شە نی زا ئە نەم
نێ دێـ بۆ گم مەر ڵی وا هە تەما ما ما تە ما شمی درو ناو لە

101
4 times
E
زه به نێ دێـ بۆ گم مەر ڵی وا هە ما تە ما می شمی درو ناو لە
112
CD
لا بو بولـ وو کە گی دەنـ لە نێ رێ وە ئەتـ یە نا دا تۆ بە یی
124
وا ا نـ لە جەی کەنـ ئەشـ پڕ تی ها سەر بە ڵا چـ سەر چەی خون گی ڕەنـ لە
134
F
یە هۆ هۆ هۆ هۆ هۆ هۆ هۆ
144
یە ڕۆ نم ما فەر و زە کا یە ڕۆ هەیـ ڕۆ هەیـ ڕۆ هەیـ
یە ڕۆ رم وا ڕێبـ و زە ئا یە ڕۆ هەیـ ڕۆ هەیـ ڕۆ هەیـ
F

(30) من دوور و تۆ دوور

ئاواز و هۆنراوە: فۆلکلۆر
وتن: کەریم کابان – چیمەن حەسەن
ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم 1977 - 1978
تیپی مۆسیقای سلێمانی 1980

من دوور و تۆ دوور هەردوکمان دوورین
خودا ئەیزانێ بۆیەک مەجبوورین
هەرچەند ئەڕوانم گۆیژەم لێ دیارە
بە بەرزی گۆیژە خەم لە دڵم بارە
خۆ تۆ خوا نەبویت سوجدەم بۆ بردی
خوا ئەوە بگرێ لە منی کردی
هەی داد هەی بێداد ئەمە حاڵ نیە
کەس لە دەردی کەس ئاگادار نیە
من دوور و تۆ دوور بەینێ ببەستین
بە فرمێسکی چاو جۆگە هەڵبەستین
هەستە بێرە لام قەت مەڕۆرەوە
خەم و پەژارەم لەبیر بەرەوە

کەریم کابان   چیمەن حەسەن

پێشەکییەکە فا دێزە بەڵام سۆلۆی کەمان و گۆرانیەکە فا ڕوبعن

(31) ئای تەنیایی

هۆنراوە: عومەر حاجی سەعید (عومەری کتێبخانەی گەلاوێژ)
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1985
ئامادەکردن: شوان کەریم کابان، توانا سلێمان
وتن و فیکە: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

ئای تەنیایی تاکەی ئاوا
شەو تا بەیان تا خۆرئاوا
بەسەربەرم سات ڕۆژ مانگ ساڵ
هەر بە لێکدانەوە و خەیاڵ
بە داخ و ئاخ و خەمەوە
ئەم شەوانەم ڕۆژکەمەوە

شوان کەریم کابان

♩ = 80
6
10
16
21
Song
تا یان به ا تـ شەو وا ا ئـ کەی تا یی ا یـ تەنـ ی ئا
26
ێک لـ به هەر ساڵ نگ ما ڕۆژ سات رم ه بـ سەر به وا ا ئـ خۆر
و خـ دا به
ا و شه ئەم
31
1.
3 times
2.
یاڵ ه خـ وەو نه دا
وه ه مـ خه خو ئا
وه مـه که ڕۆژ نه

(32) سنوور ئارامبە

هۆنراوە و ئاواز و ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم
وتن: ئەمەل سەعید کوردە
تیپی مۆسیقای سلێمانی

لە من کەوێ
دەردوبەڵات لە من کەوێ
فریشتەکان بتپارێزن
قەزاوە گێڕی باڵات بن
دەخوات لەگەڵ دەخوات لەگەڵ

سنوور ئارامبە
سنوور ئارامبە ئارامبە دەریا
ئەزیزەکەی من وا لە سەفەریا
نازی هەڵبگرن نازبڕاو نەبن
دڵی ڕا بگرن دڵشکاو نەبن
سنوور ئارامبە

لەدوورەوە دێ بناسن دەنگی (فۆلکلۆر)
تۆزی غەریبی نیشتووە لە ڕەنگی (فۆلکلۆر)
نازی بێکەسیت لەسەر چاوانم
قەزای غەریبیت کەوێ لە گیانم
لەدوورەوە دێ

ژیان بوەستە مەسووڕێ دنیا
ئەزیزەکەی من وا لە سەفەریا
نووری چاوانم ئازیز باوانم
بۆ سەفەر ئەکەی ئاخ بۆ نازانم
نووری چاوانم ئازیز باوانم
سەفەرت خێربێ قەزات لە گیانم
ژیان بوەستە

♩ = 160
1.
2.
Song
بە رامـ ئا نوور سـ   یا دەر بە رامـ ئا   من کەی زە زیـ ئە
یا ر فە سە لە ا و   بە رامـ ئا نوور سـ   دەر بە رامـ ئا
یا   من کەی زە زیـ ئا   یا ر فە سە لە ا و
نا زی هەڵـ بگـ رن   ناز بڕ او نە بن   د لّی ڕا بگـ رن
د ڵـ شـ کاو نـ ه بن   نا زی هەڵـ بگـ   بە رامـ ئا نوور سـ

سەرفرازی (33)

ئاواز و پێشەکی: دلێر ئیبراهیم
جێبەجێکردن و تۆمارکردن: ئەنوەر قەرەداخی
وتن: عەبدولقادر حەسەن - ئەمەل سەعید کوردە

ئەمساڵ بەهارمان بۆ هات بە خۆشی سەوزیی یەکپارچە دنیای داپۆشی
ئەمرۆ بەهارە ڕۆژی کوردانە
دەبا پیرۆز بێ جەژنی هەموانە

بە هەڵپەرکێتان زۆر شادمانم زۆر منەتباری شەهیدەکانم
شارانی کوردان ئازادکراون
شەهیدان ئێوە لەبیر نەکراون

ئەمساڵ بەهارمان بۆ هات بە خۆشی ئۆخەی کەس بەرگی ڕەشی نەپۆشی
ڕۆژی شادیە سەرفرازبونە
جەژنی ئازادی و جەژنی یەکبونە

عەبدولقادر حەسەن

ئەمەل سەعید کوردە

♩ = 120
Song
پار یەکـ زی سەو شی خۆ بە هات بۆ ن ما هار بە ساڵ ئەم
دا کور ژی ڕۆ ره ها بە ڕۆ ئەمـ شی پۆ دا یای دنـ ە چـ
رۆز پیـ با دە نە وا هەمـ نی جەژ بێ رۆز پیـ با دە نە
نە وا هەمـ نی جەژ بێ
Song

(34) بیرتان ئەکەم

هۆنراوە: شوان کەریم کابان
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1990
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

بیرتان ئەکەم
هەموو شەوێ کۆتری دڵم
باڵ ئەگرێت و بەرەو لای ئێوە هەڵئەفڕێ
لەپێشاندا لەسەر لوتکە دا ئەدات و
ڕوو لە ئێوە لەنگەر ئەگرێ
ڕوو لە شەوقی شەقامەکان
سەر کۆلان و ناو ماڵەکان لەنگەر ئەگرێ
ئەمجا بەرەو کوورەی دڵتان هەڵدەفڕێ

بیرتان ئەکەم لەم غوربەتە سەختەمەوە
لەم ئازارە بێ کۆتایی و بێ بنەوە
ئارەزووی دیدارتان ئەکەم

هەموو شەوێ لە مرواری
فرمێسکەی ئەم غوربەتەوە
ملوانکەیەک ئەهۆنمەوە
بۆ ملی جوانی شارەکەم
هەموو شەوێ دێم لە دەرگای دڵتان ئەدەم
هاوار ئەکەم بیرتان ئەکەم
هەموو شەوێ هەموو شەوێ
لە گوڵجاڕی ئەم غوربەتە
چەپکێ گوڵی سور ئەچنم
بۆ ناو گوڵدانی شارەکەم
هەموو شەوێ دێم لە دەرگای دڵتان ئەدەم
هاوار ئەکەم بیرتان ئەکەم

بیرتان ئەکەم
هەموو شەوێ کۆتری دڵم هەڵئەفڕێ
لە لای ئێوە لەنگەر ئەگرێ
هەر لای ئێوەش، بە ئازادی، ئەبێ بمرێ*
بیرتان ئەکەم...

ساڵی ١٩٨٩ پاش ئەنفال و گواستنەوەی بارەگاکانی یەکێتی بۆ سەر سنورەکانی ئێران، بارودۆخ زۆر دژوارو ناهەموار بوو، دەست گەیشتن بە شارەکانی کوردستان و هەواڵی کەسوکارو دۆستان، زۆر ئەستەم و زەحمەت بوو. لەو سات و سەردەمەدا کاسێتێکی گۆرانی ومۆسیقای تیپی مۆسیقای سلێمانی بڵاوبوبۆوەو چەند گۆرانییەکی بەپێزو خۆشی تیابوو، بەتایبەت گۆرانییەکی کۆچکردوو عوسمان عەلی و هەروەها گۆرانییەکی ئەسعەد قەرەداغی بەناوی هۆ برای کاروانچی، دووری لەکەسوکار دۆستان و ئەو دوو گۆرانییەش، بوونە بنەما بۆ لەدایکبونی شیعری بیرتان ئەکەم. کاتێک بیرۆکەی رێکخستنی فێستڤاڵی نەورۆزو هەڵەبجە لە لایەن کۆمیتەی شاخی یەکێتی هونەرمەندانی کوردستان هاتە پێشەوە، ئاراس ئیبراهیم شیعرەکەی دیبوو، وتی؛ بەتەمام ئاوازی بۆ دابنێم، منیش ڕازی بوم. ئەوەبوو ئاوازی بۆ دانا. کاتێک کاک دلێر ئیبراهیم گوێی لەئاوازەکە ئەبێ و شیعرەکە ئەبینێ، زۆری بەدڵی ئەبێ. بەر لە دەستپێکردنی بەشی کۆنسێرتی فێستڤاڵەکە لەلایەن تیپی مۆسیقای شەهید کارزانەوە، رۆژێک کاک دلێر پێی گوتم: شوانە بۆ یەک دێر بۆ شیعرەکە زیاد ناکەی؟ وتم چییە؟ وتی کۆتاییەکەی بڵێ: هەر لای ئێوەش بەئازادی ئەبێ بمرێ، لەڕاستیدا منیش لەبەر خۆشەویستی کاک دلێرو ڕێزی زۆری لای من، داواکەییم قبوڵ کرد و هەرواش گوترا. جێی سەرنجە هەمان شیعر، لەئاوازی هاوکارمان رزگار ئیسماعیل بەدەنگی هونەرمەند عەدنان کەریم گوتراوە بێ دێڕە زیادەکە.

شوان کەریم کابان

* هەر لای ئێوەش (_) ئەبێ بمرێ، بە ئازادی بۆ زیادکراوە

A
♩ = 140
1.
2.
B
1.
2.
C
1.
2.
D
Song
هه موو شه وێ   ری‌کۆتـ
لوتـسەر له
ئێـ لای رەو به   تو رێـ ئەگبالْ م   لـ د
وه ئێـ لەڕوو   تو دا ئه دا   که
1.
2.
وه ڵـ ئەهە فـ ڕێ   له پێـ شان دا
ڕێگـ ئه گەرلەنـ
E
قی شەو له ڕوو   کا مه قا شه   نو ڵا کۆسەر ن
F
و ره به   جائەمـ   ڕێگـ ئه گەرلەنـ ن   کا ڵه ما ناو
ئه که م

ئاراس ئیبراهیم　　　　شوان کەریم کابان

(35) لە دوورەوە

هۆنراوە: شوان کەریم کابان
ئاواز: ڕزگار ئیسماعیل - 1986
ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم
وتن: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

لە دوورەوە خۆشم ئەوێ
بۆ تۆ ئەبم بە گۆرانی و لایەلایە
لە دوورەوە ئاسۆی حەزی وێڵی خۆمت تیا ئەبینم
بۆ تۆ ئەبم بە سنووری ئەم دنیایە
لە دوورەوە خۆشم ئەوێ
خۆ ناشتوانم پڕ بە حەزم هاوار بکەم
بە گوێی تۆشدا بچرپێنم
ئەم شەوەی من بە کازیوە دوایی نایە

ڕزگار ئیسماعیل

* ئەم کۆپلە شیعرە بەشێکە لە شیعرێکی درێژ * گۆرانییەکە فا روبعە

♩ = 140
9
14
21
B
1
2
28
C
نیو را گۆ به بم ئه تۆ بۆ وێی ئـه شم خۆ وه ره دووله
36
D
E
سـه به بم ئه تۆ بۆ زی حه سۆی ئا وه ره دووله یه لا یه لا
نم بیـ ئه تیا مت خۆ ڵی وێـ
45
F
ناشـ خۆ وێی ئه شم ۆ خـ وه ره دووله یه یا دونـ ئه‌م ری نوو
54
نم پێـ چر بـ داتۆشـ گوێی به کـه‌م بـ وار ا هـ زم حه به ڕ پـ نم توا
63
یه نا یی دوا وه زیـ کا به من وه‌ی شه ئه‌م نم ێـ پـچر بـ نم پێـ چر بـ
73
یه نا یی دوا وه زیـ کا به من وه‌ی شه ئه‌م

گۆڵ (36)

هۆنراوە و ئاواز و ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم
مۆسیقالێدان و تۆمارکردن: ئەنوەر قەرەداخی
وتن: کۆرسی پەیمانگای هونەرە جوانەکانی سلێمانی

وەرزش بۆ برایەتی
وەرزش بۆ دۆستایەتی
وەرزش بۆ خۆشەویستی
وەرزش پەیامی ئاشتی
گۆڵ گۆڵ
ئادەی شووتێ لێدە یەکڕاست ناو گۆڵ بێ
گۆڵچی خۆی بۆ هەڵدا نەتوانێ بیگرێ
گۆڵ گۆڵ
پەنارتی پەنارتی حەکەم بیگرە پەنارتی
پەنارتی خۆت لێیدە بۆ ناو گۆڵ پەنارتی
گۆڵ گۆڵ
ئەم هەمبۆڵە گۆڵە ئەم هەمبۆڵە گۆڵە
هەمبۆڵ هەمبۆڵی خۆمانە
کاسی زیویش هی خۆمانە

گۆڵ گۆڵ
پاسبە پاسبە دەی خێرا پاسبە
بۆ لای ڕاست بۆ لای چەپ بۆ لایەک پاسبە
ئەوا لێیان سەند، تۆپ کەوتە دەستیان
وا هێرش دەبەن بۆ گۆڵی خۆمان
سەرکەوتن یا ژێرکەوتن
بردنەوە یاخود دۆڕان
ئەنجامەکەی وەربگرە
بە ڕۆحی وەرزشکاران
گۆڵ گۆڵ
ئەم کۆرناڵە گۆڵە
کۆرناڵ کۆرناڵی خۆمانە
کاسی ئاڵتون هی خۆمانە
گۆڵ گۆڵ

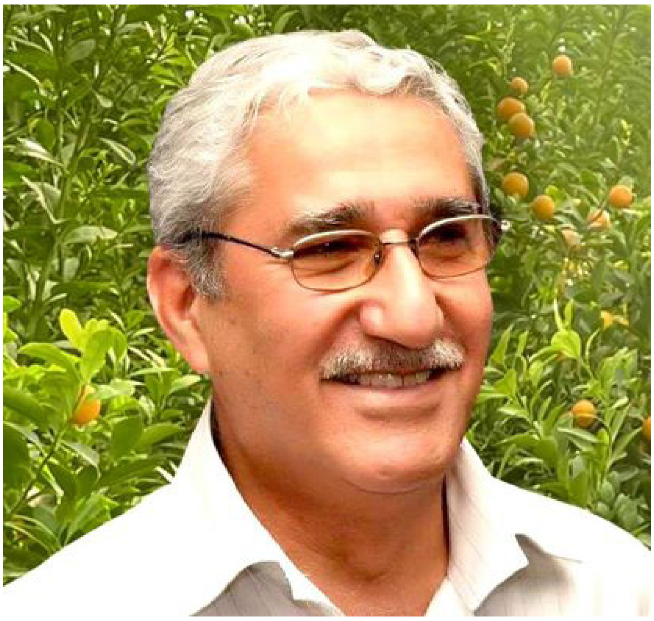

ئەنوەر قەرەداخی

♩ = 120
5
9
A
B
13
C
tr
17
D
1.
2.
21
E Song
تی ویسـ شه خۆ بۆ زش وەر   تی یە تا دۆسـ بۆ زش وەر   تی یە را بـ بۆ زش وەر
تی ئاشـ می یا پە زش وەر   تی ویسـ شه خۆ بۆ زش وەر
24
CBD
گۆڵ گۆڵ ڵ گۆ گۆڵ گۆڵ گۆڵ   گۆڵ   گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ   تی ئاشـ می یا پە زش وەر
30
رێ بیگـ نێ وا نەتـ   دا هەڵـ بۆ خۆی چی گۆڵـ   بێ گۆڵ ناو ڕاست یەک   دە لێـ تێ شوو دەی ئا
34
تی نار پە رە بیگـ کەم حە   تی نار پە   تی نار پە   گۆڵ   گۆڵ   گۆڵ ڵ گۆ گۆڵ گۆڵ گۆڵ

2
38
گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ تی نار په گۆڵ ناو بۆ ده لێیـ خۆت تی نار په
42
F
نه ما خۆ لی بۆ هەمـ بۆڵ هەمـ ئای ئای ئای ئای لە گۆ لە بۆ مـ هه ئەم
46
نه ما خۆ لی بۆ هەمـ بۆڵ هەمـ مانه خۆ هی ویش زیـ سی کا نه ما خۆ هی ویش زیـ سی کا
49
گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ مانه خۆ هی ویش زیـ سی کا نه ما خۆ لی بۆ هەمـ بۆڵ هەمـ
53
G
چەپ لای بۆ ڕاست لای بۆ به پاسـ را خێـ دەی به پاسـ به پاسـ گۆڵ گۆڵ گۆڵ ل گۆ گۆڵ گۆڵ گۆڵ
58
بەن ده رش هێـ وا یان دەستـ ته کەو تۆپ سەند یان لێـ وا ئه به پاسـ یەک لا بۆ
62
ڕان دۆ خود یا وه نه برد تن کەو ژێر یا تن کەو سەر مان خۆ لی گۆ بۆ
ڕان کا زشـ وەر حی ڕۆ به ره بگـ وەر کەی مه جا ئەنـ
65
گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ ڕان کا زشـ وەر حی ڕۆ به ره بگـ وەر کەی مه جا ئەنـ
68
F
F
گۆڵ گۆڵ ل گۆ گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ گۆڵ

(37) بەرخەکەم

هۆنراوە:
ئاواز و ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم - 1977
وتن: حەسەن سەعید و محەمەد ئەحمەد
تیپی مۆسیقای منالان

بەرخەکەم نەرمونۆڵە
پەروەردەی هەرد و چۆڵە
خوریەکەی سپی و سۆڵە
لە یاری گورج و گۆڵە

ئێسک سووک و خنجیلە
دوگشۆڕ و گوێ کەڕیلە
باعەباعی ناوماڵی
ساز و سەمتوور و زیلە

تیپی مۆسیقای شێخ مەحمود

♩ = 120
A
5
9
13
B
1.
2.
17
Solo Violin
A
21
C Song
رێ ئە ڵە ۆ نـ مو ر نە کەم خە بەر
رێ ئە ڵە ۆ تـ دو نـ تو ری یا لە
24
2 4 times
ڵە ۆ چـ دوو ر هە دەی وەر پەر
ڵە ۆ سـ پیو سـ کەی یە خور
29
34
لە ڕیـ کە گوێ ڕو شۆ دووگـ
لە جیـ خنـ کو سو سک ئێـ
37
لە زی رو توو سەمـ زو سا
ڵی ما ناو عی با عە با
C

(38) ئەی تۆپەکە

هۆنراوە: بێکەس
ئاواز: ئەنوەر قەرەداخی
ئامادەکردن و دابەشکردن: دلێر ئیبراهیم - 1977
وتن: کۆرس
تیپی مۆسیقای منالان

ئەی تۆپەکە فتبۆڵەکە
من دێم لەدەستم ڕامەکە
تۆ تۆپی یاریکردنی
وەک کوولەکەی ڕۆحی منی
وەختێ کە چویتە ئاسمان
بانگ کە لەگەڵ من یەک زوبان
خۆشبێ وەتەن خۆشبێ وەتەن
بەرز بێ وەتەن بە عیلم و فەن

ئاراس دارتاش و کۆرسی تیپی مۆسیقای شێخ مەحمود

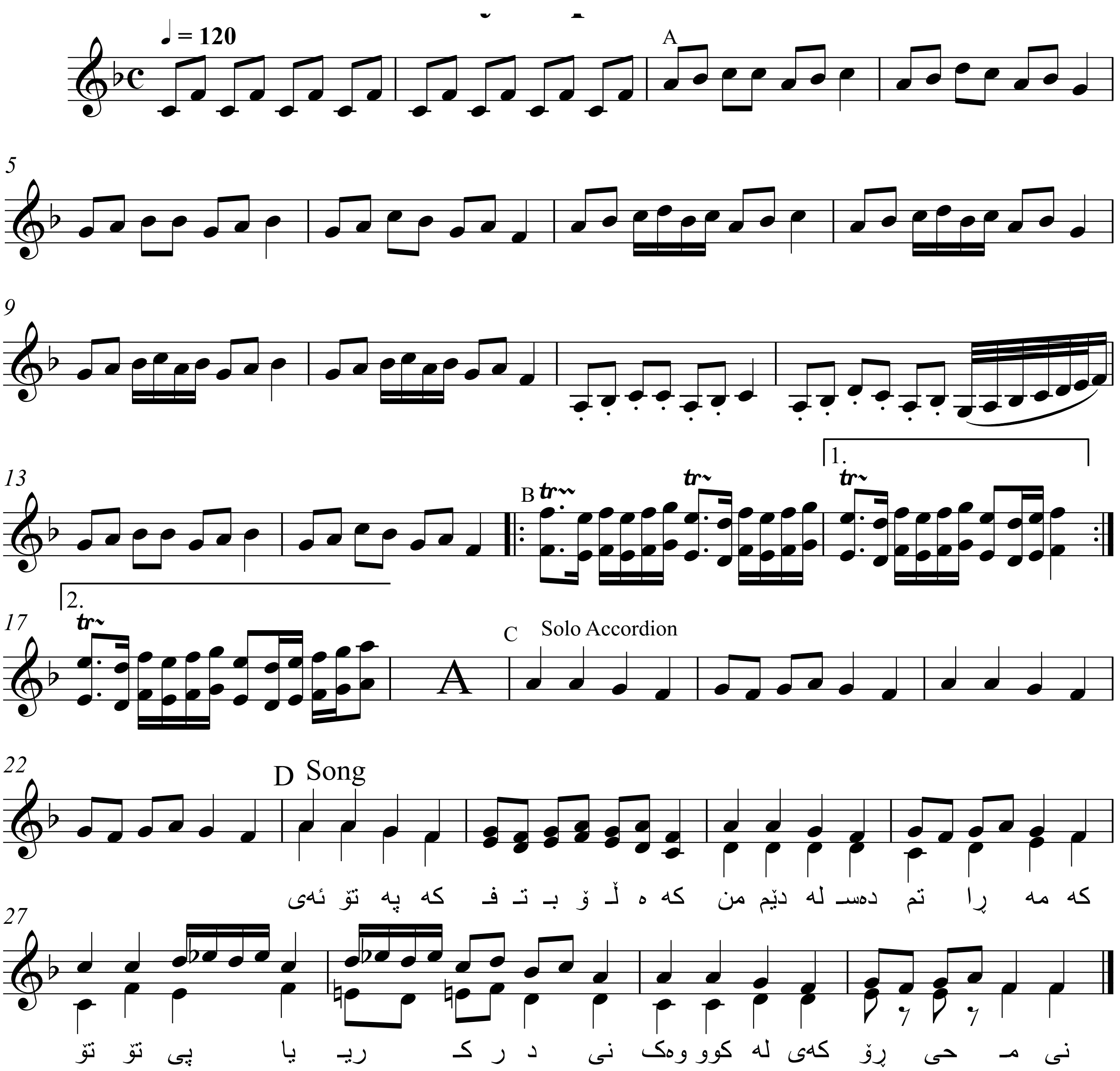

ئەم وێنەیە ساڵی 1977 گیراوە کاتێک لە بەغدا بووین، شەوانە لە قوتابخانەیەک دەنووستین بە یەکەوە، بۆ ئەوەی بێزار نەبن مۆسیقام بۆ لێئەدان و ئەوانیش بەشدارییان دەکرد، بە هاوکاریی دیاری فوئاد (مەلا دیاری).

ڕیزی یەکەم لە ڕاستەوە:
ئیسماعیل ئیبراهیم، بەختیار عومەر
ڕیزی دووەم؛
ئاری قادر برسی، فەرمان عومەر
ئەوانەی بە پێوەن:
بەهادین عوسمان، ئاسۆ عومەر
دلێر ئیبراهیم - کەمان

لەیلی لەیلی (39)

هۆنراوە: فۆلكلۆر
ئاواز: فۆلكلۆر
ئامادەكردن: دلێر ئیبراهیم
وتن: حەسەن سەعید و محەمەد ئەحمەد
تیپی مۆسیقای منالان

لەیلی لەیلی لەیلی	لەیلە كاڵەكەم
بۆ یادگاری	بێرە ماڵەكەم

+++

ئەگەر نەبوایە	بە لۆمەی وڵات
كەپرێكم ئەبەست	شەو و ڕۆژ لە لات

+++

لەیلی لەیلی لەیلی	لەیل حەیاتەكەم
میوانە چكۆلەی	دوور وڵاتەكەم

+++

ئەگەر نەبوایە	بە بۆنەی تۆوە
من ئیشم چی بوو	بەم كەژ و كۆوە

حەسەن و محەمەد – تیپی مۆسیقای منالان

♩ = 120
A
1.
2.
B Song
4 times
C
D
BCD
لي لەيـ لی لەيـ
گا د يا بۆ
کەم ڵە کا لە لەيـ ی لـ لەی
کەم ڵە ما رە بێ ری
لەيـ لی لەيـ لي لەيـ لـ ی
بۆ يا د گا ری
کەم ڵە کا لە لەيـ
کەم ڵە ما رە بێـ
وا نەبـ گەر ئە
ئە کم رێـ کەپـ
لاڵت و مەی لۆ بە لەيل يە
لات لە ڕۆژ و شەو لەيل بەست

ئاری قادر

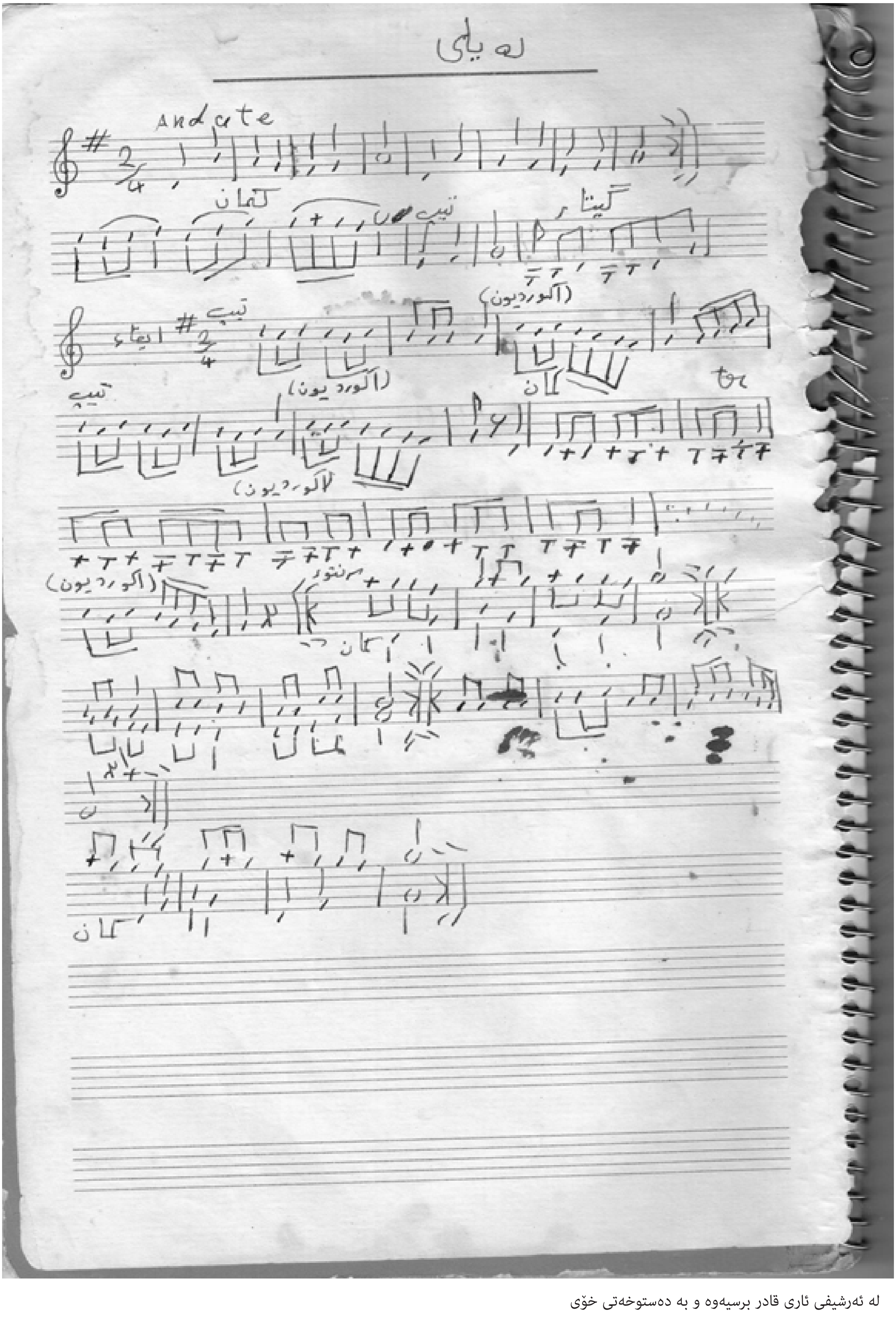

له ئەرشیفی ئاری قادر برسیەوە و بە دەستوخەتی خۆی

(40) هۆ برا لە چەمۆ بێ و چیمەنە و چیمەن

ئاواز: فۆلکلۆر
ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم - 1977
وتن: خالید عەبدولقادر
تیپی میللی مناڵان

هۆ برا لە چەمۆ بێ کاکە لە چەمۆ بێ
کاروان سەرای ڕێ بێ خاڵی وە دەمۆ بێ
هۆ بم وە قوروانی ئەو لێوە جوانە
شەوگار نخونە ڕۆژگار تەوەنە
ماڵێ باریکرد بۆ سەر پرد ئەچێ
ئەو لار و لەنجە لە کچە کورد ئەچێ

چیمەنە و چیمەن چیمەن کەرکووکی
ئەمن چۆن نەمرم تۆبەن بە بووکی
وەسەرگەردت بم وەسەر وێنەوە
وەک کەو دەخوێنی وەدەر بەندەوە
وەسەرگەردت بم وەسەر دارەوە
چیمەنم کوشتوە وە تەلارەوە

♩ = 160
Tempo
A
8
Tempo
16
B
4 times
C
23
D Song
رێ ئەبێ ڕێ ی را سەوان کار بێ مۆ ە چـ لەکە کا بێ مۆ ە چـ لەبرا هۆ
29
E
بێ مۆ ە د وەڵی خا
35
41
BDBD
47
1.
2.
BCDD
54
♩ = 120
F
57
4 times
Song
ئای

خالید عەبدولقادر و تیپی مۆسیقای شێخ مەحمود

(41) ئەی دلێران

هۆنراوە: فایەق بێکەس
ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم
وتن: کۆرس
تۆمارکردن: تیپی مۆسیقای منالآن لە ستۆدیۆی تیپی مۆسیقای سلێمانی

ئەی دلێران بێچوە شێران   بەسیە هەستن لەخەو وا بەیانە
بۆ بەرزی قەومی کورد   تێکۆشن دەستوبرد

چاوی لێتانە دایکی وەتەن

عالەم ئەمڕۆ هەر خەریکە   هەوڵ ئەدا بۆ بەرزێتی ژیانی
یەکگرن پێشکەون   ڕاپەڕن سەرکەون

چاوی لێتانە دایکی وەتەن

تیپی مۆسیقای منالآن

کۆبوونەوەی باوکان – تیپی مۆسیقای شێخ مەحمود

وا وەتەن (42)

هۆنراوە: زێوەر
ئاواز: تورکی
ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم
وتن: کۆرس
تۆمارکردن: تیپی مۆسیقای منالان لە ستۆدیۆی تیپی مۆسیقای سلێمانی

واوەتەن خەملێوە وەک گوڵ نەوبەهاری میللەتە
شادمانی قەومی کوردە ڕۆژی هەوڵ و هیممەتە
میللەتی کورد موڵکی سەربەستی ئەخاتە دەستی خۆی
گیانفیدایی گەر نەکا هەرکەس بەشی ئەو لەعنەتە
زەرڕەیە خاکی وەتەن نادەم بە قەسری قەیسەری
جۆگەلەو کانی وەکو کەوسەر هەوای وەک جەننەتە

تیپی سروود - تیپی مۆسیقای شێخ مەحمود

♩ = 120
A
B
C
D Song
E
1.
2.
لا لا له لا
لا لا له لا
لا لا له لا
لا له لا
لا له لا
خەمـ تەن وە وا
گوڵ وەک وە لێـ
ری ها بە نەو
تە ە میلڵـ
نی ما د شا
دە کور می قەو
لۆ هەو ژی ڕۆ
تە ە هیمـ
تە ە هیمـ
دۆ ڕێ سی لا
دۆ ڕێ سی لا
دۆ ڕێ سی لا
لا سۆڵ سی

تیپی مۆسیقای شێخ مەحمود

(43) چەن شیرینە لام

هۆنراوە: زێوەر
ئاواز: ڤێردی - ئاواز دانەری ئیتاڵی - لە سەلامی مەلەکی میسریەوە وەرگیراوە
ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم
وتن: کۆرس
تۆمارکردن: تیپی مۆسیقای مناڵان لە ستۆدیۆی تیپی مۆسیقای سلێمانی

چەن شیرینە لام دارو بەردی وەتەنم
بەفیدای ئەکەم سەر و گیان و بەدەنم
خاکی وەتەنم گشتی زیو و زێڕە
بەردی وەک گەوهەرە
ئاوی چەشنی کەوسەرە
فەرزە بۆ وەتەنمان گیانفیداکردن
لەڕێی ئەم خاکەدا بە کۆمەڵ مردن
دەسا کوردینە بەسیە ئەم حاڵەتە
بۆ بەرزێتی قەومی کورد
ئەمڕۆ ڕۆژی هیممەتە

A
= 180
6
B
ها ها ها ها ها
11
ها ها ها ها ها
C
16
D
Song
نم ته وه دی بەر رو دا لام نه ریـ شیـچەن
21
نم ده به نو گیا و سەر کەم ئه دای فیـ به
E
خا کی
26
ره هه گەو ک وه دی بەر ڕه زێـ وو زیـ تی گشـ نم ته وه
31
F
مان تەن وه بۆ زه فەر ره سه کەو نی چەشـوی ئا
36
کۆ به دا که خا ئەم ی ڕێـ له دن ر کـ دا فیـ گیان
41
دن مر مەڵ زه فەر
EBE

(44) ئێوارەی پاییز

هۆنراوە: هێمن موکریانی
ئاواز و ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم - 1978
وتن: حەسەن گەرمیانی
دابەشکردن: خالید سەرکار
تیپی مۆسیقای سلێمانی

ئای دیسان چوومە ژێر باڵی
ئای دیسان دەبێ بچێژم
دەڕۆم، دەترسم، دەلەرزم
داد لە دەست ئەو دڵەی بەخەم!

ڕەشی شەوگاری تەنیایی
ژەهراوی تاڵی جودایی
لە پەلاماری مۆتەی شەو
وای لەدەست ئەو چاوەی بێخەو!

نازدارێکی چارشێو بەسەر
بە گوڕ(غار) هاتو توند قیژانی
کەمێ ڕاوەستا جا ڕابورد
دیاربوو خێسێکی دابوویە
تا تاریکان پەیدا دەبێ
نە دێتە دەر کیژی لەبار

بەتەنیشتمدا تێپەڕی
ڕوتەڵەیەک بە بەدفەڕی
ئەو لاوەی جادەی ئەپێوا
ئەو شۆخە لە بن چارشێوا
چۆڵ و چۆڵتر دەبێ جادە
نە ڕادەبورێ لاوی سادە

دوور قاقایەکم گوێ لێ بوو
چۆن بە ئێوارەی پاییزیش
خەیاڵم بوو بوو بە وشە
دەنگێکی لەرزۆک و نەرم
بەڵێ هەن و یەگجار زۆرن
بەڵێ هەنو پێ ئەکەنن

دەتگوت گوللەم پێوە ئەنێ
هی (ئی) وا هەیە پێ بکەنێ
نەمزانی کەس بە دوامەوە
بەسپایی جوابی دامەوە
بازرگانی فرمێسک وخوێن
بە سەر بە هەش، بە مل بە کوێن

چاوم لە ئاسمان بڕیبوو
گەلێ بیرەوەری دوورم(کۆنم)
وتم کەوا بوو ئاشنا!
وتی نا نا دوور بڕوانە(بنواڕە)

دڵم هێندەی دیکە گریا
لە پڕهاتنەوە بە بیرا
بەشی ئێمە لە ناوچوونە (نێوچوونە)
دوور بنواڕە ئاسۆ روونە

تێبینی:

تێکستی ئەم گۆرانیە لە هۆنراوەیەکی درێژی مامۆستا هێمن وەرگیراوە، لە دیوانی نالەی جودایی، هەندێکم لێ هەڵبژاردوە و هەندێ پاش و پێشم تیا کردووە، بۆ ئەوەی دەستپێکردن و تەواوبوون لە ماوەی گۆرانیەکەدا ئاشکرا بکەم. کاتی خۆی نۆتەی ئەم بەرهەمەم نووسیوەتە و ئامادەم کردووە وپێشکەشی لیژنەی هونەریی تیپی مۆسیقای سلێمانیم کردووە، بۆ ئەوەی فەحس بکرێت بۆ وەرگرتن، یەکەم جار عەدنان کەریم وتی و بۆمان تۆمار کرد، بەڵام بەداخەوە دوای ماوەیەک، لەبەر وەزعێک کە من نە لە دوور و نە لە نزیک ئاگاداری نیم، چونکە ئەو کات من لە شاخ بووم، برادەران وای بە باش دەزانن بیدەن بە حەسەن گەرمیانی و بۆی تۆمار دەکەن، کاتێکیش دەچن بۆ تەلەفزیۆنی کەرکوک بەرهەمەکە تۆمار بکەن ناتوانن ناوی منی لەسەر بنووسن، بۆیە خالید سەرکار ناوی خۆی دەنووسێ، دیارە هەر بۆ ئەوەی بەرهەمەکە تێپەڕێت، ئەو کات ئەگەر ئەوە بزانرایە دەبووە کارەساتێکی گەورە بۆ ئەو هونەرمەندە دڵسۆزە، بۆیە پڕ بە دڵ سوپاسی بێپایانی کاک خالید و هەموو برادەران دەکەم، بەڵام لە ناخمدا، هەمیشە ئاواتەخوازم عەدنان کەریمیش هەوڵ بدات بیڵێتەوە، ستایلێکی تر ئەدات بە بەرهەمەکە، لە ڕاستیشدا من کارم لەسەر دەنگی ئەو کردووە کاتێک ئەو بەرهەمەم داناوە، سەربەرزیشم بەوەی کە حەسەن گەرمیانی تۆماری کردووە، هونەرمەندێکی زۆر بە تواناو بە هەڵوێست بووە ودۆستایەتییەکی پتەومان هەیە، دیارە هۆنراوەکە دوای هەرەسەکەی 1975 دانراوەو باس لەو حاڵەتە دەکات، سوپاسیان دەکەم و داوای لێبووردن دەکەم لەبەر ئەوەی نەمتوانیوە ئاواز بۆ هەموو هۆنراوەکە دابنێم ئەو هەڵبژاردن و پاش و پێشەم کردووە و هەندێ وشەش گۆرانی بەسەردا هاتووە، هەندێکی من کردوومە و هەندێکێشی کراوە وچەند وشەیەکیش باش دانی پیادا نەنراوە، یان هەر بەهەڵە وتراوە.

دلێر ئیبراهیم

حەسەن گەرمیانی

♩ = 120
2
A
B Song
D
E
F
Music

G Song
دا تمـ نیشـ ته به سەر ه بـ شێو ر چا کی ێـ ر دا ناز
به یەک لە تە ڕوو دی نـ ژا قیـ ند تۆ تو ا هـ گوڕ به
ه و ا ڕ ێ مـ که ڕێ په تێـ
ڕی فه د ه بـ
وا ێـ پـ ده ی ده ا جـ وەی ا لـ ئەو بوردا ڕ جا ا تـ سـ
ه لـ خه شۆ ئەو یەوو بـ دا ی کـ سێـ خێـ بوو دیار
وا ێـ شـ چار ر ژێـ
= 160
EFGBDE
بوو ی بڕ مان ئاسـ له وم چا
م ر دوو وەری ره بیـ لێ گه
نا شـ ئا بوو وا که تم و یا گر که دیـ دەی هێنـ لم د
را بیـ به وه نه هاتـ پڕ له
نا تی و نه چوو ناو له نه چوو ناو له مه ئێـ شی به
نه ڕوو سۆ ئا نه وا بڕ دوور نه وا بڕ دوور نا

(45) هێدی هێدی

هۆنراوە : پۆشکین
وەرگێڕان : شێرکۆ بێکەس
ئاواز و ئامادەکردن : دلێر ئیبراهیم - 1983
وتن: شوان کەریم کابان
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

هێدی هێدی
ڕۆژانی من تێ ئەپەڕن
هەر ساتێکیش
لەناو دڵی تەنگی منا
سەد ئەوەندە
بۆ کڵۆڵی
خۆشەویستی گەورەدەبن
هێدی هێدی
خەونەکانی ئەم ژیانەم
هەڵئەوەرن
بەڵام ناچار بێدەنگ ئەبن
کەسێ نیە
گوێ لە ڕازی پڕ سوێم بگرێ
هێدی هێدی
ئەی سەعاتی ڕۆژگاری ژین
تێپەڕە من
هەرگیز خەفەت بۆ تۆ ناخۆم
بڕۆ ونبە
ئەی تارمایی بەد و بێ فەڕ
من ئازاری خۆشەویستی ئەلاوێنم
هێدی هێدی
بەڵام... با ئەو کاتە بمرم
کە ئەوین و خۆشەویستی
لە ئامێزی تەمەن ئەگرم
هێدی هێدی

♩ = 140
A
B
C
D Song
E
F
G
CBCDFC
هێـ دی هێـ دی ڕۆ ژا نی من تێـ ده په ڕن
هەر سا تێـ کیش له ناو دڵـ ی تەنـ گی مـ نا
سەد ئە وەنـ ده بۆ کلۆ ڵـ ی خۆ شە ویسـ تی
گەو ره ئه بن
هێـ دی هێـ دی
ئەی سه عا تـ
ی ڕۆژ گا ری ژین
تێـ په ڕه من
هەر گیز خه

2
51
به ونـ ڕۆ بـ خۆم نا تو بۆ فەت
56
G
زا ئا من فەڕ بێـ دو به یی ما تار ئەی
61
نم وێـ لا ئه تی ویسـ شه خۆ ری
66
لا به دی هێـ دی هێـ
71
نو ویـ ئه که م ر بمـ ته کا ئەو با م
76
ئەگـ مەن ته زی مێـ ئا له تی ویسـ شه خۆ
81
دی هێـ دی هێـ رم

چۆن ئاوازی هێدی هێدیم داناوە؟

لەشار بی و کورە هەژاربی، خۆت بە کتێب خوێندنەوەوە سەرقاڵ کەیت، هەوڵ بدەیت لە ڕێکخستنی کۆمەڵەدا جێی خۆت بکەیتەوە، بە ئیمتیحان ببیت بە ئەندام، دایکە بێوەژنەکەت پانکە بفرۆشێت و کەمانت بۆبکڕێ، دوای فێربوون، بە خۆبەخش وانەی مۆسیقا بە قوتابیان بڵێیتەوە، لە سەرتاسەری عێراقدا پلەی یەکەمی بەدەست بێنن، بەڵام ئەوەندە بەدبەخت بیت ئەو کارەساتە* ناحەزە یەخەیان بگرێت و ببنە قوربانی و مایەی ئەوەی بەرگی ڕەشت پێ بپۆشیت و بەهیچ شێوەیەک ئازاریانت لەبیر نەچێتەوە! مەرگیش قەرەبو ناکرێتەوە... ئەوەی ڕۆیشت ڕۆیشت و لەدەس چوو، بووە مایەی خەم و ئازارو یادەوەریەکی قووڵ و تاڵ، دوایش بەرەو شاخ بڕۆیت و لەوێ خۆت بە دڵسۆزی کورد و کوردستان بزانیت، کەچی لەپڕ خۆت ببینیتەوە بەڕێوەیت لەگەڵ پاسەوانێک و براکەت بۆ زیندانی شۆڕش، چی بوو؟ چی ڕووی دا و چی وای کرد؟ ڕەنگە زۆر گرنگ نەبێت بەقەدەر ئەو هەستەی منی داگرتبوو لەو کاتەدا کە بەرەو زیندان دەبرام، هەرچەن دەمهێنا و دەمبرد، ئەو حاڵەتەم پڕاوپڕ بوو لەگەڵ ئەو حاڵەتەی ناو هۆنراوەیەکی پۆشکین کە شێرکۆ بێکەس وەریگێڕابوو، دیارە کە زیندان کرام مامۆستایان محەمەدی حەمەی باقی و محەمەد موکری بە پەلە بە هانامەوە هاتبوون و گەیشتبونە سەر مێزی دادوەرێک کە من زۆرشانازیم بە خاوەنی ئەو مێزەوە دەکرد، ڕەنگە لە هەزار کۆڕ و دانیشتن و گفتوگۆدا، بە دڵ داکۆکیم لێ کردبێت، بەڵام ئەو چارەسەرانەی لەوێدا پێشنیاز دەکران، هیچیان بە دڵی من نەبوون، زۆر بە دووریشم دەزانی وەریانبگرم، لەبەردەوامی ژیانیشدا زیاتر بۆم دەرکەوت کە من چەن دوور بووم لە ڕاستیەکانەوە، بۆیە سەرلەنوێ تێگەیشتنەکانم داڕشتەوە، بەڵام لەدوای چی؟! هەرچەن لێکم ئەدایەوە ئەو چارەسەرە پێشنیارکراوە بەکەڵکی من نەدەهات، یەکەم چونکە من هەڵەیەکم نەکردووە و ئامۆژگاری بکرێم و جارێکی تر نەچمەوە سەری، دووەمیش دوور نیە لەو شوێنانەدا زیاتر قورەکەم بۆ خەست نەبێتەوە، لەبەرئەوە بە هیچ شێوەیەک نەمدەتوانی ئەو چارەسەرە هەڵبژێرم و پابەندبم پێوەی، چی بڵێم؟! لاساریم کرد، بڕیارێکی ترم هەڵبژارد کە دوایی دێمە سەری.

هەر لەو سەروبەندەدا، وەکو دواییش زانیم زۆر لە پێشمەرگەکانی مەکتەبی عەسکەری ئامادەنەبوون ئەمری گرتنەکەی من و براکەم جێبەجێبکەن، لە زیندانیش عەلی شامار کە بەرپرسی کەرتی زیندان بوو، نەیدەویست وەکو زیندان دامان نێت، هەرچەندە منی نەدەناسی، تەنیا ئاراسی دەناسی، وتی لە ژوورەکەی من بن تا دەردەچن، هاواری لەو پێشمەرگەیەش کرد کە چێشتی لێدەنا وتی براکەم، برنج و فاسۆلیایەکی خۆشمان بۆ تەگبیر بکەن میوانم هەیە، مەبەستی ئاراس بوو، ئەوەش با لەوێدا بوەستێت بۆ خۆی.

بێمە سەر گرنگەکە ئەویش ئەوەیە لە ڕێگادایین بەرەو زیندان، وا هێواش هێواش، «هێدی هێدی» مل دەنێم، «کاتەکان تێدەپەڕن وەکو ڕۆژەکانی» پۆشکین، «لەناو دڵی مندا» هەزارەها خولیا یاری دەکەن، چی دەگوزەرێ؟ چ ڕۆژگارێکە تێی کەوتوم؟ چی بوترێت و چۆن باسبکرێت؟ کاتێ خەبەری گرتنم بڵاو دەبێتەوە، چۆن دەکەوێتەوە؟ من چی بکەم؟ واز بێنم؟ تەسلیم ببمەوە؟ دانیشم؟ ئاخر چی بکەم؟ نەخێر دەبێت وابکەم ئەم شتانە هەمووی بگەڕێتەوە دۆخی ئاسایی خۆی، بەڵام چۆن؟ کاکە عەشرەتەکەت لەسەرت هەڵدەداتێ؟ نەبەخوا چونکە عەشرەتت نیە... نامە بۆ هاوڕێیانی شار بنوسم بێن بە دەنگمەوە؟! هەی قوڕ بەسەرم نامە لە ڕێگای ناوەندی کۆمەڵەی ڕەنجدەرانەوە دەڕوات، لەسەداسەد نایەڵن، یان دەبێت وا بینوسم ڕێی پێ بدرێت، دەوەرە ئەوەندە زیرەک نەبیت بتوانیت ئەو کارە بکەیت، بەڵام خوایە چۆن؟ لە ڕاستیدا نامەم نوسی و پێیشیان گەیشت، هەمووی یان نیوەی ئاگادار نیم، بەڵام لەسەر پشتی کیسەڵ وەڵامەکە گەڕایەوە، هەندێکیان داکۆکی باشیان لێکردبووم، بەڵام من لەو وەزعەدا نەمابووم، لە ناو شەڕ و بەرەی داکۆکی فیعلیدا بووم، گەیشتبوومە ئەڵوەتان لەگەڵ تیپی 47 پیرەمەگرون بەشداریم لە داکۆکیکردن لە هێزە کوردیەکانی دیوی ئێران دەکرد، ڕۆژی سەدەها خومپارەیان تێ دەگرتین، بەڵام من مێشکم مەشغوڵە، بیر دەکەمەوە، بەخۆمم دەوت کاکە خۆت هێمن کەرەوە! دەبێت تۆ خۆشەویستیی نیشتیمان زیاتر لە دڵتا قوڵ بکەیتەوە، چارت نیە، هەر بە دڵ تەنگی ڕایبکێشە و بزانە دەروویەکت لێ دەکرێتەوە یان نا، بەڵام ئەوە چاک بزانە کە «لە ناو دڵی تەنگا دەبێت خۆشەویستی گەورە بێت» پۆشکین ئاسا، بەڵام من بێ تاوانم، بۆ توشی ئەمە هاتم؟ نازانم، بۆ وای لێهات؟ نازانم، تازە توشم بووە بە توشی نادادپەوەریەوە، ئیتر جاری وا هەیە ژیان وایە، سەقەت دەڕوات وەکو ئەم جارە، دوای ئەوەندە ساڵ بە تەواوەتی قەناعەتم هێناوە کە ژیان بەڕاستی نادادپەروەرە. دوای ماوەیەک هەندێک لە بەرپرسە گەورەکانی ئەو سەردەمە، پشتی منیان دەگرت، بەڵام بە چی دەچێ؟ منێک کە ئارەزووەکانم لەو کاتەدا تێکشکێنران، هەزاران خەونم هەبوو، دەمویست تا بۆم بکرێت بەدییان بێنم، بەڵام وا ڕێم لێ گیراوە چی بکەم، منیش «خەونەکانم هەڵدەوەرێن، بەڵام ناچار بێدەنگ ئەبم»، کێ فریام دەکەوێت؟ وابزانم «کەسێ نیە گوێ لە ڕازی پڕ سوێم بگرێ»، باشە بۆ ژیان لەوێدا ناوەستێت و کۆتایی بە هەموو شتێک نایەت؟! بەردەوامی ژیان چ نرخێکی هەیە لە دوای ناوزڕان و ئابڕووچون؟ چ گرنگیەکی ماوە؟! «ئەی سەعاتی ڕۆژگاری ژین تێپەڕە من هەرگیز خەفەت بۆ تۆ ناخۆم»، من ئازار کوشتومی، تاقەتی ژیانم نەماوە، دەمەوێت هەموو شتێک ون بێت، «بڕۆ ون بە!»، من لە کوێ و ژیان لە کوێ؟! ژیان نەماوە، تازە ببێ یان نەبێت؛ هیچ، بۆچی؟ بۆ ئەوەی لە زینداندا کات بەسەربەریت؟ نەفرەت لەو جۆرە ژیانە، بۆ ئەوەی بەزەییان پێتا بێتەوەو ئازادت بکەن؟ نەفرەت لەو بوونە، ئەوەی دەمترسێنێ ئەوەیە دەمرم و ناتوانم بیسەلمێنم

---

* کارەساتی کارزان و هاوڕێکانی

« » تێکستی ناو کەوانەکان لە شیعرەکەوە وەرگیراون.

کێ هەڵەو کێ ڕاستبوو، ئاخر چۆن ئەوە بکەم؟ ئەمانە هەستی ئەو کاتانەمە و دەیاننووسمەوە... مێژوو ئەمە چۆن تۆمار دەکات؟ بێگومان هەروەک هەزار ناحەقی تر، ئەمەش هەروا دەڕوات، تۆ بڵێی بژیم تا بتوانم دژی ئەم ناحەقیە بوەستم؟ جا وا وەستایشم! چی دەگۆڕێ؟ پێم ناڵێی دەوری چیە؟ هەر بەڕاستیش نەمتوانی دژی بوەستم، بەڵام دڵی خۆم بەوە خۆشدەکرد دەموت، تەنیا ئاواتم ئەوەیەکە دەمەوێت «ئەو کاتە بمرم» کە هەموو ڕاستیەکان ئاشکرا دەبن، نەک پێش ئەوە، ئەمە خەون بوو، لێی گەڕێ.

بەڵێ دوای ئەو هەموو ئازار و ئیهانەکردن وشکاندن و تەریقبونەوەیە، لە ناخمدا بڕیارم دا ئەو ناوە بەجێ بێڵم و بەرەو تیپەکانی خوارەوە بەڕێ بکەوم، بەڵام لە بەختی من، ئێستا زۆربەیان لە دیوی ئێرانن و شان بە شانی پێشمەرگەکانی حیزبی دیموکراتی ئێران شەڕدەکەن، دەبێت بکەومە ڕێ بۆ ئەوێ، دوای گوێگرتنێکی زۆر، هەر ئەوەی خۆم ویستم هەڵمبژارد. خۆم لە هۆنراوەکەی پۆشکیندا دەبینیەوە، من هۆنراوەکەم لەبەربوو، لە ناخمدا بۆ خۆمم دەوت، بەڵام ئێستا لە ناخەوە دەیڵێمەوە، هەزاران جار دەڵێم ئەوە منم من، بۆ کەسێکی تر دانەنراوە من نەبێ.

کاک شوانی کەریم کابان چاوەڕێی دەکرد بزانێت چی دەگوزەرێت، کاتێک کە لە کۆبونەوەکە هاتمەدەرێ ئەو چاوەڕێم بوو، بەیەکەوە بەرەو بارەگای تیپ بەڕێ کەوتین، لە ئەنجامی پرسیارەکانی کاک شوان، بۆی ڕوون بوەوە کەمن بڕیاری چیم داوە، زۆری هەوڵدا و هەموو بۆچونەکانیشی تەواوبون، بەڵام من ڕق مێشکی داخستبوم، هیچم وەرنەدەگرت، کاک شوان وتی کاکە ئەگەر هەر سووری لەسەر ڕۆیشتن بۆ بەرەی جەنگ، باشتر وایە بە یەکێک لەو ژێ سێ (J3) کۆنانەی تیپ چەن تەقەیەک بکەیت، خۆت ڕابێنی تکایە... وتم کاک شوان گیتارەکەش بێنە با بڕۆینە لای جێگەی گەورەکەی کە لە هاوینانـدا لێی دادەنیشتین، ژێ سێ و گیتارمان هەڵگرت و چوینە ئەوێ، دەستم بە پەلەپیتکەدا ناو چەن فیشەکێکم بە ئاسماندا تەقان، دوایی گیتارەکەم گرت بەدەستەوە وکۆپلەیەکی مۆسیقام بەخەیاڵدا هاتبو بۆ هۆنراوەکەی پۆشکین، کۆپلەکەم لێدا و هەموو هۆنراوەکەیشم بە ئاوازەوە بۆ کاک شوان وت، دڵم پڕ بوو زۆر گریام، ناخم هەژا بوو، هیچ شتێک فریام نەدەکەوت، تا سەر ئێسقان ڕووخابووم، تەنیا یەک جار فریا کەوتم ئاوازەکە بۆ شوان بڵێم، گریان مەجالی نەدا، بۆ کلۆڵی خۆم دەگریام، وام دەزانی ئەمە ئاخری ژیانە و تەواو، بەڵام خۆ لەو حاڵەتانەدا گریان دادت نادات و بێسوودە، بەر بە گریانیش ناگیرێ، وەلحال توانای شوان بۆ لەبەرکردنی ئاواز لە ئاستێکی زۆر بەرزدا بوو، بەو تەنیا جارە هەموو گۆرانیەکەی بە پێشەکیەکەشیەوە لەبەر کردبوو، دوایی لەسەر ئەوەی کاک شوان لەبیریا مابو تۆمارکرا، چونکە ئەو کاتانە من لە تیپی 47 پێشمەرگەبووم، نەمدەتوانی بگەڕێمەوە تیپی مۆسیقا، بەڵام هەمیشە هەر بۆ خۆمم دەوتەوە و زۆر تەسکینیم پێ دەهات، چونکە خۆمم تیا دەبینیەوە.

دلێر ئیبراهیم

(46) دەمێکە خەم

هۆنراوە: شوان کەریم کابان – دلێر ئیبراهیم
وتن: شوان کەریم کابان
ئاواز: ئاراس ئیبراهیم - 1985
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

دەمێکە خەم
لێوی تەڕی
لەسەر لێوی وشکم ناوە
دەمێکە تەم
ڕۆژی ژینمی لێڵ کردووە
چاوی ڕۆشنی لێک ناوە
دەمێکە چاوی تینووی دڵ
سەرچاوەکانی وشک بوون
پاشماوەکانی لێڵاوە
بەڵام گیانە *
هەر ڕووناکیم لەبەرچاوە
ڕۆژێ دادێ
تۆی ئازیز و
منی دوور و
گشت هاوڕێیان
نەیهێڵین لێڵی سەرچاوە

تێبینی
* هۆنراوەی ئەم ئاوازە برای هونەرمەندم شوان کەریم کابان دایناوە، لەدەستپێکردنەوە تا پاشماوەکانی لێڵاوە، من پێم وابوو ئەگەر لەوێدا کۆتایی بێت باش نیەو گیانی تەسلیم بوون بڵاو دەکاتەوە، ئەی دەوری ئێمەی مرۆڤ چیە لەم حاڵەتانەدا؟ چۆن مرۆڤ دەتوانێ و بۆی دەکرێ بیگۆڕێ؟ ئەمانە لێدوانی لەسەر کرا، بەڵام شوان هەر سووربوو لەسەرکۆتایی هۆنراوەکە، دوای ماوەیەک پێشنیاری ئەو بەشەی ناو هۆنراوەکەم کرد کە دەڵێت بەڵام گیانە تا کۆتایی هۆنراوەکە نەیهێڵین لێڵی سەرچاوە، شوان بە نابەدڵی لەبەر من قبوڵی کرد، زۆر سوپاسی دەکەم، هەرچەندە منیش زۆر جار وا بیردەکەمەوە بە تایبەتی دوای نائومێدی لەو هەموو قوربانی و تێکۆشانەی دراوەو کراوە، ڕام دێتە سەر ئەوەی خۆزگە هەر لەوێدا کۆتایی بهاتایە کە شوان داینابوو، بەڵام ئیتر گوزەشت.

دلێر ئیبراهیم

♩ = 240
1.
2.
6
11
وی لێـ سەر لە ڕی تە وی لێـ خەم كە مێـ دە
16
ژینـ ژی ڕۆ تەم كە مێـ دە وە نا كم وشـ
21
وە نا لێك نی شـ ڕۆ وی چا وە دو كر لێڵ می
26
ك وشـ نی كا وە چا سەر دڵ نووی تی وی چا كە مێـ دە

2
وه لا لێ نی کا وه ما پاشـ بوون
tr
چا بەر له کیم نا ڕوو هەر
به لام گی نه
نه
وه چا هەر چاوه بەر له کیم نا ڕوو هەر وه
زی ئا تۆی دێ دا ژێ ڕۆ ڕێم وه چا هەر ڕێم
لێن هێـ نەیـ یان ڕێـ هاو گشت رو دوو نی مـ زو
rit.
وه چا سەر لێ لێـ لێن هێـ نەیـ وه چا سەر لێ لێـ
وه چا سەر لێ لێـ لێن هێـ نەیـ

(47) جەژنە جەژنی کوردستانە

ئاواز و هۆنراوە: ع.ع. شەونم
وتن: ئیبراهیم خەیات
تیپی مۆسیقای سلێمانی

جەژنە جەژنی کوردستانە جەژنی نەورۆزە
بە تیشکی ئاگر ئەنووسم جەژنە پیرۆزە
چاوگی ئاگر هێزو گیانمە باوەڕی بەرزی کوردستانمە
سەیری کەن! سەیری کەن! سەیری کەن!
شاخ و دەشت و شارو گوندم تاوی سەندووە
گۆڕی مەرگی دوژمنانم لێ هە ڵکەندووە
پڕ بەدەنگ بانگ ئەکەم سەربەستیم ئەوێ
کوردستانم جێی شێرانە ئەبێ سە رکەوێ
مایەی شانازیمە بسووتێم و نەمێنم
بە ڕووناکی لەشم پەردەی شەو ئەدڕێنم
ڕۆژی ئازادییە نەک زەبوونییە
ئەی منیش وەک گەلان مافم بۆ نییە
بۆچی تاوانە گەر دیلی کەس نەبم
یا پلیشاوەی ژێر هەرەس نەبم
شەرتە ئەگەر وایە بسووتێم و نەمێنم
تاکو بەخوێن مافی کوردستانم ئەسێنم
جە رگ ئەسووتێ و بۆکڕووزی گەییە ئاسمان
تا لە ئێوە ئاشکرابێ ئەی هەموو جیهان
مێژوومان چەن زوحاک و ماری خستە چاڵ
چەن کەسی کرد بە گوڵ بۆ بەهاری ساڵ
کۆرپەکان دایکەکان بێدەرەتانان
مۆمی هەڵگیرساون بۆ ئازادی کوردستان

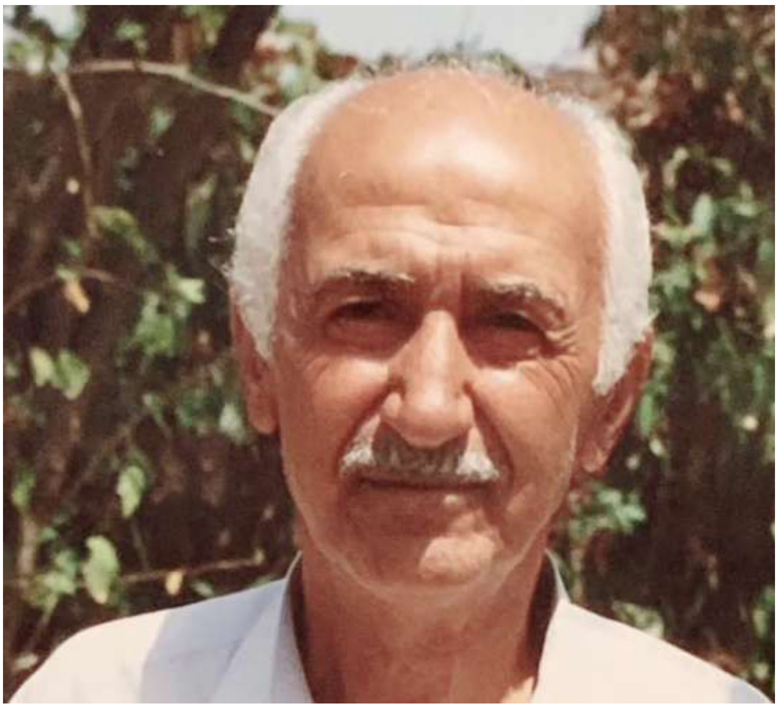

ئیبراهیم خەیات

(48) من پێشمەرگەی کوردستانم

هۆنراوە: ئیبراهیم ئەحمەد
ئاواز: هۆمەر دزەیی
وتن: ناسری ڕەزازی

من پێشمەرگەی کوردستانم
ئامادەی جەرگەی مەیدانم
بەسەر و ماڵ و ژیانم
ئەیپارێزم نیشتیمانم

دەست لە چەکم هەڵناگرم
یان سەر ئەکەوم یان ئەمرم

بەم کوردستانە ڕەنگینە
کە بەهەشتی سەرزەمینە
بەم کوردەی بەشی لەم ژینە
دیل و کوشتن و بڕینە

نامەوێ ژینی ژێر دەستی
پڕە لە شوورەیی و پەستی
تا خاک و گەل ڕزگار ئەکەم
سەرئەدەم نرخی سەربەستی

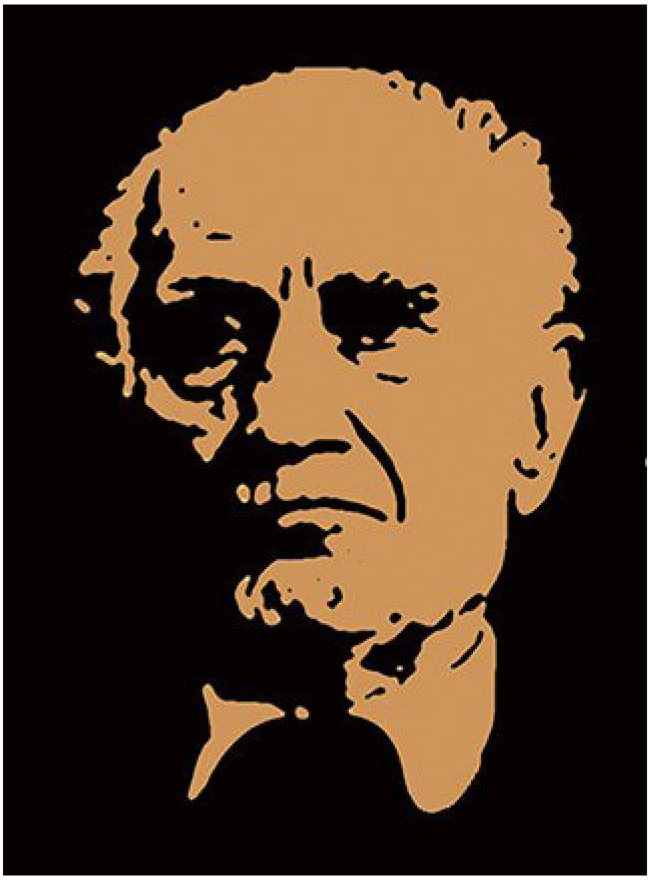
ئیبراهیم ئەحمەد

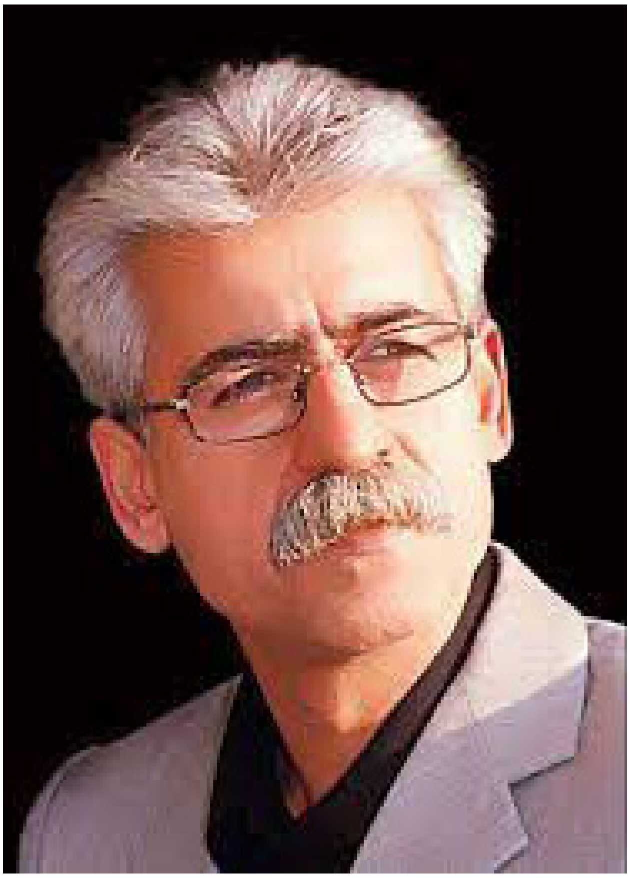
ناسری ڕەزازی

ئەی شەهیدان (49)

ئاواز و هۆنراوە: محەمەد تۆفیق وردی
وتن: ناسری ڕەزازی

ئەی شەهیدان ئەی شەهیدان
نامرێ ناو و نیشانتان
ئێوە بوونە ڕەهبەرێ (ڕێبەری) مە
بوونە پشت و سەنگەرێ مە
تاجی بەرزیتان لەسەرنا
دوژمنی گەلتان وەدەر نا
تا شەهید خوێنی نەڕێژێ
تاکو گەل تاڵی نەچێژێ
داری ئازادی شین نابێ
باخی ژینمان ڕەنگین نابێ

(50) ئۆپەرێتی ئاهەنگی شوان

وتەیەکی پێشەکی بۆ ئۆپەرێتی ئاهەنگی شوان :

نەوەی نوستوو
لە کاروانی ژین دواکەوتوو
خەریکی کات بەسەربردنن
مەشغوڵی یاریکردنن
لە قەراخ دێ
لەسەرە ڕێ
دوورن لە باسی ئازادی
بێبەشن لە خۆشی و شادی
ڕۆڵەی وەتەن، خاوەنی بیری پێشکەوتوو
ئەیەوێ بخرۆشێ ناو دێی خەولێکەوتوو
شوانەی لەزەت لە ئازادی و سەربەستی دیو
ئەکات بە نموونەی پیاوی سەربەست
تا هیچ نەبێ بە بیری ئازادی بن مەست
شوانەش نموونەی سەرکردەی لێها تووە
پێویستی نەوەش هەر تەنیا
دەستەیەکی پێشکەوتووە
تا بیان بات
بەرەو ئاوات
نەوەش ئامادەی ڕێی خەبات
هەزاران قوربانی ئەدات
بەمەرجێ وەرگرێ خەڵات
(سەربەستی بۆ گەل و وڵات)

دلێر ئیبراهیم / 1975

ئۆپەرێتی ئاهەنگی شوان

نووسینی : دلێر ئیبراهیم بە کەڵک وەرگرتن لە هۆنراوەیەکی فایەق بێکەس بەداخەوە کە گۆرانییەکانی ئەم ئۆپەرێتە تۆمار نەکراون

لەسەر شانۆ: کۆمەڵێک مێر منداڵ خەریکی یاریکردنن و کات بەسەربردنن لە بن چنارێکا، لاوێکی خوێن گەرم، لە دووردێ، دەیەوێت بیانبات بەرەوکاروانی خەبات و تێکۆشان، لەبەر خۆیەوە دەڵێت:

لاو: (نازانم بگریم بۆ ئەم منداڵە ساویلکانەی کە ترسی ڕۆژگار سستی کردوون یان پێبکەنم پێیان، بەڵام نەء... چونکە ئەگەر بگریم ئەبێت بۆ خۆم بگریم وە پێشبکەنم ئەبێت بە خۆم پێبکەنم، چونکە منیش پارچەیەکم لەوان وتەواوکەری کۆڕەکەیانم، وا دیارە نوستوون با خەبەریان بکەمەوە)

لاو :

منداڵەکان....منداڵەکان.... ئەمڕۆیە ڕۆژی تێکۆشان

کچ :

بۆچی؟ لەڕێی چی؟ تێکۆشان؟

کوڕ :

بۆ نیشتیمان، بۆ کوردستان، خۆشترین جێی سەرزەمینە

بۆ سەربەستی

بۆ ئازادی

بۆ ژیانی کامەرانی

ژین بێ ئازادی کەی ژینە؟!

کۆرس بە گۆرانی :

ئازادینە ئازادینە

ژیانتان نموونەی ژینە

هیوای ئێمەش ڕاپەڕینە

هیوای ئێمەش ڕاپەڕینە

کوڕ:

بەڵێ وایە ڕاپەڕینە

دەست بەینە دەست

پشت با بەخۆمان ببەستین

هەوڵبدەین

لەمە زیاتر ڕانەوەستین

هەوڵبدەین

بۆ ژیانی پڕ سەربەستی

دوور بێ لە ئازارو پەستی

کچ :

ئازادبین وەک شوانی بەرغەل   بفڕین بجریوێنین وەک مەل

کوڕ:

شوان !! جا شوان کەی ئازادە لە ژین؟!؟!

(شوان بە گۆرانی وتنەوە دێتە ژوورەوە):

من ئازادم من ئازادم   من سەربەستم دەروون شادم

بەیانیان زوو لەگەڵ ڕانا   دەچمە ئەو دەشت و کێوانە

کوێ خۆشە تیا دەمێنمەوە   تا وەکو دەحەسێمەوە

کوێ لەوەڕی خۆشی تیایە   مەڕەکانم لەوێدایە

مەڕەکانم نەبوون برسی   پارێزراون لە مەترسی

بۆیە دەڵێم من ئازادم   من سەربەستم دەروون شادم

کوڕ :

ئێمە شێتی شمشاڵی تۆین   کوژراوی وەزع و حاڵی تۆین
پێمان خۆشە بمرین هەموو   تا ئەوانەی لە دوامان دێن
بژین ژیانێکی تەواو   دوور بن لە شەڕ و مەرگ و خوێن

بەستەی ژیان

کوڕان : هەموو تینوی سەربەستین
کچان : بەو نایە ئێمەش مەستین
هەموو :

هۆ هۆ کاکەی شوان   شمشاڵ لێ نادەی بۆمان
بێ تا بیکەین بە شایی   بە خۆشی خزم و دۆستان

کچان :

هۆ هۆ کاکەی شوان   دەی شمشاڵت دەربێنە
لە ڕێی ئازادی ژینا   یەک یەک گیانمان لێسێنە

کوڕان : ولاتتان ئازادینە
کچان : بەهەشتی سەر زەمینە
کوڕان :

هۆ هۆ کاکەی شوان   لە پێناوی خاکمانا
ڕازین سەریش بەختکەین   لە ڕێگەی نیشتیمانا (کوردستانا)

کچان : ولاتتان ئازادینە
کوڕان : بەهەشتی سەرزەمینە
کچ : هۆ هۆ کاکەی شوان   تۆش دەست بدەرە دەستمان
کوڕان:

هەموو بەیەک دەنگ بڵێین   بژی گەل و نیشتیمان
هەموو بەیەک دەنگ بڵێین   بژی کورد و کوردستان

شوان: ئەم گڵە زۆر پیرۆزە   وەک دایکێکی دڵسۆزە
کچان: فیدای ئەوین هەموومان   فیدای ئەوین هەموومان
شوان: ئەم خاکی نیشتیمانە لانەی لاوەکانمانە
ئەم گولاڵە سوورانەش خوێنی ڕۆڵەکانمانە
کوڕان: هەموو پشتی یەک بگرین ئازادیمان وەردەگرین
کچ : هۆ کاکەی شوان هۆ کاکەی شوان کوانێ ئاهەنگەکەی جاران؟
شوان: ڕۆڵەکانم کۆرپەکانم   بێ تامن ئاهەنگەکانم

من لە تاوی نیشتیمانم ئاگر بەربووە لە گیانم

کچ : هۆ کاکەی شوان سا بەقوربان بۆمان نەڵێی ئاهەنگی شوان

هەموو : ئەڕەنجێیین لێت

کوڕ :

هۆ کاکەی شوان بۆمان بڵێ ئاهەنگی شوان

هەموو : با چاوکەین لێت

شوان :

باشە بڕۆنە بن چنار چەپڵەم لەگەڵ لێدەن جار جار

منیش بانگی ڕانم دەکەم ئاهەنگی شوانی ساز دەکەم

ئەم بەشەی خوارەوە، هۆنراوەی فایەق بێکەسە:

شوان :

مەڕەکانم چەندە جوانن چەند بە کەڵک و بەستەزمانن

بڕۆن بڕۆن بۆ ئەو لایە زۆر لەوەڕی خۆشی تیایە

مەڕەکان:

لوورەی گورگێ دێتە گوێمان   نزیک کەوتۆتەوە لێمان
ئەگەر تۆ زوو نەگەی پێمان   ئەو بەدخووە دێتە ڕێمان

شوان :

لە لوورەی ئەو قەت مەترسن   ئەگەر لەو گورگە ئەپرسن
وا ڕای کرد و ملی شکان   بازەی دی ڕۆیی تێیتەقان

مەڕەکان:

بەهارمان هەر بۆ بمێنێ   یەزدان تۆمان لێ نەسێنێ
لە چاکەت قەت دەرناچین   هەتا ماوین گەردن کەچین

شەهید فەرهاد قادر لە ئۆپەرێتی ئاهەنگی شواندا

دەقی ئۆپەرێتی ئاهەنگی شوان لە ئەرشیفی ئاری قادر برسیەوە وەرگیراوە و ئەم بەڵگەنامەش لە ئاشتی دانش و کاروان عەبدوڵا (خەبات عەبدوڵا)وە

مديرية تربية محافظة السـليمانية

تقـــدم

فرقة الأطفال الموسيقية

التابعة لمركز النشاط المدرسي

باشراف المدربين

عثمان محمد أمين

دلير ابراهيم

تتكون الفرقة من تلامذة المدارس

الابتدائية التاليـة

شيخ محمود للبنين	نوروز للبنين
بيكه س للبنين	مولوى للبنين
ملكندى للبنين	بيخود للبنين
پيره ميرد للبنين	لاله زار للبنات

كلمة المخرج

الطفل هو المحور الاساسي للعملية التربوية . انطلاقا من هذا ، وبناء على الطريقة الاستنتاجية تقدم مديتنا المتواضعة هذه الى اطفالنا الاعزاء في عام ١٩٧٧ عام الطفولة . وهي هدية استوحيناها من عالمهم بكل ما يحويه من خيال وبساطة . محاولين ان تكون هديتنا قريبة من فهمهم وميولهم ، مستفيدين في ذلك من التراث والموسيقى والالوان ، موضحين لهم سلبيات وايجابيات كل نموذج مما يعرض امامهم ، تاركين لهم في النهاية كامل الحرية ليختاروا بانفسهم وعلى هواهم . اى السبل هي الافضل ؟ واى النماذج اقرب الى نفس المشاهد الصغير ؟ شجرة التوت ؟ أم ريزان الصغيرة ؟

وجدان التجربة كبير وصغير في آن واحد . إنه أشبه بالدوائر التي تحصل عقب القاء حصوة في ساحة مائية ، اذ ان سعة وضيق هذه الدوائر تتوقف على الساحة المائية نفسها ...

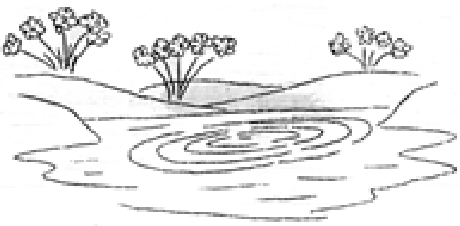

١

نبذة عن المسرحية

نحاول في هذه المسرحية استلهام الاجواء التراثية والاسطورية الكردية من خلال بعث شخصية الراوية (به يت بيَژ) التراثية الذى كان فيما مضى يروى حكاياته نثرا ولحنا ، ولتقديم مسرحية للاطفال بواسطة الاطفال ايضا . تتحدث المسرحية وبايجاز شديد عن الصغيرة (ريزان) التي هامت بكنز سليمان ظنا منها ان الكنز سيهبها سعادة العالم . وتلتقي بالصقر الذى يطلب منها السمو والتحليق عاليا كي تحصل على الكنز فلا تفلح ، اما الليث فانه يطالبها بالشجاعة ومواجهة المخاطر بجرأة سبيلا وحيدا لامتلاك الكنز ولكنها تفتقد هذه الصفات في نفسها ، اما شجرة التوت البهية فانها تفهمها بان الفرد لن يفلح في امتلاك الكنز وانما الحل الوحيد ان يكون الجميع في نضال للحصول عليه ، لان السعادة يجب ان تكون لكل الناس الطيبين وليس لافراد معدودين فقط ، الا ان انانية ريزان تجعلها تعزف عن القبول بهذا السبيل . واخيرا تلتقي بالقط والغراب اللذان يغريانها بمواجهة (الخان) الكبير واستجداء الكنز منه ، فتفعل ، وبالفعل يهديها الخان الكنز ، ولكن ريزان تكتشف بعد فوات الاوان ان ثمن ذلك كان السجن في قبو قصر الخان الى الابد .

٢

الممثلون

الغني عازف الطنبور	يادگار فؤاد
الغني عازف الكمان	كاروان عمر
مرافق الغني على الطبل	بختيار ابراهيم
مرافق الغني على الدف	صباح قادر
ريزان	روخوش عزت
الأم	روناك محمد
الصقر	شهرزاد احمد / سيروان صابر
الاسد	حسن علي
شجرة التوت البهية	سيروه مصطفى
الغراب	محمد احمد
القط	دياري فؤاد
الصوت	آشتي عثمان

الناي

آوێستا احمد	كوردستان جلال
شاكرية كريم	به فرة مصطفى
نيان لطيف	گولبهار نجم الدين

الحراس

فرهاد قادر	كريم ابراهيم

٣

افــراد الجوقـــة

بهاءالدين عثمان	فرمان عمــر
حسن سـعيد	سيروان طـه
بختيار عمر	آسۆ عمـر
كامران عبداللـه	اسماعيل ابراهيم
محمد علي سليم	جوهر خطـاب
تۆله احمد	آڤان كمـال
بەيار هادى	چۆپي عمـر
رێك پۆش هۆگر	چۆپي رضـا
نيـان عثمان	بهار رشـيد
نخشين صلاح	پەرى صابـر

تنفيذ الازياء الآنسة وردة شمدون

مساعد مدير المسرح

ماشم عثمان آزاد قـادر

مساعد المخرج

ئاشتى شوان

أفراد المجموعة

حسن سعيد	آڤان كمال
محمد احمد	نخشين صلاح
دياري فؤاد	بهار هادى
بهاء الدين عثمان	چۆپى رضا
سيروان طه	رێك پۆش هۆگر
بختيار عمر	چۆپى عمر
آسۆ عمر	بهار رشيد
كامران عبدالله	زانا عمر
اسماعيل ابراهيم	نيان عثمان
صباح قادر	پەرى صابر
تۆله احمد	گۆڵاڵ فريدون

الموسيقيّون

كاروان عمر	كمان
زانا محمد	كمان
آرى قـادر	كمان
آكۆ عمر	كمان
آكۆ امين	كمان
دلشاد طه	كمان
دلێر عبدالله	كمان
بختيار محمد	اكورد يون
قربان عمر	اكورد يون
سۆزان جلال	اكورد يون
آراس فريدون	ارغن
جزا عبدالكريم	نـاى
يادگار نۆاد	سنطور
صباح عبدالكريم	سنطور
كاروان عمر	گيتار
بختيار ابراهيم	طبل
آزاد نوري	بانگوز
سيوان عثمان	دف

تقدم الفرقة النتاجات التاليــة

معزوفــة

ژوان

من الالحان الفولكلورية اعداد و توزيع خالد احمد

أنشــودة

چەند شيرينە لاوم

شعر زيـوەر من الالحان القديمة

اعداد و توزيع دلير ابراهيم اداء المجموعة

أغنيــة

لەيلى

من الكلمات و الالحان الفلكلورية اعداد و توزيـع عثمان محمد أمين

غناء حسن سعيد و محمد احمد

بمصاحبة المجموعــة

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

کاتێک ئاراس ئەم کتێبە پیشانی ئاکۆ غەریب ئەدات تا هەوڵبدات هاوکاری چاپکردنی بۆ بدۆزێتەوە، ئاکۆ وای بە باش دەزانێت، کە باشترە هەوڵبدرێت ئەم کتێبە پوختەیەک دەربارەی ئەو تیپ و بەرهەمانەی کە ناویان هاتوە بگرێتە خۆی، بۆیە من بە بەشێک لەم کارەم گرتەئەستۆ.

دوای ئەوەی ئێمە بارەگاکەی تیپی مۆسیقای شەهید کارزانمان چۆڵکرد (کۆتایی 1982)، هەریەکەو لەو دەزگایەی خۆی پێی خۆشبوو دەست بەکاربوو، دووربوین لەیەکتر، ئەوەش ماوەیەکی باشی خایاند تا بارەگاکانی سەرکردایەتی هاتنە سنوری مەڵبەندی دوو، هەندێک بارەگا لە سەرگەڵو جێگیربوون و هەندیکیش لە بەرگەڵو و یاخسەمەر، جارێکی تر هەموومان یەکمانگرتەوە و جەبار فەرمان کە بەرپرسی رێکخراوی دووی کۆمەڵە بوو لە هەڵەدن، بانگی کردین و هەوڵی زۆریدا ڕازیمان بکات کاربکەین، ئێمەش سووربوین لەسەر ئەوەی بڕیارمان لێ دابوو، پێمان وت بەهیچ شێوەیەک بەو شێوەیەی کۆن کارناکەین، لە ڕاستیشدا ئێمە هەر چاوەڕێی ئەوە بووین یەکێتی هونەرمەندان دروست بێت و ئێمەش خۆمان یەکلا بکەینەوە و سەر بەوان ئیش بکەین، بەڵام کاک جەبار پێشنیارێکی سەیری بۆ کردین، پێی وتین کە ئەو دەتوانێت کەپرێکمان بۆ دروست بکات و زۆربەی پێداویستی بارەگامان بۆ دابین دەکات، هیچ کەسێکیش بۆی نەبێ هەقی بەسەرمانەوە هەبێت، دەتوانین بە تەنیا بۆ خۆمان لەو شوێنەدا بین تا هەر بڕیارێک خۆمان بە دڵمانە دەیدەین. نەمانتوانی دژی ئەو پێشنیارە بوەستینەوە، بە سوپاسێکی زۆرەوە قبوڵمان کرد، هەرچاوەڕێ بوین تا یەکێتیی هونەرمەندانی کوردستان دادەمەزرێت، هەرچۆنێک بوو برادەران بە پەلە یەکێتی هونەرمەندانی کوردستانیان دامەزراند و هەواڵ و بەیاننامەی دامەزراندنەکەیان بە زووترین کات گەیاندە دەستمان، ئێمەش دوای خوێندنەوەی بەیاننامەکە و پەیڕەوی ناوخۆی ڕێکخراوەکە هەڵبژاردنێکمان کرد و کۆمیتەی شاخمان دامەزراند، وەک ئەوەی لە نامەکەی سەرکردایەتی یەکێتی هونەرمەندان بۆمان پێشنیار کرابوو، تیپی مۆسیقای شەهید کارزانیشمان بە بڕیارێک زیندووکردەوە و بڕیارماندا کاربکەین، دوایی لە بەرگەڵو بارەگایەکمان دروست کرد، دیارە بە هاوکاری یەکێتیی نیشتیمانیی کوردستان، بارەگاکەمان دوو ژووری لەسەریەک و سەکۆیەکی بچووکی تیا بوو وەکو مەتبەخ بەکارمان دەهێنا و لە خوار ئەو بەشەش، بە دانانی نەخشەیەکی تایبەت لە لایەن ئاراس و چەن هاوڕێیەک ستۆدیۆیەکی تیا دروستکرا، ستۆدیۆکە بریتی بوو لە ژوورێکی درێژ، لە کاتی هەڵکەندنی بناغەکەدا بەردێکی گەورە هاتە ڕێمان، هەرچیمان کرد دەرنەهات، بۆیە ژوورەکە لە نیوەی بەولاوە بستێک بەرزتر بوو، هەموو دیوارەکانمان بە گوێنی داپۆشی بوو، ژورێکی بچوکیش یان بڵێین بەشێکی بچوکیش جیا کرابوەوە بۆ تەسجیلێکی (بەکرە)

گرۆندیک و جیهازێکی ئیکۆ و میکسەرێک و بابەتی پێویستی بەرهەم تۆمارکردن، پەنجەرەیەکی شووشە لەبەینی ئەم ژووره بچوکە و هۆڵە گەورەکەدا هەبوو،هەموو جارێک ئاراس لە پێش پرۆڤە دەستپێکردندا، هەموو شتێکی دادەمەزران بۆ ئامادەبوون بۆ تۆمارکردن و ئینجا دەهاتە ژووری ستۆدیۆکە بۆ ژەنینی ئامێرەکەی، لەبەر کەمی ژەنیار لەیەکێک لەبەرهەمەکاندا ئاراس دوو ئامێری مۆسیقای لێئەدا، کەمان و گیتار، شوان و حاجی (کاروان ئەحمەد قادر) لە ژێر مایکرۆفۆنەکە بە هێمنی دانیشبوون و زۆر بە بێدەنگی ئامێرەکانیان ئاڵوگۆڕ پێ دەکرد و یەکێکیان ئەدایەو یەکێکیان لێ وەردەگرت تا هەموو بەرهەمەکە تۆمارکرا، هەموو کارکردنی تۆمار کردنەکەیشمان پشتی بە کارەبا دەبەست، کارەباش تەنیا لە رێی مەولیدەوە بوو، ئێمە مەولیدەیەکمان کڕی بوو، مەولیدەش بەنزینی دەویست، ئەوەش تەگبیرکرا، ئێمەش دەست بەکاربووین، بەڵام مەولیدە لە کاتی ئیشکردندا زەبزەبەکانی هەمیشە جێگیر نەبوون، دەمێ بەرز بوو، دەمێ نزم بوو، زۆر جار بەرهەمێکمان تۆمار دەکرد، هەموو شتێک بە باشی دەڕۆیشت، کاتێ لێمان دەدایەوە، زۆر خێراتر تۆمار کرابوو لەوەی لێمان دابوو، بۆیە دەبوایە سەرلەنوێ دووبارەی بکەینەوە، ناچار بووین جیهازێکی (هێرتز) مان کڕی کە زەبزەبەی پیشان ئەدا، لە ماتۆڕەکەمان بەست و هێنامانە ژووری ستۆدیۆکە، بۆ ئەوەی لە کاتی تۆمارکردندا چاوێکمان لەسەر ئەو جیهازە بێت بزانین زەبزەبەکە تەواوە و بەردەوام بین یان وازبێنین و دووبارەی بکەینەوە.

گرفت و کێشە

دروستبوون و کارکردنی تیپی مۆسیقای شەهید کارزان لەبارێکی زۆر سەخت و گراندا بووە، جگە لە بوونی لەناو مەیدانی شۆڕشدا، کە ئەوە بۆخۆی زەحمەتترین ئەرکی دەخستە رێی ئەو تیپە، تیپەکە سەر بە ڕاگەیاندنی یەکێتی بوو، بۆیە کوت ومت وەک کەرتێکی پێشمەرگە هەڵسوکەتی بەرامبەر دەکرا، هەرچیمان کرد نەمانتوانی ئەو خوارییە ڕاست بکەینەوە، چونکە ئەوەی دەمان وت، بیسەری نەبوو، جگە لەمەش کۆمەڵێک کێشەی قورسی تر ڕووی تێکردبوو لێرەدا دەمەوێت باسی هەندێک لەو کێشانە بکەم:

یەکەم:

زۆربەی برادەرانمان لە دامودەزگاکانی تردا پێشمەرگەبوون و تەنیا لەکاتی تۆمارکردندا دەمانتوانی هەموومان کۆببینەوە و کاربکەین، بۆ نموونە ئاراس ماوەیەک لەسەر بێسیم بوو، ماوەیەک پێشمەرگەبوو لە تیپی 47ی پیرەمەگرون و لە ڕاستیدا وەکو ئامر مەفرەزەیەک کاری دەکرد، شوان هەر لەسەرەتاوە وەکو بێژەرو نووسەری زمانی عەرەبی لە ئیزگە بوو، ڕزگاریش دیسان وەکو شوان هەر لەسەرەتاوە لە ڕاگەیاندن کاری دەکرد، منیش ئەندام کەرتی کەرتی ڕێکخستنی دوکان بووم و ئەندام کەرتی پۆلی پێشمەرگە بووم لە تیپی 47ی پیرەمەگروون، خوالێخۆشبوو حەمە جەزاش لەبەری شارباژێڕ و عەبدولقادر حەسەن و سەلام ئەحمەد فارسیش

لە مەکتەبی عەسکەری بوون و ڕەنگە شوێنی کارکردنی هەر هەمویانم لەیاد نەبێت بۆیە تەنیا ئەوانەم باسکرد کە دڵنیام لێیان، ئەمەش ئەرکی کۆکردنەوەی هەمووومانی گرانتر دەکرد، هەرچەندە هەمـوودەزگاکان لـە کاتی پێویستیدا بەتەواوی هاوکارییان دەکردین.

دووەم:

کەمی هونەرمەندان لەڕیزەکانی شۆڕشدا و ئەوانەی کە توانای هونەریان هەبووە ئەزموونێکی کەمیان بە دواوە بووە، ئەوەش لەئەنجامدا وای کردووە هەم ژمارەیان کەم بێت، هەم بێ ئەزموونییش ئەرکی سەرشانی قورستر کردوون، جگە لەوەی هونەرمەندان لە شار هەموو ڕۆژێک یەکتر دەبینن و ئەگەر مەسەلەیەک بەرۆکیان بگرێ، بەئاسانی دەتوانن لەرێگای وتووێژەوە باشتر لێی تێ بگەن، تەواوکەری یەکتر بن، ئەم حاڵەتە لە شاخ بەو فراوانیە نەدەلوا و مومکین نەبوو، ئەوەی شایانی باسە لە هەموو برادەران بە ئەزمونتر تەنیا ئاراس بووە وەکو ژەنیارێکی بەتوانا بەشداری کردووە لە تیپی مۆسیقای سلێمانی و تیپی زانکۆ و تیپی چالاکی قوتابخانەکاندا، دوای ئەویش هوشیار لەزۆربەی ئەو تیپانەدا بەشدار بووە و ئەزموونێکی درێژی کۆکردبوەوە، باقی هونەرمەندانی ژەنیار و گۆرانیبێژ جگە لە حەمەجەزا و عەبدولقادرحەسەن وسەلام ئەحمەد فارس یا وەکو بەشدار یا وەکو هەواداری هونەر، ئەزمونێکی کەمتریان هەبووە.

سێیەم:

بوونی ئامێری مۆسیقای پێویست و بارەگا و ستۆدیۆی ئیشکردن، ئەمەش پێویستی بەوە نیە باسی بکەم چونکە هەموو کەسێک دەزانێت کە ئامێرت نەبوو، ستۆدیۆت نەبوو واتە تیپ بێ بەرهەمە، بۆ ئەم مەبەستە دووجار ناچاربووین بە هاوکاری یەکێتیی نیشتمانیی کوردستان بڕۆین ئامێر بکڕین، جاری یەکەم ئاراس چووە لە تاران وەجبەیەکی کڕیوە، جاری دووەمیش من بە قاچاخ هاتومەتەوە ناو شاری سلێمانی لەگەڵ فەرەیدوون دارتاش بەرەو بەغداد بەڕێکەوتوین و لە [سوق الثلاثاء] ترامپێت و بێزگیتار و موەلیدەیەک و هەندێ ئامێری ترمان کڕیوە، من ئەرکی نەقڵکردنەکەم لەسەر شان گرتووە و بەجێب گەیاندومەتە قزلەر و لەوێوە بە وڵاخ لەگەڵ قاچاخچیدا گەیاندومەتەوە زەڵێ، بە داخەوە لە ڕێگا دەسکی بێزگیتارەکەمان شکا لەو شوێنەی ژێکانی لێ دەبەسترێت، هوشیار و سالار و شوان و ئاراس، بە وردی، توانیان بەهەر شێوەیەک بێت چاکی بکەنەوە و بتوانین بەکاری بێنین، بەڵام هەمیشە دەبوایە زوو زوو کۆکی بکەینەوە بۆ ئەوەی ئامادەبێت بۆ ژەنین، چونکە کۆکەکەی دوای ماوەیەک دادەبەزی.

چوارەم:

نەبوونی کارەبا کێشەیەکی زۆر گەورەبوو، بۆیە پشتمان بە موەلیدە دەبەست موەلیدەش بەنزینی دەویست دەبوایە پەیدا بکرایە، زۆرجار لەبەر نەبوونی بەنزین چەندین مانگ کارەکانمان

دەوەستا، لەو کاتەی کە ئێمە تیپەکەمان کرد بە بەشێک لە کۆمیتەی شاخی سەر بە یەکێتی هونەرمەندانی کوردستان، بەم هۆیەوە دەبوایە خۆمان بەنزین پەیدا بکەین ئەوەش کارێکی ئاسان نەبوو چونکە هیچ بڕە پارەیەکمان بەدەستەوە نەبوو، بیرم دێت جارێکیان بەرزانی قالەی خەڵوز بڕێکی باش بەنزینی بۆ ڕەوانە کردین، بەوەی لەهەر ئۆتۆمبیلێک کەمێک بەنزینی داوالێکردبوون وەکو هاوکاری، هەرچەندە ئەوەش زۆر لەسەری کەوتبوو، توانیمان کۆمەڵێ بەرهەمی پێ تۆمار بکەین، بۆیە من خۆم بەقەرزاری ئەو پێشمەرگەیە دەزانم و لەڕاستیشدا زۆربەی زۆری پێشمەرگە و کادیران زۆر هاوکاریان دەکردین و دەیانویست بەردەوامبین، ئەمەش خۆی بۆ خۆی پشتگیریەک و هاندەرێکی باش بوو بۆ ئێمە.

پێنجەم:

بەهۆی تۆپباران و قەسفەوە، چەندین جار ناچار بووین تۆمارکردنی هەندێ لەبەرهەمەکانمان دووبارە بکەینەوە، کە دەبووە مایەی هیلاکیەکی زۆر.

شەشەم:

تیپ بە هیچ شێوەیەک دەنگی گری تیا نەبوو بۆیە بۆ چارەسەرکردنی ئەم کێشەیە، برادەران منیان ناچارکرد بێز گیتار بژەنم لەکاتێکدا من جگە لە ئامێری کەمان و ڤیۆلا شارەزاییم لە ژەنینی هیچ ئامێرێکی تردا نەبوو، بۆمن زۆر گران بوو، تواناو ئاراس هەندێک لەگەڵم خەریک بوون و ئامادەیان کردم و منیش بڕیارم دا بە جدی کاربکەم و بەردەوام بم، بەڵام لەبەرئەوەی پێداویستیەکانمان نوقسان بوون، بۆیە کاتێک کە گیتارەکەم دەژەنی من گوێم لە هیچ نەدەبوو، چونکە بە وایەرێک بەسترابۆوە بە میکسەرەکەوە، ئەمپلیفایەرمان نەبوو تا بتوانم گوێم لە ژەنینەکەی خۆم بێت، ڕۆژێک گۆرانیەکمان تەواو تۆمارکرد و کاتێ گوێمان لێگرتەوە ئاراس وتی دەنگی بێزگیتارەکەی تیا نیە، برادەران شتێک توڕەبوون و وتیان بۆ نەتژەندووە؟! منیش هەرچەن وتم وەک ئەوەی نوسیمەتەوە وا ژەنیومە هیچ کەڵکی نەبوو، لەپڕ ڕزگار ڤیژانی بەسەرما وتی: ماڵ خراپ ئەتو چ دکەی؟ وتم رزگارگیان چیم کردووە؟ وتی فیشەکە لەسەرعەرزەکە کەوتووە، ئەو فیشەیە دوو سەرە بوو، دەبوایە سەرێکی ببەسترایە لە میکسەرەکە و سەرەکەی تری دەکرایە جێی فیشەی گیتارەکە، من دوای ئەوەی لێمکردبۆوە تا گوێبگرم لە پرۆڤەکەدا بزانم ڕاست دەیژەنم یان نا، لە بیرم چووبوو فیشەکە بخەمەوە جێی خۆی، بەوشێوەیە ناچاربووین تۆماری بکەینەوە.

ئاسودەبن و ئەرکی سەرشانی ڕۆشنبیر

ڕۆشنبیر دوو ڕێگەی سەرەکی هەیە بیگرێتە بەر بۆ هەڵوێست وەرگرتن بەرامبەر ڕووداوەکان؛ یا تەمجیدی میللەت دەکات یان سەرکردە و حیزب، هەندێ جاریش وەکو دەبینین و دەخوێنینەوە هەر ئەو ڕۆشنبیرە لە دوا ڕۆژەکانی ژیانیدا جۆرێک لە پۆزش یان تەبریر یان پەشیمانی

دەنووسیێتەوە لەسەر ئەو کارانە، بە تایبەتی ئەگەر بەسەر حیزبدا هەڵی دابێ، بەڵام لەحاڵەتی یەکەمدا کە تەمجیدی میللەت دەکات، پەنا دەباتە بەر هەندێک ڕاستی نەگۆڕ لە مێژووی تاوانلێکراو و زەقی دەکاتەوە و پێ دادەگرێ لەسەریان و هیوایەک دەخاتە دڵی هەمووکەس و ئاوێک دەکات بە ناخی گڕگرتویاندا و پێی وایە میللەت پاڵەوانی یەکەم و ئەخیرە و دووپاتی دەکاتەوە کە دڵنیابن وانابێت کە زاڵم دەیەوێت بەڵکو وادەبێت کە زوڵملێکراو دەخوازێ، لە هۆنراوەی ئاسودەبن دا مامۆستا حەمەساڵح دیلان بە بێ دوودڵی و بێ موبالەغە و بێ ئەمسەرو ئەوسەری بێ بنەما، دەڵێت ئاسودەبن میللەت دەمێنێ و لەناوناچێ و ئەوەتا ئێمە ئەنجامەکە دەبینین.

ئەوەی لای من گرنگە دەبێت ڕۆشنبیر ڕاستگۆ بێت و نەفەسی درێژ بێت و دووربینتر بێت لەعامەی خەڵک لە هەڵسەنگاندنی ڕووداوەکان و بەسەرهاتەکاندا، ئەوەی دەیڵێ مەجالی دوودڵی تیانەبێتەوە و واش بکەوێتەوە کە ئەو دەیڵێ، نابێت بوترێ واوترا چونکە ئەو سەردەمە ئەوە مۆد بووە، من پێم وایە تاکتیک لە سیاسی قبوڵ دەکرێت بەڵام لە ڕۆشبیر قبوڵ ناکرێت، هەر لەبەر ئەو هۆیانەیە من ئەو هۆنراوەی (ئاسودە بن)ەم زۆرلا پەسەندە و ئاوازیشم بۆ داناوە.

ئاسودەبن لەدوای تێکچوونی مفاوەزاتی یەکێتی نیشتمانیی کوردستان لەگەڵ میری، تۆمارکراوە، هەرچەندە میلۆدیەکەی زۆر کۆنتر دانراوە، تێکستەکەیشی مامۆستا حەمەساڵح دیلانە، بەڵام لەبەر کورتی و سادەیی ئاوازەکەی، لەبەر چاوی خۆم، ڕووم نەدەهات باسی بکەم و بۆ کەسی بڵێم، زۆرکورتبوو هەرچەندە پوخت بوو، جارێکیان لەبەرخۆمەوە بۆ ئاراسم وت، بۆ سبەی ئاراس کۆپلەیەکی زۆر بەهێزی دانابوو گوێم لێگرت، وتم بەڕاستی زۆر جوانە و زۆر بەهێزە وتی ئەوەم کردووە بۆ پێشەکی ئاوازەکەی دوێنێ، وتم بەڕاست!؟ لە دڵەوە دەمویست باوەشی پیابکەم و دەستخۆشی لێ بکەم و سوپاسی بکەم، هەرواشم کرد، ئینجا دەستم کرد بەنووسینەوەی هۆنراوەکە و ئاوازەکەم بۆ وت، لێرەدا بە پێویستی دەزانم ئەوە بڵێم کە ئەو پێشەکیە زۆر لە سرووودەکە پتەوترە و دانانێکی داهێنەرانەیە و لە هیچ مارشێکی تری کوردی و ئەجنەبی ناچێت و هیچ تۆنێکی وەرگیراو و دزراوی تری تیانییە و بە تیمپۆیەکی نزیک لە دەهۆڵی جوان دەستپێدەکات کە بەئاسانی هەست بە مۆرکە کوردیەکەی دەکرێت و کورتە و دەستپێکردنی بەهێز و کۆتاییهێنانی بەهێزە و هیچ حەشویەکی زیادەی تیا نیە و لەسەر هەندەسەیەکی دەگمەن داڕێژراوە کە نە لە پێش ئەمدا و نە ئێستاش لەو هەندەسەیە لە ئاوازی کوردیدا نابینرێت، ئاوازەکە هەست وروژاندنێکی بەهێزی تیایە دەتجوڵێنێ، وەکو هاوڕێیەکم دەڵێت {پیاوم ئەوێ خۆی بۆ بگیرێت کاتێ گوێبیستی دەبێت}. ئاراس نۆتەکەی نووسیەوە و دەستکرا بە تۆمارکردنی، ئێمە سەرقاڵی کارەکانمان بووین لەپڕ ئێوارەیەک ئەرسەلان بایز هات بۆ تیپ و پێم وابێ ئەوە باشترین ڕاو چاکترین موبادەرەی ئەو بوو بەدرێژایی ئەو هەموو ماوەیەی نزیک یەکبووین، وتی یەکێتی بەتەمایە زەربەیەکی کوشندە لە میری بوەشێنێ، دێرە مۆسیقایەکی مارش، سروودێ، شتێکتان نیە بماندەنێ لە ئێزگە لێی بدەین بەو بۆنەیەوە؟ ئێمەش ئەوەندە بەدبەختبووین بەرهەمەکانمان وەکو پێویست لە ئێزگە لێ نەئەدرا، بەئاراسمان وت بۆ ئەو پێشەکیە تازەیەی بۆسروودی ئاسودەبن تۆمارکراوە، بۆی لێ نادەیت؟ کورتە و پوختە،

بزانێت بە کەڵکیان دێت یان نا؟! یەکڕاست ئەرسەلان وتی زۆرم پێ باشە، زوو بۆم بکەرە سەر شریت و ئەگەر ئێوە ڕازی بن ئەو ڕۆژە بڵاوی دەکەینەوە، ئێمەش هیچ ڕێگریەکمان پیشان نەدا و لە ڕاستیدا خواخوامان بوو ئێزگە بڵاوی بکاتەوە، بەو شێوەیە ئەرسەلان ئەو خزمەتەی کردین و پێم وایە بڵاوکردنەوەی ئەم بەرهەمە، لەو سەردەمەدا، بووە بەڵگەیەکی زیندوو بۆ زیاتر ناسین و سەرکەوتنی تیپی مۆسیقای شەهید کارزان لەناو پێشمەرگەدا و زۆریش گفتوگۆی بەدوای خۆیدا هێنا و دەوترا لە ئەمریکا تۆمارکراوە و ئاوازدانەرێکی غەیری کورد دایناوە و لەو باسانە زۆر بڵاوبۆوە، بەڵام ئێمە باکمان نەبوو چونکە دڵنیابووین لە بەرهەمەکە و گۆرانیەکی تریشمان هەمان سەرگوزەشتەی بەسەر هاتبوو لەبەرئەوەی لە ئێزگەی خۆمان لێیان نەدا و یەکەم جار لەئێزگەی دیموکراتی ئێران بڵاوبوبۆوە پێشمەرگە دەیانوت وا گرنگە و لە ئەمریکا تۆمارکراوە و شاخی وایە و باڵی وا، تەنانەت ئێزگەکەی خۆشمان لەوانی وەرگرتبوو بڵاوی کردەوە، دوایی ڕاستیەکەیان بۆ ڕوون بووەوە بەسەر خۆیان نەهێنا، ئەو بەرهەمەیش گۆرانی دایە دایە بوو لەهۆنراوە و وتنی شوان کەریم کابان و ئاوازی ئاراس بوو، دەربارەی ئاسودەبنیش لەپێشدا تەنیا مۆسیقاکە لێدراو بڵاوکرایەوە وەکو ڕیکلامێک مژدەی سەرکەوتنێکی گەورەیان بەخەڵکدا، دوایی کاتێک سروودەکە لە هەمان ڕۆژدا بەدوای مۆسیقای پێشەکیەکە بڵاوکرایەوە، دوای گرتنی ڕەبیەکانی دابان و هەلاج و بەرزاییەکانی مابەینی شەدەڵە و هەڵەدن و سەرگەڵو، ئەتوانم بڵێم تەقیەوە و بووە مایەی خۆشترین ساتەکانی بوونمان لە شۆڕشدا و هەرچیمان دەبینی دەستخۆشی لێدەکردین و ئەوەی کە بووە مایەی خۆشحاڵی زیاترمان ئەوەبوو لەگەڵ مێژووییترین بروسکەی یەکێتی نیشتمانی کوردستاندا لەکاتی ڕاپەڕیندا درایەوە بەگوێی هەموو میللەتی کورددا و میللەتی ئازاش سەرچۆپیەکەی گرت و بووە هۆی ئەوەی سروودەکە زۆر بە بەرفراوانتر بناسرێت، دیلان، ئاراس، جەماوەر، تیپ، کۆرسەکە، ئەرسەلان، ئێزگە، تەلەفزیۆن، ڕاپەڕین و ئێوەشم خۆشدەوێت و قەرزاربارم کە ئەو بەرهەمە زیندوو ڕاگیرا.

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان، ئەم تیپە لە ساڵی 1981 دامەزراوە بە هەوڵی سەرەکی ئاراس، لەسەرەتادا سەر بە ڕاگەیاندنی یەکێتی نیشتیمانیی کوردستان بووە، لەبەرگرفت و ئاڵۆزیی ماوەیەک ڕاوەستاوە و کاری بۆ ئەنجام نەدراوە، ئەم حاڵەتە درێژەی کێشا تا درووستبوونی یەکێتی هونەرمەندانی کوردستان ڕاگەیەندرا لە 1983/3/1 ئەو کاتە ئێمەش تیپەکەمان زیندووکردەوە، وەکو ئۆرگانێکی سەر بە کۆمیتەی شاخی یەکێتی هونەرمەندانی کوردستان، دەستمان بەکارکردن کرد، ئەو ڕاستیەی کەلای زۆرینە شاراوەیە ئەوەیە کە ئێمە پەیوەندیەکانمان لە مابەینی یەکێتی هونەرمەندان و یەکێتی نیشتمانی کوردستاندا سەرلەنوێ ڕێکخست و ڕێککەوتین یەکێتی هاوکاری تیپ بکات بێ دەست تێوەردان و ئەندامانی تیپیش بەردەوام بن وەکو پێشمەرگە لەناو ئەو حیزبەی هەڵی دەبژێرن و کاری هونەریش بکەن، من لێرەدا بە پێویستی دەزانم ڕاستیەک بخەمە ڕوو، دان بەوەدا بنێم کە موهەندیسی ڕاستەقینەی ئەم حاڵەتە بەڕێز مام جەلال بوو، هەر خۆیشی بووە ئەندامی پەیوەندی لەگەڵماندا و هەر ئەویش بوو کاتێ گوێی بۆ گرتین باسی کێشەکانی

خۆمان کرد وتی بچن یەکێتی هونەرمەندان لەسەرتاسەری کوردستاندا دروست بکەن، ئێوە ببنە دەزگایەکی ئەو ڕێکخراوە و ئێمەش عیلاقاتتان لەگەڵ دەبەستین، بەوشێوەیە کەس ناتوانێ دەست لە تیپەکە وەربدات، بەپێی ئەو ڕێککەوتنە ئێمە وەکو پێشمەرگە لە ناو ڕیزەکانی یەکێتی نیشتیمانیی کوردستان خەباتی خۆمان کردوە و تەنیا یەک ئەندامیشمان هەبوو کە پێشمەرگەی سۆشیالیست بوو، هەریەکە لەشوێنێک و لە کونجێک وەکو هەموو پێشمەرگەکانی تر هەم کارمان کردووە و هەم ئامادەی جێبەجێکردنی هەموو ئەرکەکانی سەرشانمان بوین، لەلایەکی تریشەوە وەکو هونەرمەند و ئەندام لە ڕیزەکانی یەکێتی هونەرمەندانی کوردستاندا خەباتی هونەریمان کردووە و ئامادەشبووین ئەگەر هەر لادان و هەڵەیەکمان هەبوو سزابدرێین وەکو هەر کەسێکی تر لە ناو شۆڕشدا و بەپێی بڕیارەکانی سەرکردایەتی، بەڵام نەمانویستووە نە لە کاتی جێبەجێکردنی ئەرکە هونەریەکانمان و نە لە هەڵبژاردنی تێکست و دانانی ئاواز و وەرگرتنی ئەندام و بەڕێوەبردنی تیپدا هیچ دەستێوەردانێک هەبێت، ئەگەر بەویژدانەوە حیسابی بۆ بکرێت زۆربەی توانا و کارمان لەناو ڕیزەکانی پێشمەرگایەتیدا بووە و کەمترین کات کاری هونەریمان کردووە.

ئەوەی شایانی باسە ئەوەیە کە بەدرێژایی بوونی تیپ، یەکێتی نیشتیمانیی کوردستان هاوکارمان بووە و بارەگای بۆ دابینکردوین و بەپێی توانا هاوکاریی دارایی کردووین، لە ئێزگەشەوە هەندێ بەرهەممان بۆ بڵاوکراوەتەوە، لە دوای ساڵی 1983ەوە، تیپ سێ جار هاوکاری کراوە دووجار لەلایەن بەڕێز مام جەلالەوە بووە و جاری سێیەم لەلایەن هێرۆخانەوە بووە کاتێ فیستیڤاڵی نەورۆز و هەڵەبجەمان پێشکەش کرد لە سەقز، دووجارەکەی کۆن یەکێکیان لەگەڵ فەرەیدون دارتاش چوین ئامێرمان پێ کڕی لەبەغدا و جاری دووەمیش تەسلیمی ژمێریاری تیپم کردووە لەبەر ئەوەی هیچ مەجالێکمان بۆ نەڕەخسا ئامێری تازە بکڕین بۆیە تەسلیم کرایەوە، بەڵام مام جەلال نەیدەویست وەریبگرێتەوە، پێشنیاری کرد بەناوی یەکێتیەوە بیدەین بە کۆمیتەی باڵای یەکێتی هونەرمەندان تا بە پێی پێویست بەکاری بێنن، ئێمەش وامانکرد و تەسلیمی کاک فەرەیدون دارتاش کرا، ئەوەی سەقزیش دراوە بە کاک جەلال عەزیز کە ژمێریاری ئەوکاتەی فیستیڤاڵەکە بوو لەگەڵ کاک سۆرانی کوڕی.

بە سوپاسەوە ڕێکخراوە دیموکراتیەکان بە سەرپەرشتیاری مەلا بەختیار ئەرکی چاپکردن و بڵاوکرنەوەی سی دیەکانی تیپی مۆسیقای شەهید کارزانی گرتە ئەستۆ کە بووە مایەی بە ئەرشیفکردنی بەرهەمەکان و زیندوو ڕاگرتنیان.

ئەم تیپە تا ساڵی 1986 کاریکردووە و لەسەر پێشنیاری دلێر، تیپەکە خۆی تەجمید کردووە چونکە پێم وابووە لەتوانادا نیە کارێک بکرێ لەو سێ کاسێتەی کە تۆمارمان کردووە جیاوازتر بێت تا ساڵی 1990 کۆراڵی داستانی هەڵەبجەمان پێشکەشکرد لە فیستیڤاڵی نەورۆزو هەڵەبجەدا لە سەقز کە جیاوازی زۆر بوو لەگەڵ بەرهەمەکانی پێشووتردا.

ئەم تیپە جگە لەدوو سێ ئاهەنگی بچووک لە هۆڵی خاڵە شەهاب و ناوچەکانی نۆکان و زەڵێ، دوو ئاهەنگی گەورەی کردووە:

• یەکەمیان ئاهەنگی نەورۆز لە سورداش لە ساڵی 1984دا کەوا مەزەنە دەکرا نیو ملیۆن کەس یا زیاتر تیا بەشداربووبێت.

• دووەمیان فیستیڤاڵی نەورۆز و هەڵەبجە لە شاری سەقز لە ساڵی 1990دا.

• چوار ژمارەی گۆڤارێکی تایبەت بە مۆسیقای چاپ کردووە بە ناوی هۆرە، لەڕاستیدا تەنیا من و شوان بەو کارە هەڵدەستاین.

مۆسیقاژەن:

کۆی 11 مۆسیقاژەن وەکو ئەندامی کارا ئیشی تیاکردووە، کۆی 8 مۆسیقاژەنیش بە شێوەیەکی کاتیی ئەندام بوون لەم تیپەدا، بەڵام ماوەدای بەشداریکرنیان زۆر بەرتەسک بووە و یان لە هەندێ حاڵەتدا هەرنەبووە، چونکە هەندێکیان لەو کاتانەدا لە تیپدا بوون کە تیپ لەبەر گرفتە چارەسەرنەکراوەکانی لەکار وەستاوە.

مۆسیقاژەنەکان:

ئاراس ئیبراهیم	1990–1981 کەمان، گیتار، تۆمارکردن، ئاوازدانان، دامەزراندن
هوشیار ئەحمەد	1986–1981 ئیقاع
شوان کەریم کابان	1990–1981 گۆرانی، ئیقاع، فیکە، ئاوازدانان، کۆرس
ڕزگار ئیسماعیل	1986–1981 ئۆکۆردیۆن، ئاوازدانان
سالار ئەحمەد	1984–1981 گیتار
دلێر ئیبراهیم	1990–1982 بێزگیتار، کەمان، ئاوازدانان
توانا سلێمان	1987–1983 گیتار
ئاسۆ کاکەیی	1986–1983 ترامپێت
بەرزان کەریم کابان	1986–1983 ئیقاع
دلۆڤان(دڵشاد مستەفا)	1990–1983 کلارنێت
سۆران جەلال عەزیز	1990 پیانۆ

ئەو ئەندامانەی کە بۆ ماوەیەک لە تیپدا بوون:

هیوا زەندی	1982–1981 گیتار، دامەزراندن
مەجید خۆشناو	1983–1981 کەمان
بەختیار مەلا ئەحمەد	1982–1981 کۆرس
خالید ڕەزا	1982–1981 گیتار
ئەحمەد کەرکوکی	1982–1981 گیتار
محەمەد	1982–1981 ئۆکۆردیۆن

مستەفا کەمال 1982 کەمان

کامەران مەجید 1982 کلارنێت

گۆرانیبێژ:

کۆی 9 گۆرانیبێژ لە تیپدا کاریانکردووە کە ئەمانە بوون :

1. شوان کەریم کابان
2. حەمە جەزا عەلی
3. ئازاد خانەقینی
4. سەلام ئەحمەد فارس
5. عبدولقادر حەسەن
6. سیار بامەڕنی
7. جەلال عەزیز ڕەسوڵ
8. عەتا حاجی عەلی
9. ئاکۆ ڕەش

کۆرس:

پێنج کۆرسی هەمیشەیی لە تیپدا کاریانکردوە، کە ئەمانە بوون:

1. حاکم فەرهاد مەلا ڕەسوڵ
2. ئازاد چالاک
3. بەختیار عومەر
4. قوباد مەلا ڕەسوڵ
5. کاوە محەمەد

جگە لە ساڵی 1990 کە کۆی کۆرسەکان ژمارەیان 20 کەس بووە.

کاسێت و بەرهەم و ئاهەنگ:

ئەم تیپە سێ کاسێتی دەرکردووە:

- ساڵی 1983 کاسێتێکی بڵاوکردۆتەوە 8 بەرهەمی لەخۆگرتووە.
- ساڵی 1985 کاسێتێکی بڵاوکردۆتەوە 17 بەرهەمی لەخۆگرتووە.
- ساڵی 1986 کاسێتێکی بڵاوکردۆتەوە 11 بەرهەمی لەخۆگرتووە.
- ساڵی 1985 نەورۆزی سورداش 8 بەرهەمی پێشکەشکردووە.
- ساڵی 1990 فیستیڤاڵی نەورۆزو هەڵەبجە 9 بەرهەمی پێشکەشکردووە.

کۆی بەرهەمەکان {8+17+11+8+9=53} دەکەتە 53 بەرهەم.

48 بەرهەم سرووود و گۆرانی بوون

5 بەرهەم پارچە مۆسیقا بوون

تێبینی: مۆسیقای ئاسودەبن کە پێشەکی سرووودەکەیە وەک بەرهەمێکی سەربەخۆ بە تەنیا دانراوە.

ئاراس ئیبراهیم و دلێر ئیبراهیم

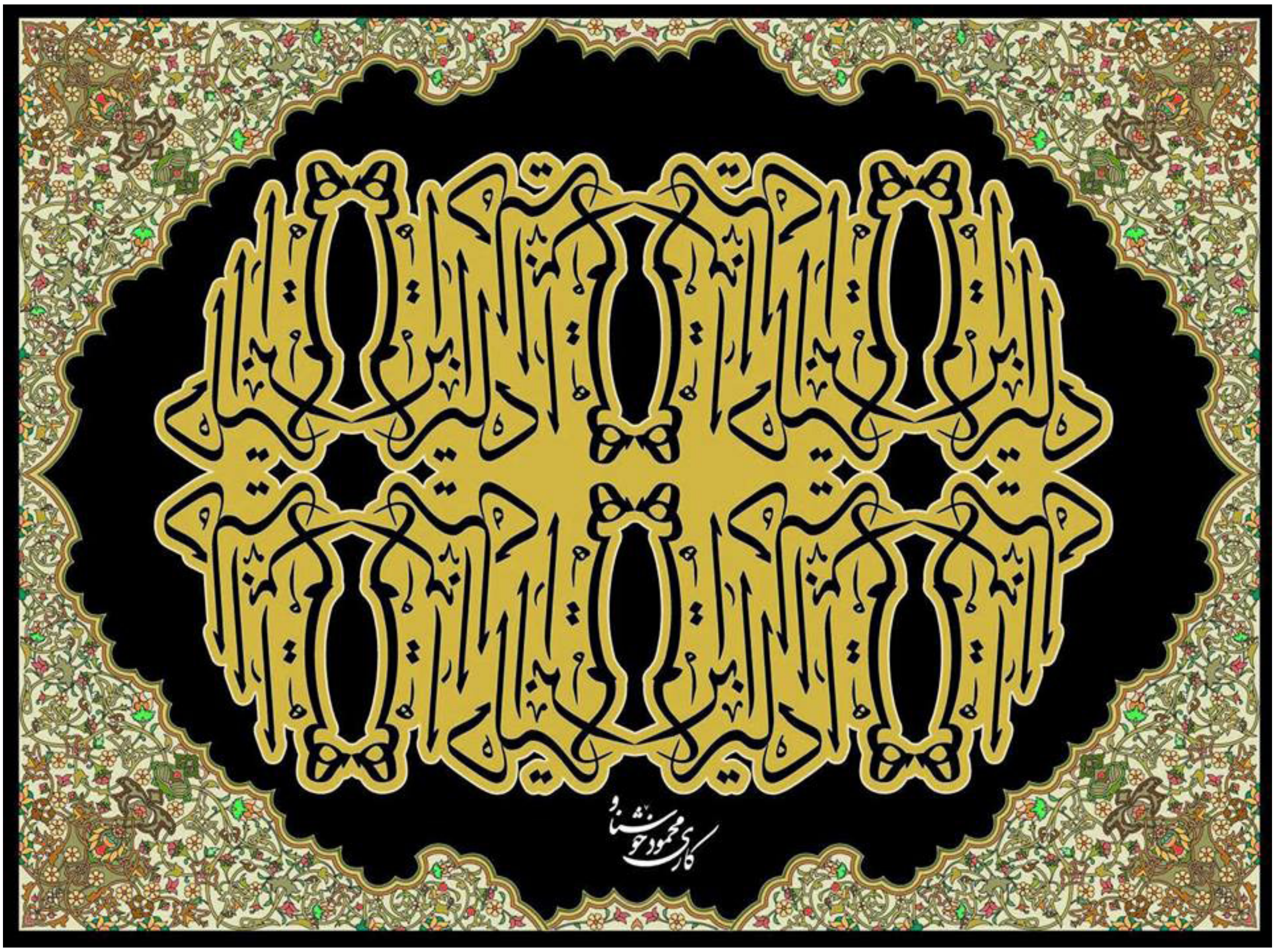

کاری مەحمود خۆشناو

دەربارەی تیپی مۆسیقای منداڵان
سەر بە چالاکی قوتابخانەکان - سلێمانی 1976-1978

لە دوای نسکۆی ساڵی 1975 ەوە زۆربەی برا موسیقاژەنەکان گەڕاینەوە، زۆربەمان هەم ڕووخابووین هەم حەزیشمان ئەکرد کاری گەورە بکەین. مامۆستا (عوسمان محمد ئەمین) هەمیشە باسی لەوە دەکرد ئەگەر بمانەوێ نەوەیەکی باش لە مۆسیقادا پەروەردە بکەین ئەبێ مرۆڤ لە منداڵیەوە فێری مۆسیقا بکەین، ئەم بیرو بۆچوونەی هەردەم لەگەڵ مندا ئاڵوگۆڕ ئەکرد، منیش هاوڕای ئەو بووم لەو بۆچوونەدا بەڵام ئەو جددی تر بوو، هۆیەکی تر کە پاڵی پێوەناین بۆ ئەم کارە ئەوە بوو ساڵانە لە چالاکی قوتابخانەکان بەرهەمی هونەری ئامادە ئەکرا بۆ ئەوەی بەشداری لە فیستیڤاڵی سەرتاسەری عێراقدا بکات، ئەو کاتە بڕیار وابوو کە تەنیا ئەو برادەرانەی لە چالاکی قوتابخانەکان ڕاهێنەرن؛ ئەتوانن لە ئاوازدانان و بەرهەم ئامادەکردندا بەشدار ببن ئێمە کە لە چەند قوتابخانەیەک وانەی سروودمان ئەوتەوە بۆمان نەبوو بەشداری بکەین لەگەڵ ئەوەی لەناو ئێمەدا هەبوو بە تواناتر بوو لە هەندێ لەو ڕاهێنەرانە، بەڵام ئەمە حسابی بۆ نەئەکرا، ئێمەش ئەمەمان بە غەدر ئەزانی، بەڵام هیچمان بۆ نەئەکرا، ئەو برادەرانە کاتێ بڕیاریان ئەدا ئێمە بۆمان نەبوو لەگەڵیان بەشداربین، بەڕەسمی هیچ نوسراوێک نەبوو ئەمە دەرببڕێ بەڵام وا دەقی گرتبوو بەکەس چار نەئەکرا، من لە بیرمە تەنانەت کاتێ (بەیتی ڕێزانکێ)مان پێشکەشکرد لەسەر ئاستی پارێزگای سلێمانی خەڵاتی پلەی یەکەمی وەرگرت و مافی ئەوەی پێدرا کە بەشداری فیستیڤاڵی ساڵانەی عێراق بکات، بۆیە برادەرانی چالاکی قوتابخانەکان پێشنیازی ئەوەیان کرد کە ئەبێ ئەو کارە ڕاهێنەری چالاکی پێی هەڵسێ، مۆسیقا من کردبووم و دەرهێنانیش کەمال سابیر، ئەوە بوو ئێمە: (سمکۆناکام، کەمال سابیر، عوسمان چێوار؛ هەرچەندە ڕاهێنەر بوو لەگەڵ ڕای ئێمەدابوو، من). داوام لە برایانی چالاکی قوتابخانەکان کرد فەرموون با بزانین پلانتان چیە بۆ دەرهێنان و ئاوازدانانی ئەم بەرهەمە؟! ئەوانیش دوای چەن ڕۆژێک ئاگاداریان کردینەوە کە مۆسیقاکەی با وەک خۆی بێ (وا پێدەچوو برایانی مۆسیقا کارەکەیان لا باشبوو بێت) بەڵام یەکێکی تر ئەبێ کاری دەرهێنانەکەی ئەنجام بدات، لەبەر ئەوەی مەرجەکەی ئێمە زۆر گران بوو، ئەو برادەرەی دانرابوو دەرهێنانەکە بکات کشایەوە و سمکۆ ناکامیش کە دەقەکەی نووسیبوو، بە هیچ شێوەیەک ڕازی نەئەبوو ئەو برادەرە دەرهێنانی بۆ بکات، تەنانەت وتی ئەگەر ئەو بیکات دەقەکەتان نادەمێ، بۆیە داوامان لە عوسمان چێوار کرد ئەو بڵێ ئامادەم بەو کارە هەڵسم چونکە هەڵبژاردەی ترمان لە بەردەستا نەبوو، ئەویش ڕازی

بوو بە ڕاستی پلانێکی نوێی هەبوو بۆ دەرهێنانی ئەو دەقەو بە گشتی ئەتوانم بڵێم ئەمە بووە مایەی زیاتر سەرکەوتنی کارەکە و لەسەر ئاستی عێراق پلەی یەکەم بەدەست بێنی (لەسەر دەق، مۆسیقا، دەرهێنان) ئەوەی مایەی خۆشحاڵیش بوو ئەوەبوو وردە وردە ڕێگا بە ئێمە درا بەرهەمەکانمان بەشداری پێبکەین لەو فیستیڤاڵانەدا، کە ئەمە نەریت شکێنیەک بوو بۆ خۆی، وەکو لەسەرەوە باسم کرد.

من و عوسمان محەمەد ئەمین، هەردووکمان بڕیارماندا کار بۆ ئەو مەبەستە بکەین ئەوە بوو (عوسمان محمد ئەمین) لە قوتابخانەی نەورۆز و من (دلێر ئیبراهیم) لە قوتابخانەی شێخ مەحمود هەوڵمان دا خولی مۆسیقا بە خۆڕایی بۆ ئەو قوتابیانە بکەینەوە کە ئارەزووی مۆسیقا فێربوونیان هەبوو، هەروەها هەریەک لە (نامدار عومەر) لە قوتابخانەی بێخود و (سەلاح رەئوف) لە قوتابخانەی پیرەمێرد هەمان کاریان دەست پێکرد، ئەمە جگە لەوەی لە چالاکی قوتابخانەکان منداڵ فێر ئەکراو لە پێش ئەو ساڵانەدا هەندێ مامۆستا وانەی مۆسیقایان بە بێبەرامبەر بە چەند قوتابییەک ئەوتەوە.

هەرچی ئێمەش بووین، هەر مامۆستایەک لەناو کۆمەڵێک قوتابی زۆردا هەر یەکەو دە تا پانزە قوتابیمان هەڵبژارد و دەستمان کرد بە کارکردن.

لە هەر قوتابخانەیەک تیپێکی سروودمان درووست کردبوو لە قوتابیە هەرە باشەکان بۆ ئەوەی بتوانن بەیانیان لە ڕیزدا هەندێ لەو سروودانە بڵێن هەروەها بتوانن لە کۆبونەوەکانی دایکان و باوکاندا بەشداری بکەن، ئەم منداڵانە بوونە بناغەی ئەو کۆمەڵە منداڵەی لێمان هەڵبژاردن بۆ خولی فێربوونی مۆسیقا.

ئەوەی پەیوەندی بە منەوە بوو بۆ هەڵبژاردنی منالی بە توانا چەند شتێکم کرد بە زەروورەت، بۆ نمونە ئاوازێکم ئەوت ئەبوایە منالەکە هەوڵ بدات ئەو ئاوازە لە کوێوە وتومە بیلێتەوە دوایی تەبەقەی ئاوازەکەم ئەگۆڕی دیسان ئەبوایە بتوانێ بیلێ هەروەها داوام لێئەکرد گۆرانیەک بلێ و من تەبەقەی گۆرانیەکەم ئەگۆڕی و داوام ئەکرد لەو شوێنەوە بیلێ، جگە لەمە ئیقاعێکم لێئەداو داوام ئەکرد بەخاوی لێیبداتەوە، ئینجا بە خێراتر لە زەمەنی خۆی، یان تۆنێکم ئەوت واتە دەنگێکم ئەوت ئەو ئەبوایە وەکو من بیلێتەوە، ئەوەی لەمانەدا سەرکەوتایە لە دەورەکە وەرئەگیرا.

کێشەیەکی گەورەی ترمان هەبوو ئەویش کەمی ئامێری مۆسیقا بوو بۆیە داوامان لە دایک و باوکی منالەکان ئەکرد بۆیان بکڕن، بە ڕاستی ئەو کۆمەڵە دایک و باوکە زۆر زۆر هاوکاریان کردین، چالاکی قوتابخانەکانیش هەندێ ئامێری پێدایان بۆ ئەو مەبەستە، ئەوەی شایانی وتنە ئەوەیە کە چالاکی قوتابخانەکان هەردەم لانکی پەروەردەکردنی منالانی شارەکە بووە لە هەموو بوارەکانی هونەردا و هەردەم ئامێرەکانی خستبووە بەر دەستمان بۆ ئەوەی منال ناچار نەکەین پارەیەکی مۆڵ بدات بە ئامێرێکی مۆسیقا لە پێناوی فێربووندا کە ئەمە ئەرکێکی لەسەر شانی دایک و باوکی منالانی ئەو سەردەمە کەم کردبوەوە. یەکێ لەو هەوڵانەی کە ئەبێ هەمیشە باس بکرێت ئەوە بوو عوسمان محەمەد هەوڵی دروستکردنی ئامێری سەنتووری داو (پێم وایە

ئەم هەوڵەی، یەکەم هەوڵ بوو بۆ دروستکردنی ئامێری سەنتوور لە کوردستانی خۆماندا) تا ڕادەیەک سەری گرت بە بێئەوەی ئەندازەی تەواوی لە بەردەستابێت تەنانەت نەشیئەزانی لە چ دارێک دروست ئەکرێ، تەنیا چەند جارێک بینیبوی و بەس، توانی سەرکەوتن بەدەست بێنێ و ماوەیەکی زۆر ئەو ئامێرە بە دەست سەباحەوە بوو وابزانم هەر بەوەش فێربوو تا ئامێری تازەمان لە بە غداد کڕی و بەکارمان هێنا.

مەسەلەی تیۆری مۆسیقاش گرفتێکی گەورە بوو چونکە هیچ نووسینێک لەو بارەیەوە نەبوو بۆیە من هەوڵم دا لە شێوەی مەلزەمەدا هەندێ زانیاری تیۆری ئامادە بکەم و لە چالاکی قوتابخانەکان هەندێکیان بۆ چاپکردین، کە کاوە ئەحمەد میرزا بۆی تایپ کردین، لە ڕێی (سمکۆ ناکام)یشەوە کە لە سەرۆکایەتی زانکۆی ئەو کاتە کاری ئەکرد و دۆستێکی نزیکی سمکۆ کە ناوی کەمال بوو بە بێ ئاگاداری زانکۆ، هەندێکی بۆ ڕاکێشاین، ئەو مەلزەمانە بە ناوی (تیوری مۆسیقا و مەیانەکانی مۆسیقاوە) بڵاوبونەوە.

بۆ مەسەلەی جێگاش مامۆستا مەحمود وەهبی بەڕێوەبەری قوتابخانەی شێخ مەحمود، قوتابخانەکەی خستە بەر دەستمان بۆ پرۆڤەکردن بە تایبەتی لە پشووی هاویندا، هەرچەندە گرفتی گەرماو سەرمای قوتابخانەمان بۆ چارە نەکرا، بەڵام دەست بەکاربوین.

مامۆستا عوسمانیش لە قوتابخانەی نەورۆز دەستی بە کارکردن کرد چونکە بەڕێوەبەری قوتابخانە ئەحمەد مەعروف فەتاح بوو کە زۆر هاوکاربوو.

کاتێک منالەکان ماوەیەک بەردەوام بوون هەندێ توانای باشیان پیشاندا بە تایبەتی لە کۆبونەوەکانی دایکان و باوکاندا توانیان خۆیان مۆسیقا لێبدەن، هەمووساڵێکیش چالاکی قوتابخانەکانی سلێمانی بەشداری میهرەجانەکانی پەروەردە دەبوو هەمیشە پلەی باشی بە دەست دەهێنا، بۆیە بیرۆکەی ئەوە هاتە پێش کە لەو چەن تیپی منالانە تیپێکی باشی لێهەڵبژێرن و بەشداری میهرەجانەکانی سەرتاسەری عێراق بن. بۆ ئەم مەبەستە لیژنەیەک لە چالاکی قوتابخانەکان دروست کرا لە ڕاهێنەرە مۆسیقاژەنەکان بۆ ئەوەی بەو کارە هەڵسن، ئەو مامۆستایانەی خولی فێربوونی منالانمان هەبوو بۆمان نەبوو ببینە ئەندامی ئەو لیژنەیە. لیژنەکە ئەندامەکانی هەڵبژارد و تیپەکە ئامادەبوو بۆ فیستیڤاڵەکانی عیراق.

هەمان لیژنە ئەو بەرهەمانەی هەڵبژارد کە ببرێ بۆ بەشداربوون لە فیستیڤاڵەکانی عێراق، بە پێی بڕیاری ئەو لیژنەیە هەموو ئەو بەرهەمانە هەڵبژێردران کە ئێمە لە تیپی مۆسیقای شێخ مەحمود ئامادەمان کردبوون و هەردەم لە بۆنەکانی قوتابخانەدا لێمان ئەدان. ئەو لیژنەیە وای پێشنیاز کرد کە جوانترە بەرهەمەکان هەمووی بە ناوی یەک مامۆستاوە نەبێ بۆیە هەندێ لەو بەرهەمانە بە ناوی مامۆستای ترەوە نوسران و لە ڕاستیدا هەمووی من کردبووم بەڵام لەبەر ئەوەی ئێمە ئەمانویست کاری کۆمەڵ پیشان بدەین ناچار بووین ئەو مەرجە قبوڵ بکەین. ئەو تیپەی دروستبوو ناوی لێنرا تیپی مۆسیقای منالان سەر بە چالاکی قوتابخانەکان – سەر بە پەروەردەی سلێمانی.

لە ساڵی 1976 پلەی یەکەمی عێراقی بەدەست هێنا لەساڵی 1976 و 1977 و 1978 دا ئەم بەرهەمانە پێشکەش کران:

1. پارچە مۆسیقای ژوان
2. ئەی تۆپەکە

ئاوازی: کۆن

ئامادەکردن: دلێرئیبراهیم

وتن: کۆرس

3. بەرخەکەم نەرمونۆڵە

ئاواز و ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم

4. پارچە مۆسیقایەک بە ناوی(ئامێدی)

دانانی: دلێر ئیبراهیم

5. لەیلی لەیلی

ئاوازی: فۆلکلۆر

ئامادەکردن دلێر ئیبراهیم

وتن : حەسەن سەعید و محمد و کۆرس

6. چەند شیرینە لام

ئاواز: ڤێردی (ئاوازدانەری ئیتاڵی)

ئامادەکردن: دلێرئیبراهیم

وتن:کۆرس

7. واوەتەن خەملیوە

ئاوازی: تورکی

ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم

هەر ئەو تیپە کۆمەڵێ بەرهەمی تریشی تۆمار کرد لەوانە:

8. هە گدی گدی کارەکەم

ئاواز و ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم

9. پارچە مۆسیقای ئامێدی

دانانی : دلێر ئیبراهیم

10. ئەی نیشتمانم

هۆنراوە: لەتیف هەڵمەت

ئاواز و ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم

وتن: ئەسعەد قەرەداخی و ئاڵا عومەر

جێی باسە ئەم بەرهەمە تەنیا بەرهەم بوو تا ئەوکاتە بۆ گۆرانیبێژی گەورە لە لایەن تیپی

منالآنەوە تۆمار بکرێت.

ئەندامانی ئەم تیپە توانیان زۆر سەرکەوتوانە بەشداری چەند ئۆپەرێتێک و شانۆگەریەک بکەن لەوانە:

1. ئۆپەرێتی ئاهەنگی شوان

تێکست: دلێر ئیبراهیم، فایەق بێکەس

ئاواز: دلێر ئیبراهیم

حەرەکات و جێبەجێکردن: دلێر ئیبراهیم بە هاوکاری فەرەیدون دارتاش و بەدیعە دارتاش

ئەم بەرهەمە لەسەر ئاستی سلێمانی پلەی دووەمی بەدەس هێنا.

2. شانۆگەری بەیتی ڕێزانکێ

نووسینی: سمکۆ ناکام

دەرهێنانی: عوسمان چێوار

ئاواز: دلێر ئیبراهیم

دیکۆر: ئیسماعیل خەیات

ئەم بەرهەمە لەسەر ئاستی عێراق پلەی یەکەمی بەدەسهێنا.

هەروەها یادگار فوئاد توانی بەشداری بکات لە (شانۆگەری گورگی بێشەوهەرد)دا و دەوری گورگی دەبینی.

گورگی بێشەوهەرد

نووسین: سمکۆ ناکام

ئاواز: سەلاح رەئووف

دەرهێنان: عوسمان چێوار

ئەم شانۆگەریەش پلەی یەکەمی سەرتاسەری عێراقی بەدەستهێناوە

تیپی میللی منالان

لەسەر پێشنیاری من هەوڵماندا تیپێکی میللی منالان درووست بکەین بۆ ئەوەی لەگەڵ کۆمەڵێک منالٚ کە هەڵپەڕکێ ئەزانن بەشداری بکەن، ئەوەی شایانی باسە بۆ یەکەم جار بوو تیپێکی میللی بۆ منالان بێتە کایەوە، ئەم تیپە پێکهاتبوو لەم ژەنیارانە:

کارزان عومەر: ساز

یادگار فوئاد: سەنتوور

سەباح قادر: ئیقاع

خالید عەبدولقادر: گۆرانیبێژ

لەبەر ئەوەی هیچ منالێک باڵەبانی نەدەزانی بۆیە ناچاربووین کاک ڕەحیم کە باڵەبانی لێئەدا، لە پشتی پەردەوە بەشداری پێبکەین.

ئەم تیپە ئەم بەرهەمانەی پێشکەشکرد:

گۆرانی: (هۆ برا لە چەمۆبێ) لەگەڵ (چیمەن و چیمەن)

ئاواز: فۆلکلۆر

ئامادەکردن: دلێر ئیبراهیم

وتنی: خالید عەبدولقادر

بەداخەوە لە 1978/4/17 لە ڕێگادا بۆ بەشداریکردن لە میهرەجانی سەرتاسەری عێراق، ئەو پاسەی کارزانی تیا بوو لەگەڵ لۆریەکی گەورە دەعمی کرد و کارزان و فەرمان و ئازاد و ڕێبوار کە بەناوی (شەهید کارزان و هاوڕێکانی) ناسران، کۆچی دواییان کرد و ئەمە بووە مایەی ئەوەی ئەم تیپە تا هەتایە تێک بچێت و جێی خۆی نەگرێتەوە، هەرچەندە هاوڕێکانیان لە قوتابخانەی نەورۆز توانیان تیپی مۆسیقای نەورۆز دروست بکەن و هەروەها مامۆستا سەلاح و مامۆستا نامدار هەریەکەو تیپێکی منالانی دروستکرد و دەست بە کاربوون، بەلام تیپی مۆسیقای منالان – چالاکی قوتابخانەکان- سلێمانی بەو شێوەیەی جاران جێی خۆی نەگرتەوە.

لیستی ناوی ئەندامانی تیپی مۆسیقای منالان سەر بە چالاکی قوتابخانەکان- سلێمانی

1. کارزان عومەر　　　کەمان، ساز
2. زانا مەحمود هەژار　　　کەمان

3. ئاکۆ عومەر	کەمان
4. جوانڕۆ عومەر	کەمان
5. ئاکۆ ئەمین	کەمان
6. ئاری قادر برسی	کەمان
7. دڵشاد تەها	کەمان
8. دلێر عەبدوڵا	کەمان
9. یادگار فوئاد	سەنتوور
10. سەباح عەبدوڵا کەریم	سەنتوور
11. بەختیار حەمەکەریم	ئۆکۆردیۆن
12. فەرمان عومەر	ئۆکۆردیۆن
13. تەها یاسین	ئۆکۆردیۆن
14. ئاراس فەرەیدون دارتاش	ئۆکۆردیۆن، ئۆرگۆن
15. سۆران جەلال عەزیز	ئۆکۆردیۆن، ئۆرگۆن
16. کاوان عومەر عەزیز	گیتار
17. جەزا عەبدولکەریم	شمشاڵ، فلوت
18. بەختیار ئیبراهیم	ئیقاع
19. سەباح قادر	ئیقاع
20. ڕێبوار عیسا	ئیقاع
21. ئازاد نوری	ئیقاع
22. مەریوان عوسمان	ئیقاع
23. حەسەن سەعید	گۆرانیبێژ
24. محەمەد ئەحمەد	گۆرانیبێژ
25. خالید عەبدولقادر	گۆرانیبێژ

تێبینی:

1. کۆمەڵێ مۆسیقاژەنی تر لە ناو منالاندا پێ ئەگەیشتن و ئەبوونە ئەندامی ئەم تیپە، ئەوانەی سەرەوە تەنیا ناوی کۆمەلێک لەو منالانەیە کە لە ساڵەکانی (1976–1978) کاریان کردووە، جگە لەو منالانەی وەکو کۆرس بەشداربوون.

2. ئەو کاتانەی کە من بۆم نەدەکرا وانە بە مناڵەکان بڵێمەوە، ئاراس بەم ئەرکە هەڵدەستا.

دلێر ئیبراهیم

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان

ئەم تیپە ساڵی 1981 لەسەر دەستی ئاراس ئیبراهیم محەمەد لە نێوزەنگ - ی نزیک شێنێ دامەزرا و وەک ڕێزێک بۆ کارزان وهاوڕێکانی کە ئەندامی تیپی مۆسیقای منداڵانبوون و بەکارەساتێکی دڵ تەزێن گیانیان سپارد ناوی تیپەکەی نا شەهید کارزان لە نێو جەرگەی شۆڕشی نوێ بە ڕابەرایەتی یەکێتیی نیشتیمانیی کوردستان. ئاراس خۆی پێشمەرگە بوو ئەوکاتە بێژەری سۆرانی و جێبەجێکار بوو لە ئێزگەی شۆڕشی عێراق.

بەڕێز مام جەلال پشتگیرییەکی گەورەی تیپەکەی کرد بۆ دامەزراندن و بەردەوامبونی و تیپەکەش بە مەکتەبی ناوەندی ڕاگەیاندنی یەکێتییەوە گرێدرا. هەر لەگەڵ دامەزراندنیدا ژمارەیەکی بەرچاو پێشمەرگەی هونەرمەند و هونەردۆست لەو سنورە پەیوەندییان پێوە کرد و وێڕای نەبونی و کەمدەرامەتی وسەختی ژیانی پێشمەرگە، لەزەڵێ بارەگایەکی بۆ دابین کرا کە یەکەم بارەگای شۆڕشی نوێش بوو. هەر لەسەرەتاوە ئاراس ئیبراهیم بەڕێوەبەری تیپ بوو. یەکەم کاری هونەری تیپ، ڕێکخستنی ئاهەنگی سەری ساڵی 1981 - 1982 بوو، لەو ئاهەنگەدا کە بۆ ژمارەیەکی زۆر پێشمەرگە و فەرماندە و کادیر و ئەندامانی سەرکردایەتی و ژمارەیەک میوان ڕێکخرابوو، ئەم هونەرمەندانە بەشداربون، ئاراس ئیبراهیم، حەمەجەزا حاجی عەلی، مامۆستا مەجید خۆشناو، رزگار ئیسماعیل، بەختیار مەلا ئەحمەد، شوان کەریم کابان، ئازاد خانەقینی، عەبدولقادر حەسەن، سەلام ئەحمەد فارس، هیوا کەرکوکی، هوشیار ئەحمەد، دانا عەسکەر، مامۆستا مستەفا، مامۆستا محەمەد. ساڵی 1982 ژمارەیەک هونەرمەندی تر پەیوەندییان بە تیپەوە کرد، مامۆستا دلێر ئیبراهیم محەمەد-کەمان ژەن و ئاواز دانەر، سالار ئەحمەد-گیتار ژەن، کامەران مەجید-ژەنیاری کلارنێت، ئەحمەد کەرکوکی-ژەنیاری گیتار.

تیپ لەو ساڵەدا سێ کاری کرد:

یەکەمیان تۆمارکردنی ژمارەیەک سرود لەگەڵ ژمارەیەک هونەرمەندی پێشمەرگەی ڕۆژهەڵات، ئیقبال حاجیبی، فەرهاد شکروڵای بابان و کاڵێ کە پێشمەرگەی حیزبی دیموکرات و کۆمەڵەی زەحمەتکێشانی کوردستان بوون.

دووەمیان ڕێکخستنی ئاهەنگێکی سرود وگۆرانی بەبۆنەی یەکی ئایار جەژنی جیهانیی کرێکاران.

سێیەمیان ئاهەنگێک بۆ زیندانیانی شۆڕش.

هەر لەو ساڵەدا مامۆستا دلێر ئیبراهیم لەبەر ئەزمونی زۆر و لێهاتویی وەک سەرپەرشتیاری تیپ دەست نیشانکرا و لیژنەی هونەریش دامەزرێندرا. لەچارەکی کۆتایی ئەو ساڵەدا بەهۆی سەرهەڵدانی کێشەیەک و جیاوازی لە دید و بۆچون لەسەر ئەرکی هونەر و وەزیفەی هونەرمەند

و جێبەجێنەکردنی داوایەکی مەکتەبی ڕاگەیاندن؛ کێشە لەنێوان ڕاگەیاندن و تیپەکە دروست بوو بەهۆیەوە دوو ئەندامی کارا سزادران ئەمەش وای کرد تیپەکە لەکار بوەستێ. زۆربەی زۆری ئەندامانی تیپ چونەوە شوێنەکانی خۆیان، ژمارەیەکیان نەبێ کە لەگەڵ ڕاگەیاندن بەتایبەت ئێزگە مانەوە. بەهاری 1983 بارەگای ڕاگەیاندن لە توژەڵەوە گواسترایەوە بۆ سەرشیوی باوزێ لە سنوری پشدەر و دواتر بۆ هەڵەدن و بەرگەڵو. ئەوانەی لەتیپ مابون، لەکۆتایی بەهاری ئەو ساڵەدا لە ڕێکخراوی دوی کۆمەڵەو کۆمیتەی ڕێکخستنی دوکان بوون. سەرەتای ئەو ساڵە یەکێتی هونەرمەندانی کوردستان دامەزراو زۆربەی ئەندامانی تیپەکە بونە ئەندامی ئەو ڕێکخراوەو هەروەها تیپەکەش بو بە بەشێک لە کۆمیتەی شاخی ئەو یەکێتییە.

لە هاوینی ئەو ساڵەدا، بڕیار درا تیپەکە دەست بەکاربکاتەوە پاش ئەوەی بارەگایەکیان لەسەر بودجەی ڕاگەیاندن لەبەرگەڵو لەگەڵ بارەگای ئێزگە بۆ دروست کرا، بەحوکمی ئەوەی هەندێک لە ئەندامانی تیپەکە کارمەندی ئێزگە و چاپخانەبوون و ژمارەیەکیشیان پێشمەرگەی تیپ و بارەگاکان بوون.

لەساڵی 1983 تاکو 1986 ژمارەیەک ئەندامی تری بو هات، لەوانە: ئاسۆ کاکەیی، توانا سلێمان، دلۆڤان، سیار بامەرنی، نەبەز نوری عەبەکە، بەرزان کەریم کابان، جگە لەوەی هەریەک لە ئازاد چالاک، حاکم فەرهاد مەلا رەسوڵ، قوباد مەلا رەسوڵ، کاوە محەمەد، بەختیار عومەر، وەک کۆرس هاوکاری تیپەکە بوون. چەند کەسێک لەو بەرێزانەی لەو چەند ساڵەدا پەیوەندییان بەتیپەکەوە کرد بەداخەوە فریای ئەوە نەکەوتن بەشداری کارو چالاکییەکانی تیپ بکەن و چونە شوێنی تر هەروەها هەندێکی تر لەو بەڕێزانە هەر وەک هاوکاربوون. تیپەکە ساڵی 1986 کارەکانی خۆی ڕاگرت بەهۆی ئەوەی ژمارەیەکی زۆری ئەندامەکانی ئەرکی تریان پێ سپێردا. لەو ماوەیەدا تیپی مۆسیقای شەهید کارزان سێ کاسێت بەرهەمی سرود و گۆرانی و مۆسیقای تۆمارکرد لەگەڵ دەرکردنی دوو ژمارە لەگۆڤاری هۆرە، هەروەها بەشداری لە ئاهەنگی نەورۆزی 1984 ی سورداشی کرد. ساڵی 1990 بەشێک لە ئەندامانی تیپ لەشاری سەقز یەکیان گرتەوەو بەشدارییەکی کاراو بەرچاویان لە فێستڤاڵی نەوروز وهەڵەبجەدا کرد و دوو ژمارەی تری هۆرەیان دەرکرد.

شوان کەریم کابان

سی ڤی ئاراس ئیبراهیم

لە رۆژی 1960/6/12 لە سلێمانی لە دایکبووە لە گەڕەکی کانێسکان، پەیمانگای تەندروستی لە سلێمانی تەواوکردووە.

هەر لەتەمەنی دە ساڵیەوە خۆی فێری ئامێری کەمان کردووە لە ژێر سەرپەرشتی دلێر و مامۆستا ئەنوەر قەرەداخی و مامۆستا سەلاح رەئوف دا پەرەی بە تواناکانی خۆی داوە و ئاستێکی باشی بەدەستهێناوە، چەندجارێک لە فیستیڤاڵەکانی چالاکی قوتابخانەکاندا بەشداربووە وەکو ئامێرژەنی منداڵ لەژێر سەرپەرشتی مامۆستا ولیەم یۆحەننادا، لەساڵی 1971دا و لە تەمەنی 11 ساڵیدا لەگەڵ دیاری نەجاتی عەبدە بە ئۆکۆردیۆن و جەمال سابیر بە کەمان، واتە دوو کەمان و ئۆکۆردیۆنێک، بەشداری فیستیڤاڵی ئەو ساڵە دەکەن و پلەی یەکەمی سەرتاسەری عێراق بەدەست دێنن وەکو تیپی منالانی ئەوساڵە لە شاری موسڵ.

لە ساڵی 1976 لە تیپی مۆسیقای سلێمانیدا وەرگیراوە و لە ساڵی 1978 بوە بە ئەندام لەو تیپە. لە تیپی زانکۆی سلێمانی و تیپی چالاکی قوتابخانەکاندا ئەندام بووە. ئەو کاتانەی لە تیپی زانکۆدا ئەندام بووە لە فیستیڤاڵەکانی زانکۆ لە شارەکانی بەغا و موسڵ و بەسرا وهەولێر و سلێمانی وەکو ئامێرژەنی ئامێری کەمان وسەنتوور هەروەها وەکو نمایشکەری جلوبەرگی کوردی بە سەرکەوتوویی بەشداربووە. هاوکاری دلێر ئیبراهیم بووە لە پێگەیاندنی ئەو منالانەی دەهاتنە دەورەی فێربوونی مۆسیقاوە لە ساڵەکانی 1976 – 1977 دا.

لەساڵی 1978 ەوە پەیوەندی کردووە بە کۆمەڵەی ڕەنجدەرانی کوردستانەوە و لە کۆتایی ساڵی 1979 وە بوە بە پێشمەرگە لە ڕیزی یەکێتی نیشتیمانی کوردستاندا و لە سەرەتاوە وەکو پێشمەرگە لە هەرێمی 3 لەگەڵ خوالێخۆشبوو کاک بەکری حاجی سەفەردا بووە و دوایی وەکو کارمەندی پزیشکی لەگەڵ دکتۆر هەژاردا بووە، دواتر چۆتە سەرکردایەتی لە نێوزەنگ وەکو بێژەر و جێبەجێکار لە ئیزگە کاری کردووە دوایی چۆتە دەورەی بێ سیمەوە و بە سەرکەوتوویی دەورەکەی تەواو کردووە و توانیویەتی دوای ماوەیەک بەشداربوانی دەورە تازەکان فێری جیهاز و مۆرس بکات، ماوەیەکی زۆر لەسەر بێسیمەکانی یەکێتی کاری کردووە وەک عدد جیهاز.

لە ساڵی 1981دا لە ئەنجامی پێشنیارکردنی بوونی تیپێکی مۆسیقا لە شاخ بۆ بەڕێز مام جەلال و پەسەندکردنی لەلایەن بەڕێزیانەوە تیپی مۆسیقای شەهید کارزانی لەگەڵ هیوا زەندی درووستکردووە و کاری تیاکردووە و هەر لە درووستبوونەوە دەورێکی سەرەکی تیا بینیوە، لە ئاوازدانان و ئامادەکردن و ئامێری کەمان لێدان (هەندێکجار گیتار لێدان) بە ئاستیکی بەرز و تۆمارکردنی هەموو بەرهەمەکانی ئەو تیپە، لە هەموو ساڵەکانی بوونی تیپدا، جگە لە فیستیڤاڵی

نـەورۆز و هەڵەبجـە کـە کاک ئاکۆ حەسـەن پێـی هەسـتاوە بـە هـاوکاری ئـاراس.

لەسـاڵی 1992 چووە بۆ سـوید و پەیمانگای (بەشـی ئـای تـی) تەواوکردوە، لـە سـاڵی 1999 وە گەڕاوەتەوە کوردسـتان.

بەرهەمەکانی:

- شەهید ئارام
- پێشـەکیە جوان و بەرزەکەی سرودی ئاسودەبن
- شەهید شەهید
- نیشتمانم
- بڵێن بەو بوکی تازەی یەکشەوەم
- دایە تۆ منت بۆ پەروەردە کرد
- ئەگەر گوڵبای
- بیرتان ئەکەم
- ئای تەنیایی
- دەمێکە خەم
- سەربازی ون
- پارچە مۆسیقای تەلار
- ئامادەکردنی مۆسیقای رێی خەبات
- پێشـەکی گۆرانی مەڕۆ مەڕۆ
- پێشـەکی بۆ سـەرجەم بەرهەمـە فۆلکلۆریەکانی گۆرانیبێژ ئـازاد خانەقینی لـە تیپی مۆسـیقای شـەهید کارزانـدا و چەنـدیـن کاریتـر نموونەیەکن لـە بەرهەمەکانـی.

ئەلبوومی وێنەکان

تیپی میللیی منالآن - 1977

گورگی بێشە و هەرد - یادگار فوئاد

گورگی بێشە و هەرد

تیپی مۆسیقای منداڵان

کەریم ئەحمەد ، فەرهاد قادر / بەیتی ڕێزانکێ - 1977

دانیشتووەکە شێرزاد ئەحمەد / بەیتی ڕێزانکێ - 1977

یادگار - سەنتور، بەختیار - تەپڵ، کارزان عومەر - کەمان، سەباح چاوشین - دەف / بەیتی ڕێزانکێ - 1977

مەراسیمی ناشتنی کارزان و هاوڕێکانی - سلێمانی 1978

مەراسیمی ناشتنی کارزان و هاوڕێکانی - سلێمانی 1978

مەراسیمی ناشتنی کارزان و هاوڕێکانی - سلێمانی 1978

ئاکۆ ئەمین ، ئاری قادر ، کارزان عومەر ، ئاکۆ عومەر

تیپی مۆسیقای مناڵان

تیپی مۆسیقای مناڵان

تیپی مۆسیقای مناڵان

تیپی مۆسیقای مناڵان لە تەلەفزیۆنی کەرکوک کاتی تۆمارکردن

تیپی مۆسیقای مناڵان

مامۆستا کەریم لە ناوەڕاستی تیپی مۆسیقای شێخ مەحمود

تیپی مۆسیقای شێخ مەحمود - ئاهەنگی باوکان

تیپی مۆسیقای شێخ مەحمود / تەها یاسین، فەرمان، یادگار فوئاد، کارزان، ئاکۆ ئەمین، ئاکۆ عومەر

تیپی مۆسیقای شەهید کارزان - زەڵێ 1981

NAWZENG
کۆراڵی هەڵەبجە1990..سەقز

NAWZENG
کۆراڵی هەڵەبجە 1990سەقز

ڕیزی پێشەوە: ئاسۆ کاکەیی - ترامپێت، ئازاد خانەقینی

لە ڕاستەوە: بەختیار عومەر، سەربەست حسێن، حاکم فەرهاد، شوان کەریم کابان، پشتیوان فەرەج، نەوزاد حسێن

وێنەی ناو قەنەفەبۆر

ئەختەر عەزیز - دایکی دلێر و ئاراس

دوای ئاراسی برام، منیش لە ساڵی 1982 دا بووم بە پێشمەرگە لە ڕیزەکانی یەکیەتیی نیشتیمانیی کوردستان ، دایکم وەک خۆپاراستن، هەوڵ ئەدات هەرچی وێنەمان هەیە بیشارێتەوە، بۆ ئەوەی نەکەوێتە بەردەستی کاربەدەستانی ڕژێمی بەعسی داگیرکەر و وەکو بەڵگەیەک بەکاری بێنن دژی دایکم، کۆمەڵێک لەو وێنانە دەکاتە ناو نایلۆنەوە و لە ناو تورەکەیەکی قوماشدا دەیپێچێتەوە و دەیخاتە ژێر جێی دانیشتنی ئەو قەنەفە سێ نەفەرییەی هەمان بوو، بەڵام هیچ لەمانە دادی نادات، چەن جارێک دەیگرن و هەر جارەی دوای ماوەیەک زیندانیکردن لە سنوورەکانی سورداش و کارێزە و مەرگە بەرەڵای دەکەن بۆ ئەوەی گوایە بڕوات قەناعەت بەکوڕەکانی بکات واز لە پێشمەرگایەتی بێنن و بگەڕێنەوە باوەشی ڕژێم، بەڵام ئەوهەر جارێک دەهات بۆ لامان، لەبەر ئەوەی کۆنتر پەیوەندی بە حیزبی شیوعیەوە هەبوو، هەرچەند دوایی وازی لێهێنابوون، بەڵام بیروباوڕی کوردایەتی وتەسلیم نەبوون و خیانەت نەکردن و پاکی و دڵسۆزی زۆر پتەوبوو لە مێشکیدا، زۆر سوور بوولەسەر ئەوەی بەردەوام بین، کە دەگەیشتە لامان هەمیشە دەی وت ئامان نەکەن خۆتان تەسلیم بکەنەوە، لێرە شەهید بن هەزارجار باشترە لەوەی بەسەرشۆڕی خۆتان تەسلیم بکەنەوە.

دایکم لەو کاتانەی بەتەنیا دەمێنێتەوە هەوڵ ئەدات بۆ شوێنەونی، لە ساڵی 1982 تا 1984، زیاد لە سێانزە جار خانووی جیا جیا دەگرێت بە کرێ و جێ دەگۆڕێ بۆئەوەی نەیدۆزنەوە، لەگەڵ ئەو شوێن گۆڕینانەشدا وای پێ باش دەبێت ماڵەکەش سووکتر بکات، بۆیە هەندێ کەل و پەلی قورس دەفرۆشێ و لەکۆڵ خۆی دەکاتەوە، یەکێک لەو شتانە قەنەفە بۆر دەبێت، بەڵام لە بیری نەماوە کە وێنەکانی تیا شاردۆتەوە، ئەو کابرایەی لێی دەکڕێ، دەیەوێت هەڵی وەشێنێ و تازەی بکاتەوە، کاتێک خەریکی ئەمەدەبێت، وێنەکان ئەدۆزێتەوە، وەک خۆی گێڕاویەتیەوە لە پێشدا

وا دەزانێ پارەیە، بەڵام کە دەیکاتەوە تێدەگات وێنەیە، دیارە ئەم پیاوە پیاوێکی مرۆڤدۆست و نیشتیمان پەروەربووە، زۆرهەوڵ ئەدات دایکم بدۆزێتەوە و وێنەکانی تەسلیم بکاتەوە، بەڵام بە هیچ شێوەیەک پەیدای ناکات، هەر چەن دێت بۆ گەڕەکەکە و هەواڵی دایکم دەپرسێت بۆ ئەوەی بیدۆزێتەوە، هیچی دەست ناکەوێت، بە پێچەوانەوە خەڵکی گەڕەک دایکم دەناسن و ئاگاداری دەکەنەوە و پێی دەڵێن کە پیاوێک بە دواتا دەگەڕێ، کەس چوزانێ ئەمە ئەو کابرایەیە کە شتی لە دایکم کڕیوە، هەرئەوەندە بەس دەبێت بۆ ئەوەی دایکم جارێکی تریش ماڵ بگوێزێتەوە نەک پەیدای بکەن، چونکە دایکیشم وا تێدەگات کە ئەم پیاوە ڕەنگە ڕژێم ناردبێتی، دەیانەوێت بەم ڕێگەیە شوێنەکەی بدۆزنەوە ودەستگیری بکەن، کابرای فەقیرناچار دەبێت لای خۆی هەڵیان دەگرێت تا کاتی ڕاپەڕین، ماوەیەک لە دوای ڕاپەڕین بە هۆی ئەوەی کە وێنەکان تیپی مۆسیقا و ئامێری مۆسیقای تیا دەبێت، کابرا هەمووی تەسلیمی ئازاد خانەقینی دەکات بەو هیوایەی ئەو بتوانێ سەری لێدەربکات و بۆئازادیشی گێڕابووەوە چی ڕووی داوە و چۆن و کەی ئەم وێنانەی دەستکەوتووە، ئازادیش وێنەکان دەناسێتەوە و ئاگاداری کردین و بۆی باسکردین و هەموو وێنەکانی بۆ هێناینەوە، ئەو کۆمەڵە وێنەیە بریتیە لەو وێنانەی لە ساڵی 1974 - 1975 دا کە من پێشمەرگەبووم لە تیپی مۆسیقای شۆڕش گیراون، ئەوانی تریش وێنەی تیپی سروود و مۆسیقای قوتابخانەی شێخ مەحمود وتیپی مۆسیقای منالانی سەر بە چالاکی قوتابخانەکانی سلێمانیە.

ئەم وێنەیە لە ساڵی 1975 گیراوە، فڕۆکەیەکی ڕژێمی بەغدا بە هاوکاریی ئێرانییەکان خرایە خوارەوە، هەموو چووین بۆ بینینی
لە لای ڕاستەوە؛ نەناسراوە، دلێر ئیبراهیم، کوڕێکی مەسیحی بوو ناسیاوی ئەلبێرت عیسا و فەرید عیسا بوو (وابزانم ناوی ئەفراسیاب بوو)، عومەر سەرکار، خالید سەرکار

ئەم وێنەیە لە شوێنی کەوتنە خوارەوەی فڕۆکەکەی عێراق گیراوە لە ساڵی 1975
لە لای ڕاستەوە؛ خالید سەرکار، دلێر ئیبراهیم، عومەر سەرکار، نەوزاد بابان

لە لای ڕاستەوە سێیەم کەس عوسمان محەمەد ئەمین، عومەر خەزان ... شەشەم کەس دلێر ئیبراهیم - 1974

تیپی مۆسیقای شۆڕش - 1974

ئەم وێنەیە لە بارەگای تیپی مۆسیقای شۆڕش لە چۆمان گیراوە ساڵی 1975
لە لای ڕاستەوە؛ دلێر ئیبراهیم، عومەر سەرکار - ئەوەی جگەرەکە دائەگیرسێنێ، عومەر خەزان - گۆرانیبێژ، خالید سەرکار

گۆرانیبێژ نەجمەدین لەگەڵ تیپی مۆسیقای شۆڕش - 1974

لە ڕاستەوە دووەم کەس دلێر ئیبراهیم، چوارەم کەس عومەر خەزان، عومەر سەرکار - 1974

تیپی مۆسیقای شۆڕش

ئاراس ئیبراهیم - فیستیڤاڵی نەورۆز و هەڵەبجە / سەقز - 1990

له ڕاستەوە: فەرەیدون عەبدولقادر، حەمەی حەمەباقی، ئەرسەلان باییز، فەرهاد سەنگاوی، ئاراس ئیبراهیم، حەمەی ئۆکۆردیۆن، مەجید خۆشناو،
ڕزگار ئیسماعیل - هۆڵی خاڵە شەهاب، نێوزەنگ 1981

له ڕاستەوە: ئاراس ئیبراهیم، کۆمەڵێک منداڵ، سۆران جەلال - پیانۆ، فازیڵ قەساب
فیستیڤاڵی نەورۆز و هەڵەبجە - سەقز 1990

بەڕێز مام جەلال، مامۆستا عەبدوڵڵا، دلێر - کرماشان 1989

بورهان، دلێر، ئاراس، بەڕێز مام جەلال - کرماشان 1989

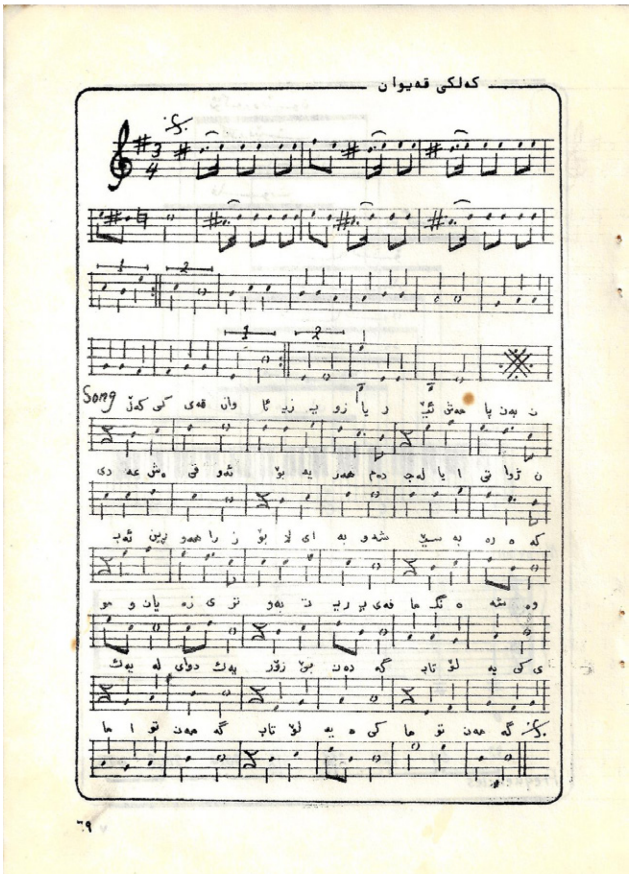

(هـــۆره)

* لەبڵاوکراوەکانی یەکێتی هونەرمەندانی کوردستان
– کۆمیتەی شاخ –
تیپی مۆسیقای شەهید کارزان
* ژمارە (١)
* تایبەتە بە مۆسیقا
* کانوونی یەکەم ١٩٨٥
* چاپخانەی شەهید ئیبراهیم عەزۆ

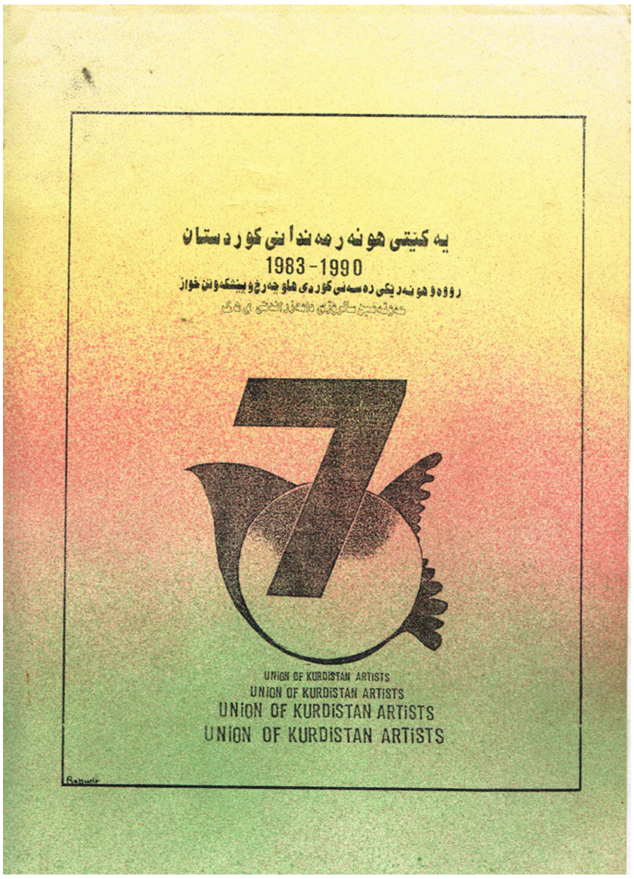

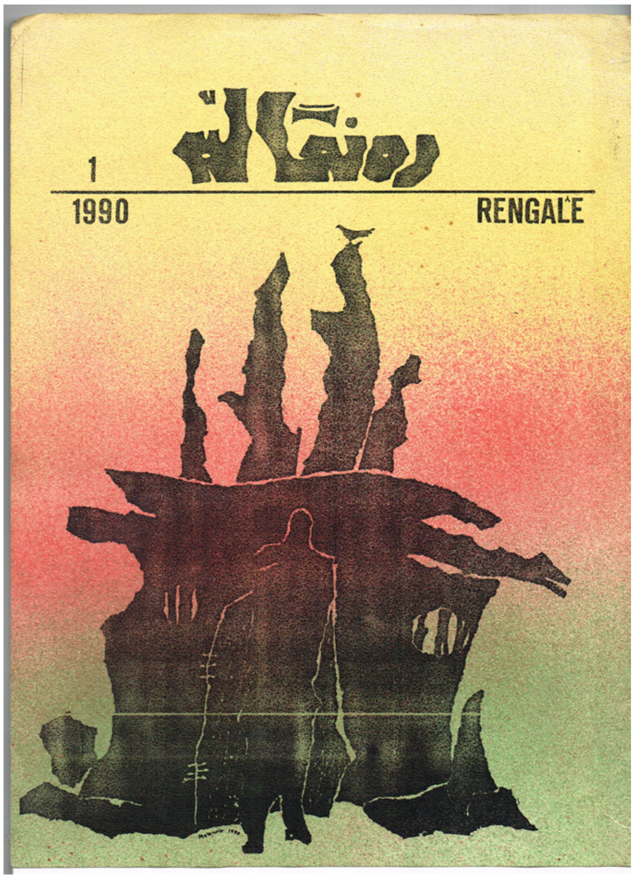

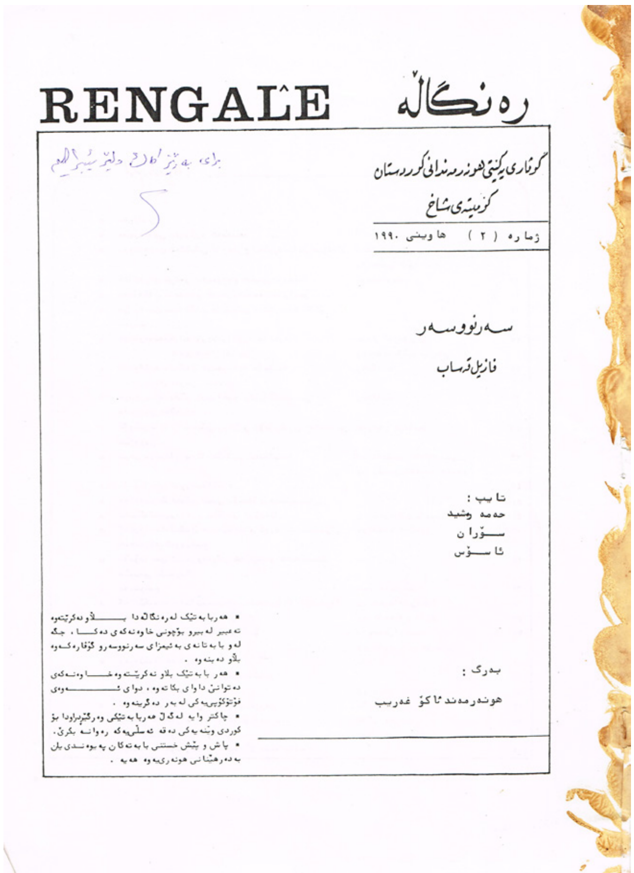
RENGALÊ ڕەنگاڵە

گۆڤاری یەکێتی هونەرمەندانی کوردستان
کۆمیتەی شاخ

ژمارە (٢) هاوینی ١٩٩٠

سەرنووسەر
فازیل قەساب

تایپ :
حەمە ڕشید
سۆران
ئاسۆس

بەرگ :
هونەرمەند ئاکۆ غەریب

▪ هەر بابەتێک لە ڕەنگاڵەدا بڵاو ئەکرێتەوە ئەعبیر لە بیرو بۆچوونی خاوەنەکەی دەکا، جگە لەو بابەتانەی بە ئیمزای سەرنووسەرو گۆڤارەکەوە بڵاو دەبنەوە .
▪ هەر بابەتێک بڵاو نەکرێتەوە خاوەنەکەی دەتوانێ داوای بکاتەوە، دوای ئەوەی فۆتۆکۆپییەکی لەبەر دەگرینەوە .
▪ چاکترە وایە لەگەڵ هەر بابەتێکی وەرگێڕدراودا بۆ کوردی وێنەیەکی دەقە ئەسڵییەکە ڕەوانە بکرێ.
▪ پاش و پێش خستنی بابەتەکان پەیوەندی بیان بە دەرهێنانی هونەرییەوە هەیە .

دلێر ابراهیم
تیۆری مۆسیقا سلێمانی
١٩٧٧

بەڕێوەبەرێتی ی بەروەردەی سلێمانی ـ مەڵبەندی چالاکی ی قوتابخانەکان

تیۆری مۆسیقا

«نظرية الموسيقى»

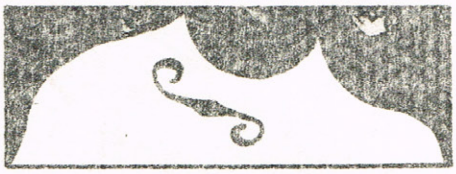

ئامادەکردنی
دلێر ئیبراهیم

پیاچوونەوەی
سەلاح ڕەووف

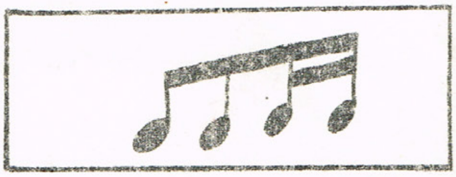

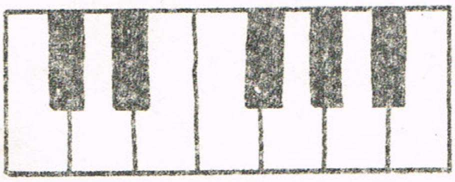

چاپکردنی
کاوە ئەحمەد میرزا

١٩٧٧

هەرێمی کوردستانی عێراق
Kurdistan regional - Iraq
Council of ministers

سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران
وەزارەتی رۆشنبیری ولاوان
بەرێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانەگشتییەکان
کتێبخانەی گشتی سلێمانی
هۆبەی سپاردن

ژمارە :
رۆژ : / /کوردی ٢٧٢٢

رئاسة مجلس الوزراء
وزارة الثقافة والشباب
المديرية العامة للمكتبات العامة
المكتبة العامة/ السليمانية
ژمارە : ١٥٥٨
بەروار : ٢/ ٨/ ٢٠٢٢

بۆ/مۆزەخانەی نیشتمانی ئەمنە سورەکە

بەرێوەبەرایەتی کتێبخانە گشتییەکانی سلێمانی
رۆیشتوو

بابەت / ژمارەی سپاردن

بەپێی یاسای چاپەمەنیی ژمارە (١٠)ی ساڵی ١٩٩٣

ژمارەی سپاردنی (١٦٨٦) ی ساڵی ٢٠٢٢ تەرخانکراوە بۆ کتێبی (کۆژان) لە نووسینی (ئاراس ئیبراهیم) ە ، کە بابەتەکەی(هونەری)یە بە مەرجێك (٥) دانە لە کتێبەکە بۆ بەشی سپاردن رەوانە بکرێت.

لەگەڵ رێزماندا

فەرمانبەری رێپێدراو

ئالان محمد رؤوف
بەرێوەبەر

کتێبخانەی گشتی سلێمانی
بەشی سپاردن
ژمارە /
رۆژ ٢٠٢٢/٨/٣

تێبینی:

-١	دەستەواژەی سپاردن بەم شێوەیە لەسەر کتێبەکە چاپ بکرێت، لەبەرێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتییەکان ژمارەی سپاردن ( ) ی ساڵی ٢٠٢٢ ی پێدراوە.
-٢	هەر چاپخانەیەك پابەند نەبێ بە ناردنەوەی (٥) دانە لە کتێبەکە، ژمارەی سپاردنی نادرێتێ

وێنەیەك بۆ/
- دۆسیەی سپادرن
- خولاو

slemanylibrary@yahoo.com
www.slemanylibrary.com
ژمارەی تەلەفۆن/ ٣٢٠٢٧١٦